Ioan Negru

♦

DRĂGĂNARI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NEGRU IOAN
Drăgănari, Ioan Negru

ISBN
Cod

Coperta: Foto coperta 1: În grădina lui Puiu Stoica din Valea Drăganului
Tehnoredactare: Ioan Negru

©

Datele editurii

IOAN NEGRU

DRĂGĂNARI

Sigla
Loc
An

IOAN NEGRU

10 nov. 1957, Valea Drăganului, jud. Cluj.

Absolvent al Univ. „Babeş-Bolyai", Facultatea de Istorie-filosofie, secția Filosofie-istorie (1983).

Autor al volumelor de *poezie:*

Asediul Infernului, 1993;
Labirintul de aer, 1995;
Cântec de păpădie, 1996;
Izvoare sub cenuşă, 2002;
Zăpadă cu lupi, 2005;
Cuvintele de lut, 2007.
Moartea este fără păcat, 2014

Proză:
Începutul eternității, 2010.

Coordonator al antologiei **Poeți clujeni contemporani,** 1997 (împreună cu Ioan Pavel Azap şi Dumitru Cerna).
Prezent în antologia bilingvă româno-maghiară **Un pahar de lumină** (2005) şi în antologia **Saeculum** (2008).

Premiul „**Mongolu**" pentru debut, în cadrul USR, filiala Cluj-Napoca, 1993;
Premiul „**Negoiță Irimie**" al USR, filiala Cluj, 2006, pentru volumul **Zăpadă cu lupi**; **Marele premiu** la Festivalul de poezie „George Coşbuc", Bistrița, 2006, pentru volumul **Zăpadă cu lupi**; **Premuiul I** la Festivalul Național de Poezie şi Eseu „Octavian Goga", ediția a 30-a, 2014.

Membru USR, filiala Cluj.

LUMINA DE ZIUĂ

Se trezi pe la patru sau patru şi jumătate. Un pic somnoros, cu mintea încă stăpânită de un vis stins tocmai atunci, pe care nu şi-l mai putea aduce aminte. Stătu câteva clipe pe marginea patului, cu picioarele goale, bălăngănite peste dunga patului, încercând să mai vadă în vis. Nici un semn anume, doar gândul neputinței de a putea citi în sine un semn anume. Privi prin fereastră stelele rămase încă în povestea nopții. Şi omătul întins peste grădină, peste pomi, peste pădure.

De la ora asta câinii nu mai lătrau. Cățeaua, Lili, dormea pe pragul casei, iar celălalt câine, Ursu, într-o căpiță din spatele şurii. Coborî din pat şi porni pe întuneric spre cuptor. Ajuns în fața lui, îți făcu semnul crucii. Nu aprinse lampa. Niciodată n-o aprindea atât de devreme.

Căută aşchiile, puse de cu seară lângă horn, şi le puse pe plită. Apoi, în genunchi, cu vătraiul scormoni în spuza cenuşii după tăciunii rămaşi din butucul pus anume pe foc înainte de a se culca. Trecu cenuşa prin ciur, ca aerul să poată circula de sub cuptor până afară, învăluindu-se în gerul sec şi sticlos al iernii. Suflă peste ei până se aprinseră mici limbi de flacără roşietică, gălbuie.

Puse pe margini două aşchii mai groase de fag, apoi, peste ele, curmeziş, patru aşchii mai mici de molid, peste ele alte patru de molid, în formă de cruce. Apoi celelalte aşchii, de mesteacăn sau fag, la fel. Suflă din nou peste tăciuni până se-aprinseră cu flăcări noi aşchiile. Puse trei lemne mai groase deasupra şi închise uşița cuptorului.

Se ridică şi-şi făcu semnul crucii. Spuse ceva, în gând, cu buzele mute.

Se auzeau, pocnind, aşchiile de brad şi molid, apoi, după ce focul se-ncinse, deschise uşiţa şi, la lumina focului, îşi căută hainele şi se-mbrăcă.

Îi auzi pe ceilalţi ai casei, nevasta şi pruncii, cum se-ntorc şi se lungesc în paturile înalte de lemn în aerul călduţ şi-n foşnetul lemnelor cuprinse de flăcări.

Mai puse pe foc câteva lemne groase, două uscate şi două verzi, apoi ieşi în dimineaţa de-afară, îngheţată, seacă, sticloasă.

Încet, alene, ca un păr cărunt de bătrân, se lumina de ziuă.

CIMITIRUL VECHI

Lângă biserica veche, de lemn, doar câteva morminte mai aveau cruci, cruci de lemn, bătute de vânt şi de ploi, înghețate de ger, cruci din care carnea lemnului putrezise şi nu rămăseseră decât oasele arămii, inelele ce măsuraseră odinioară timpul până la care lemnul devenise cruce.

Celelalte morminte nu mai aveau de mult cruci, deveniseră mici tumuli dreptunghiulari, peste care crescuse iarba ca o zăpadă verde.

Doar ultimii morți, doi copii, aveau morminte noi, cruci noi în cimitirul nou, lângă biserica nouă.

SÂMION

Atunci, copile, era obligatoriu să dai cotă la stat. Că aici, după cum ştii, n-a fost ceapeu. Grâu, dacă semănai, apoi orz şi ovăz, mălai, cartofi, lână, oi, viţei şi porci. Nu te puteai pune cu Dracu', nici cu buna, nici cu răul. Nu dădeai, te băgau în puşcărie, că erai contra regimului şi duşman de clasă. Sigur, care după cum avea, dar noi eram consideraţi un fel de mici chiaburi şi trebuia să le dăm pe toate. Unii tot mai aşteptam, c-aşa se auzea, să vină americanii, să ne scape de comunişti. Uită-i că nici astăzi nu n-o scăpat. Ce să ne scape, dacă ne-o dat pe mâna lui Stalin? Nu ne-o luat el şi Basarabia şi Bucovina? Şi-atunci, cum să nu ne ea cartofii şi viţeii şi porcii. Eram mai rău ca iobagii lui Horea. Numai' că n-aveai ce face, că nu mai era împărat la Viena. Şi chiar dac-ar fi fost, nu mai avea împărăţie. Şi ce dacă făcusem războiu' până la Cotu' Donului şi până în Tatra? Acum, dacă nu murisem Dracului pe-acolo, trebuia să-i îndop pe ruşi şi pe comunişti şi pe Gheorghiu-Dej, lua-l-ar Dracu, şi pe Ana Pauker. Trăsni-o-ar Dumnezeu în pântece, ca să nu zic altfel.

Sigur că-i mai bine fără ruşi. Da' de comunişti tot n-am scăpat. Ăştia-s ca şi popa, nu te lasă până nu te bagă-n groapă.

Aşa a şi fost. Întâi a făcut puşcărie, apoi l-au deportat în Bărăgan. Nu s-a mai întors niciodată în munţii săi Sâmion a Nioani Didului.

Niciodată.

LELEA VIORICĂ

Veneam de la şcoală de la Traniş, unde eram elev pe clasa a şaptea. Eram aproape de casă, înainte cu vreo 20 de metri de podul de cale ferată al mocăniței, care trecea peste râul Drăgan.

În fața mea vecina Viorica, măritată, cu doi copii mai mici cu vreo trei ani decât mine. Frumoasă femeie şi plină de viață. Pentru cei mari, nu pentru puțoi ca mine, împrăştia în jur o mireasmă, o chemare irezistibilă. O văzusem într-o vară la scăldat, în chiloți tetra, albi, prin care, uzi fiind, i se putea desluşi bine de tot imensa-i floră pubiană. O priveam din când în când cu coada ochiului, să nu-şi da seama ce am eu în cap şi să se întoarcă cu spatele la mine. Nu eram singur la scăldat, dar cred că eram singurul interesat de acea nesperată privelişte.

Vecina mea ducea, în lanț, dar fără chinuri, căci îi presăra grăunțe înainte, o purcică la vier. Atâta mi-a fost, aveam prilejul să-i aplic un banc abia auzit printre copiii de la şcoală.

- Bună ziua, lele Viorică, da' ce faci, mergi la vier?

N-am stat să mai aud ce spune, am întins pasul. Abia când eram aproape pe pod am auzit-o pe lelea Viorică:

- Ai, bată-te să te bată de cioprancă... no lasă numa' lasă!

Se prinsese şi ea de banc.

Cu-atâta-am rămas.

PRUNCII

La internatul şcolii generale din Traniş se adunau toţi copiii de şcoală, începând cu clasa a cincea, de pe toate coclaurile Tranişului, a Luncii Vişagului, a Zărnişoarei şi Alunului, ba şi din Valea Drăganului şi chiar din Poieni, câţiva. Ăştia câţiva eram eu şi cu frate-meu, Nelu Jidovului, Marcel, Dorel şi Radu Gruii, Ghiţa lui Fuştel şi vreo doi din Poieni. Noi, faţă de cei din Traniş, eram mult mai departe de şcoala din sat, şi doar la un kilometru şi jumătate de şcoala din Traniş. Când părinţii mei s-au mutat cu tot calabalâcul din Lunca Molivului în mijlocul satului, am fost nevioţi să rămânem la internat. Eram atunci pe clasa a şasea.

I-am pomenit pe toţi, ca să nu-i uit. Cel mai bun prieten eram cu Nelu Jidovului. Nici azi nu ştiu de unde porecla familiei, poate din partea lui maică-sa, căci taică-său era de-a lui Maştei, dar, e drept, dus ginere.

Eram pe clasa a opta când, mari de-acum, umblam după fete. De pe clasa a şasea, a şaptea, cu toţii aveam experienţa muntelui. Unii la oi, alţii, ca mine, la pădure. Începeau, poate cam repede, să umble hormonii în noi, şi noi n-aveam ce le face. Nici noi, nici fetele. Le înghesuiam prin colţuri, le pipăiam, le mai şi sărutam. Tâmp sau netâmp, cam asta făceam.

Iar directorul şcolii, Traianul Făniucului, unchiul meu, fără să vrea, ne crea prilej de pupăceală. Avea o fină bucătăreasă, care fină avea o soră mai mică la noi în clasă, Mărioara. Iar Mărioara trebuia să aibă grijă, când soră-sa era la bucătărie, de nepot. Atunci, mă furişam la ea acasă, lângă şcoală. N-am ştiut decât mai târziu că şi Nelu era pe fază. Am râs. Nu eram gelos că-mi aflase pontul şi mă înlocuia din când

în când.

Cu copilul în leagăn, lângă noi, ne pupam şi ne înghesuiam unul în altul de mama focului. Atâta ştiam, atâta făceam.

Până se clopeţea de mers la meditaţii, adică în clasă la făcut de teme.

- Stai Nelule blând, îmi zicea, că vine Viorica şi ne prinde. Şi se trezeşte pruncu'. Stai Nelule cuminte...

No, nici să nu mai vii altădată.

No, bine, bine...

Viorica era soră-sa. Nu ne-a prins niciodată.

GHIURCA

Analfabet la începutul Primului Război Mondial, Ghiurca se întorsese de pe front - Galiția, Tirol - vorbind cursiv limba maghiară şi ştiind scrie şi citi româneşte. În război învățase două limbi.

A trăit 96 de ani. Când trecuse de 80, îi număra pe cei de-o seamă cu el încă în viață: Roşu, Peletiuc, Caila, Hondrea, Maştei, Floarea Mițeghi, Lalu.

După 90 de ani a rămas singur. Nu mai murea nimeni în sat din leatul lui.

MĂRIOARA

Bătrână de-acum, Măriei i se scuturaseră petalele de floare aprinsă, mireasma de vişină sau de zmeură coaptă se dusese, iar din zâmbetul care te aţâţa şi te scotea din minţi nu mai rămăsese decât o mlădiţă crescută printre ramurile groase, cu scoarţă scorojită. Acum semăna a om, a femeie cu care puteai sta de vorbă mai molcom, fără ispitiri de nepotolit. Dumnezeu pusese în ea, ori îi dăruise o frumuseţe aparte, ca să poată vedea şi proştii şi deştepţii şi toate femeile satului ce e aceea frumuseţe şi cum cheamă ea iubirea spre sine şi cum iubirea ei se întoarce spre tine, şi tu te sperii şi nu-ţi vine să crezi că eşti alesul şi te-ndoieşti şi ţi-e teamă. Cum să fie a ta, aşa, toată, dintr-o dată? Cum să-l poţi vedea pe Dumnezeu, cu ochii tăi, în chip de femeie? Cum, nepedepsit, să-l poţi ţine în braţe? Şi să-i auzi, foşnind, auind ca o pădure de brad, şoaptele lui la ureche. Cum, cuprins de boala iubirii, să-l poţi săruta? Lucrare a lui Dumnezeu sau întruchipare a păcatului diavolesc?

S-a măritat la oraş, la Cluj, de unde, după doi ani, a venit văduvă. S-a remăritat, la Huedin, de unde, după cinci ani, a venit văduvă. Şi văduvă a rămas.

Judecând după Mărioara de-acum, şi Dumnezeu îmbătrâneşte şi nici Diavolul nu se atinge de ceea făcut El frumos.

VILA

Nu era zi lăsată de Cel de Sus să nu se-mbete. Dar până a nu se-mbăta, era pâinea lui Dumnezeu. Că nu se abțiguia până pe la prânz, apoi, după ce se însera, era gata. Praf şi pulbere. Aşa beţiv, îşi găsise şi-un fleac de femeie, de treabă altfel, dar, din pricina beţiilor lui, n-avea prea multă omenie, mai ales la neveste. Şi ele bătrâne, dar şi cutre.

Vila, de la Gavril, era meşter de case. Case de lemn sau, cum toate care se mai ridicau în sat erau din cărămidă, argilă arsă în cuptoare, la marginea satului, meşter de acoperişuri. Fără mari pretenții, în patru ape. Fără turnuri şi turnulețe sau alte căcănării inutile dorite de muieri. Cu țiglă de Jimbolia. Că aia de Turda nu ținea mai mult de trei ani. Prima cu cinci lei bucata, a doua cu trei. Mai scumpă, dar merita. Dacă o găseai.

Cu toții se mirau cum dracu' umblă el pe vârful casei cu capul plin. Fără să aibă la bord trei dețe de pălincă nu urca pe casă. Altfel, cum ziceam, de ispravă şi, ai zice culmea, de cuvânt.

Şi s-a dus la popă, la biserică să se joare că nu mai bea. Şi n-a mai băut până când, treaz-trezuț, a căzut în cap de pe o casă.

- Iartă-mă, Doamne, c-am ascultat de Dracu' şi m-am dus la popă să mă jor. Şi-acum, uită-te, că mă duce la el.

- No, ca să vezi, se-nduioşau femeile lângă mort, cum n-a mai băut, cum l-a luat Dumnezeu la el.

Că doară nu-l putea duce-n Rai puțind a borhot.

Da' şi popa-i de vină.

ÎN POST

Şi Ghiurca, şi Roşu, şi Caila, şi Peletiuc, şi Droju, şi Pispuc, şi Maştei şi mulți ca ei erau dintre cei care aprovizionau, ca să spunem aşa, cu lemne de construcții, cu lemne de foc, cu scânduri, grinzi şi lețuri sălajul şi bihorul. Într-o vreme aveau şi „carnet de moț", care le dădea dreptul să taie o anumită cantitate de lemne din pădure şi să le valorifice în țară, dar şi dreptul de a păşuna caii în locuri anume amenajate pentru ei. De-acolo aduceau mai ales grâu, mălai, ulei, sare, dar şi vin şi țuică de prune. Creştini cu toții, se juraseră să nu pună strop de alcool în gură în postul Crăciunului.

- Zis şi făcut, zise Peletiuc.

Se-ntorceau de la Crasna şi din Sâg, din Sălaj. Vânduseră lemnele, unii pe bucate, alții pe bani şi bucate. Ca întotdeauna, opriră cu toții, oameni şi cai, în Dealul Meseşului, la Măriuța. Era trecut de amiază şi erau flămânzi cu toții. La Măriuța puteai mânca şi bea pe bani puțini. Cum nici unul nu bea, respectând jurământul postului, îşi comandară cu toții doar fasole cu ceapă călită. Numai Ghiurca îşi comandă un litru de vin fiert şi un castron gol. Puse vinul în castron iar peste el rupse bucăți din pâinea albă pe care şi-o cumpărase din târg. Apăsă bine cu lingura pâinea în vin şi începu să mănânce. Cu poftă.

Rămaseră cu toții cu ochii beliți la Ghiurca.

- Păi, mă Ghiurcă, n-am jurat noi cu toții că nu bem în post?

- Ba da, am jurat!

- Şi-apăi tu ce faci acum? Nu bei?

- Mă, eu am jurat că nu beau, nu că nu mănânc! Mă

vedeți voi că beau?

- Mă, zise Roşu, Ghiurca are dreptate! N-am jurat că nu mâncăm! Măriuță, ia dă-ne şi nouă, la fiecare, câte-un litru de vin fiert.

- Zis şi făcut, zise Peletiuc.

- No, zise Ghiurca, vedeți că şi vouă vi-i foame? Numai că voi n-aveți pită albă!

Erau flămânzi.

Au mâncat până de cu seară.

Zis şi făcut.

COSTICA NIOANI

Costica, adică Constantin, nu era din sat, ci din Remeți. A fost ultimul soț, dintr-un șir mai lunguț, al mătușii mele, Florica, adică Floarea Nioani, de care, într-un final, pe care nu-l știu, a divorțat, deși, mai apoi, au trăit împreună. Împreună, din când în când.

Boem și, s-o spun pe aia dreaptă, cam bețiv, pleca ochii și capul la sfada neveste-si. A fost mecanic de locomotivă pe la Gârbău, a lucrat în ultima vreme la barajul de la Floroiu. Tot pe locomotivă. De acolo s-a pensionat. A trăit bine, mai ales pensionar fiind. Singur, cu „băieții" de vârsta lui la o bere la Cabana lui Iubu, în Lunca Molivului. S-a stins după ce a zăcut la pat, paralizat, vreo două luni.

Nu l-am văzut niciodată furios, agitat, blestemând. Era, dacă nu ținem cont de istoria literară, ci doar de aceea omenească, un boem aproape desăvârșit. Un molcom. Nesătul de viață și bucuros de pensie. Bucuros să te vadă, să glumească cu tine și, când se pilea un strop, să-ți spună sute de epigrame, de bancuri, de snoave, de întâmplări adevărate. Nu cânta, ca unii sau alții când sunt în formă. El vorbea, glumea. Bucuria lui ți-o transmitea, fără preț, fără dobândă, și ție.

Era un bun pescar și, mai ales, un foarte bun braconier. De la vânătoarea lui pe dealurile Văii Lungii am mâncat, copil fiind, iepuri și carne de căprioară. Nu-mi aduc aminte decât faptul că mâncarea, carnea, era plină de alice.

Și-apoi, într-o zi spre seară, sau înserată, nu știu cum a venit vorba despre niște doamne de la Cluj. Pe vremea aceea soții de medici, ajunși celebri în profesie. Celebri, adică aproape de neînlocuit. Și ei, și ele. Că ele altă profesie nu aveau. Erau neveste de doctori celebri. Mai emancipate, timide

şi cu cultură, cu maniere. Da, cu maniere. Dar femei, cu tot ceea ce implică omul. Omul şi femeia. Femeia omului. Ca să fim, cât de cât, creştini.

- Am luat undița, şi râme, şi scorobeți, şi cârligul cu pană, să mă duc la pescuit de păstrăvi. Când am ajuns la răstoacă (o mică insulă în mijlocul râului Drăgan), am văzut-o pe Miți goală puşcă. M-am uitat la ea. Cum să nu te uiți? M-a văzut, m-a chemat la ea. Ce era să fac? M-am dus. Acuma, măi Neluț, sigur că mă gândeam şi eu la ceea ce se cuvine să te gândeşti şi, dacă n-o faci, te bate Cel de Sus.

Atâta-ți mai spun, nu m-am făcut de râs în răstoacă. Apoi am pescuit, i-am dat ei păstrăvii, că merita.

Era un boem incurabil, un om lângă care puteai trăi. Minus Floarea. Cu care a trăit o grămadă de ani. Numai ei doi, care-s morți acum, ştiu cum.

Poveştile lor, mai ales ale lui, dar şi ale ei, nu sunt gata. Vor mai fi. Cine ştie unde. Cine ştie când.

La dracu, viața nu este o poveste.

Dacă viața nu e viață, măcar moartea să fie moarte. Una sănătoasă, nu concubină. O iei, ştii că-i a ta. Până la îmbrățişare. Altfel n-are rost să mori.

De acord. Dar mori? Când?

Mâine.

Mâine când?

Valea Drăganului,
9 iulie 2012

DROJU

Droju, acum bătrân şi el cât o lume întreagă, lucra în pădure, în Gura Crăciunului, şef de echipă. Nu era decât o echipă şi un singur maistru de parchet, Goateaş, după o poreclă, Neniuțu, după cum îi spuneau muncitorii din subordine.

Da, dar vara veneau în munte plutoane de femei şi fete de pe Sălaj, la cules de smeură. Era şi un centru de colectare, cu angajați de la stat, cu bani de la stat. Cred că de la Plafar sau de la Ocolul Silvic.

Neniuțu le lăsa pe femei să doarmă în podul grajdului. Pe atunci, lemnele se trăgeau cu caii, de pe toate râpele şi, de cele mai multe ori, de la distanțe mari. Tractoarele au venit mai târziu. Dacă erau cai, era şi fân în pod. Atâta cât era, că era vară, şi caii păşteau prin poienile de pe lângă vale. Puteai totuşi, din fânul rămas din iarnă, să-ți faci un amărât de culcuş.

Când vezi atâtea femei şi fete, nu te gândeşti decât la un singur lucru. Lucru binecuvântat, lăsat de Dumnezeu omului şi în Eden şi, mai ales, după ce l-a exilat şi-a pus îngeri cu săbii la porți.

Acuma, şi femeia e om, că, dacă n-ar fi, n-ar mai fi femeie. În mijlocul muntelui cu un pluton, poate două de femei, ce să faci cu ele? În mijlocul muntelui cu un pluton de bărbați, la ce ți-ar putea fi buni?

Nu ştiu precis cum s-a-ntâmplat, dar ştiu că Droju i-a dat Neniuțului o listă scrisă de mână, cu creion chimic.

- Roagă-le pe fetele de la birou, de la Poieni, s-o bată la maşină.

Marțea, când a venit Goateaş la cabană, lista era dactilografiată. Muncitorii mai bătrâni în față, tinerii la urmă şi

sezonierii (elevi de liceu în vacanță) la sfârşit. Nu toți muncitorii. Câțiva, poate vreo zece.

Ce eveniment major se întâmplase? Nimic din ceea ce nu era de aşteptat. Una dintre fete, zdravănă, tânără, brunetă şi poate cam ninfomană, i-a convins pe bărbați s-o lase să doarmă într-un pat gol din cabană. Buni creştini cum erau, nu s-au împotrivit. Dar nici ea nu s-a împotrivit avansurilor lor. Aşa că, noapte de noapte îi făceau o scurtă vizită Măriei. Până când Droju a pus piciorul în prag: aşa nu-i bine, trebuie să facem un tabel, ca să ştim fiecare care este ordinea.

Aşa a ajuns tabelul la Neniuțu, dactilografiat şi prins în cuie pe uşa cabanei.

Despre asta n-am vorbit decât cu Nelu Jidovului, coleg de clasă până pe-a opta, dar o să-l întreb şi pe Droju, care bineînțeles că nu va recunoaşte. Deşi, acuma, bătrân cât lumea, nu mai are nimic de pierdut.

- Du-te măi Neluț, va zice, doară eram însurați, poate că puțeflenderii să fi făcut asta. Da' noi nu.

- Te cred, bade Găvrilă, te cred, voi zice. Da' fata era tânără şi voi în putere.

- Fie cum zici, fie cum a fost.

Aşa a zis.

Valea Drăganului,
8 iulie 2012

IOANEA MIȚEGHI

Ioanea, adică Ioan Albu, este acum în pensie, cu prunci mari şi vrednici. Şi cu Măria, albită pe cap de cât a stat lângă Albu.

A lucrat şi el, ca şi mulți alții, la pădure. A absolvit o şcoală profesională care pregătea şi califica băieții în meseria de tractorişti, mecanici de funicular şi alte utilaje grele: buldozere, escavatoare etc.

Ne-am cunoscut când era mecanic de funicular la Boceasa, pe părăul Tălharului. Cu funicularul se transportau lemnele din vârful muntelui până pe rampa de încărcare pe vagoanele mocăniței, tren cu linie ferată îngustă.

Cum s-ar zice, făceam naveta la munte. Mergeam, cu aceeaşi mocăniță, lunea, în munte, şi tot cu ea coboram sâmbăta pe la prânz.

Apoi s-a făcut tractorist, lucra la drumuri forestiere sub coordonarea prietenul nostru, Tinu Diuți. Apoi s-a făcut şofer pe o basculantă, la aceeaşi firmă.

Nu mai ştiu bine împrejurarea, dar, oricum, deznodământul contează, că a ajuns cu o rugare la directorul şcolii din Traniş, unchi şi profesor de-al meu, Aurel Negru. (Unii zic că întâmplarea a avut loc la Poieni, la Fabica de cherestea, unde era şef un nepot de-al unchiului, director la Traniş. Şi ăsta tot Negru.) Foarte bun profesor, respectat în toate satele din jur şi şi de ştabii inspectoratului şcolar de la Cluj. A făcut foarte mult pentru trănişenii lui, care, aşa cum spusei, îi purtau un respect deosebit. A scris, pentru trănişeni şi pentru cei interesați, o monografie a locului, a satului. Nepublicată, dar folosită de cei care s-au ocupat mai apoi de Traniş şi tănişeni.

- Domn' director, i s-a adresat Ioanea, îmi trebuie de la dumneavoastră asta şi asta.

Probabil ceva legat de lemnele de foc pentru cantina şcolii şi pentru internat.

- Măi Ioane, a zis calm domnu' Negru, mie îmi trebuie să-mi aduci negru pe alb, adică scris.

No, de unde negru pe alb, că n-avea de unde. După ce-şi trecu mâna prin părul deja transpirat, după ce tăcu o vreme, gândindu-se cum să-l convingă, îi veni ideea:

- Domn' director, urcați-vă în spatele meu, că atunci a fi negru pe alb.

Au râs amândoi în cămăruța strâmtă a directorului. Umorul lui Mițeghea l-a biruit pe posacul meu unchi. Adică ştiu bine că aşa s-a gândit şi Aurelul Făniucului, directorul, să se încheie. Adică cu bine. De ce să nu-l ajuți pe om, dacă poți? Cu Ioanea, i s-a înseninat ziua.

Nu era lumea pe atunci atât de înverşunată ca acum. Era mai molcomă, mai cu omenie. Au râs amândoi, s-au făcut prieteni. Iar Negru a scris cu cerneală albastră (nu erau maşini de scris la şcoală) ceea ce-l durea pe Albu. A pus ştampila şi a semnat.

Aşa o fi fost, că altfel nu putea fi.

Atunci.

Valea Drăganului,
9 iulie 2012

POPĂSCU

Numele de Popăscu nu vine de la Popescu, pentru că pe ei îi chemă Giurgiu. De altfel, în sat nu exista nici un nume provenit din Vechiul Regat, din Moldova sau din Oltenia. Până mai dăunăzi. N-au fost nici unguri, nici alte neamuri creştine. Au fost doar, la marginea satului, câteva familii de ţigani. Mai degrabă porecla vine de la cuvântul popă.

Mama Popăştilor mai tineri, Dumnezeu s-o ierte şi s-o odihnească, n-a făcut decât feciori. Acuma trecuţi cu toţii de prima tinereţe. Cu copii, cu nepoţi. Bătrânul Popăsc mai trăieşte. Are peste 90. Umblă fără cârje, stă singur în casa lui de lemn, lângă fiul său Gheorghia, a cărui nevastă îi poartă de grijă bătrânului.

Se spune că, în timpul primului război, un obuz a trecut prin acoperiş, noaptea, prin tavan, a trecut prin pat printre el şi nevastă-sa. Evident că n-a explodat. Asta al Popăscul cel bătrân, adică la Popăscu cel mai bătrân decât cel de-acum. Cine ştie? Vorba umblă şi te înfricoşează, cu amintirea ei, nu a ta.

Gheorghia Popăscului, pe lângă nevastă, fainã fată şi fainã a rămas şi acum, are fecior şi fată, şi nepoţi de la ei. Dar are şi doi cai mari, frumoşi, de povară, buni pentru cavalerii evului mediu. Aduce cu ei lemne pentru săteni, fân de pe câmp, ară primăvara. Dar, în ultimii ani, duce cu ei şi morţii la cimitir. Ştie tot ritualul, odată intrat în „hora morţii", nu-l ştie însă şi pe cel de dinainte. Îl ştie şi pe ăla, dar nu-i pasă.

Venea cu mortul spre biserică, la cimitir. Spre casa mortului adică. Spre locul de veci, cum spune toată lumea. Din sus, de unde venea, cu crucea în faţă, cu praporii cu sfinţi şi cu colaci în vârf, cu ştergare, cu popa înaintea mortului, cu

familia îndoliată după căruță (ştraf), cu ceilalți, neamuri şi prieteni ai celui răposat întru Domnul.

Numai că, şi nu este nici o îndoială, până prohodit popa creştinul trecut la cele veşnice, Gheorghia a cam tras câteva dețe, adică câteva pahare de pălincă. Şi popa nost, Dumnezeu să-l țină, o lungeşte cu predica până te întrebi că la ce bun să fii creştin ortodox.

Cum este ritualul, la fiecare încrucişări de drumuri cortegiul funerar se opreşte şi popa îşi face făcutele. Când au ajuns lângă casa lui Gheorghia, nu trebuiau să oprească, că acolo, aprobare de biserică, nu opreşte nici un mort şi nici un popă. Numai că el, afumat cum era, a oprit caii şi s-a dus să-şi deschidă poarta, ca să intre cu căruța în curte. Credea că vine de la lucru şi caii trebuie deshămați, adăpați şi hrăniți. Şi el, obosit, să-şi bage cornul în pernă. Ca să n-o audă pe Mărioara cum îi ceteră şi-l spală cu ocări.

Sigur că mortul a ajuns, pe Pod, la cimitir şi în groapă, la locul lui. Poate că Gheorhia a vrut să-i mai dea o şansă şi sigur nu s-a gândit o clipă că el este mai tare decât Dumnezeu.

Aşa a fost, dacă-a fost.

Asta-i povestea, dar n-a fost aşa. Că, vorbind cu el, mi-a spus: măi Neluț, am fost la Vărăticel şi, când am ajuns la Filială, am trimis pe cineva să-mi cumpere o bere, că eu eram cu caii şi cu mortu. Am băut din bere venind în jos spre biserică. Numai că, de la o vreme mi-a trebuit să merg să mă piş. No, unde să mă duc? Am răbdat până acasă. Am oprit şi m-am dus la ducătoare. Şi caii au venit, până în poartă, după mine. N-a fost altfel. Ca să ştii şi tu.

Aşa a fost

.

Valea Drăganului,
8 iulie 2012

TINU

Nu era prima oară când se îndrăgostise, că doar era la vremea care te îndeamnă şi care nu te iartă. Nu mai era adolescent, ci fecior holtei, cu armata făcută, cu serviciu, cu părinți şi avere.

Mergeam duminica „la cabană" să ne-ntâlnim la o poveste, la o bere, apoi coboram în sat, la bal dacă era bal, la fete acasă, dacă nu era bal.

El se ducea la Ioanea Roşului, care avea două fete de măritat. Frumoase foc amândouă. Nu ştiu ce i-a făcut fata, nu ştiu ce i-a făcut mă-sa, dar s-a îndrăgostit „definitiv", cum glumea el.

S-au dus în pețite, s-au cununat la „sfat", urma duminică nunta. Cununia religioasă şi petrecerea cu nuntaşii. Şi darurile.

Avea însă o problemă foarte gravă, aproape de nerezolvat. Bunică-sa, trecută de 90 de ani, care fusese până cu o lună în urmă foarte activă, căzuse la pat. Te puteai aştepta că poate muri peste o zi, peste două. Şi-atunci, intra în doliu, nu în luna de miere.

Nu ştiu dacă l-a sfătuit cineva sau nu, dar ştiu că s-a dus la babă şi i-a spus:

- Bunică, te rog să nu mori, că mâine, duminică, am nunta şi mă-ncurci rău de tot.

- Stai liniştit, Tinule, Dumnezeu să vă binecuvinteze, nu mor până luni.

Duminica a fost nunta. Popă, altar, spovedit, coronițe sau coroane regeşti, verighete, pupatul oficial.

Trup şi suflet, la bine şi la rău până la moarte.

Apoi, în fața casei de nunți, coroniță de flori, grâu,

şampanie. Mai apoi, de mâncat şi de băut.

Dansuri şi jocuri.

Şi perinița.

Și darurile.

Veseli cu toții.

Ca la nuntă.

Femeia s-a ținut de cuvânt. Luni a murit.

Valea Drăganului,
8 iulie 2012

DOCTORUL DE FAMILIE

Mircea este unul dintre bunii mei prieteni din sat. Normal, are o mică cârciumă. Normal, zic, că nici eu nu bag pălinca în pantofi, în şoşoni sau în şlapi.

Dar nu de la alcool suntem prieteni, ci de la poveşti, de la opinii, de la aproape indiferența noastră politică. Nu că nu avem simpatii politice, chiar diferite uneori, dar, el după bar, cu o cafea, eu dincoace de bar, cu o „porție", stăm şi povestim, dimineața pe la ora şapte, când văcarii și adună vacile în ciurdă, povestim mai ales despre oamenii din sat. Politică facem destul de puțin. Dar ne mai scăpăm şi pe acest tărâm alunecos. Oricum, n-avem decât informații de mâna a doua, second hand, adică de la televizor. Şi internet.

Cred că a absolvit liceul de transporturi. A lucrat în gara din Cluj, ceferist, s-a lăsat după 90 şi şi-a început o mică afacere. Acum are zisa cârciumă, să-i zicem un mic bar, iar nevastă-sa, Dorina, o frizerie. Nu le merge rău, nu le merge grozav. Grozavă e doar fata lor, Delia, studentă la Cluj, frumoasă foc.

Trebuie să se ştie că Mircea îşi deschide barul la ora şase dimineața. Înainte de a merge pălmașii la lucru sau cosaşii la coasă, o cafea, un suc, o bere, o cinzeacă, țigări, sunt binevenite. Dar binecuvântată este o vodcă pentru cei care au băut seara cu o bere sau o pălincă în plus. Mircea te face cât de cât sănătos. Te scoate din mahmureală și te trimite la lucru. Fie mai limpede, fie mai bolund. Aşa cum te vrei şi cum poți să fii. Te-ai dres, tu ştii cu cât.

- Eu deschid primul, zice Mircea, dar şi închid primul, la ora nouă, ca să-i las şi pe ceilalți să facă seara un ban.

Vii de la lucru câmpului pe la opt-nouă, apuci să bei o

bere, că ți-e foame, şi încă una ca să-ți treacă setea. Te duci acasă, dacă nu eşti fecior holtei, te duci la alt bar, dacă te țin balamalele. Oricum, dimineața, tot la Mircea, la doctorul de familie, te dregi.

De aici, de la ora şase dimineața, i se trage porecla, care circulă doar printre inițiații barului, de „doctor de familie".

Întotdeauna binevoitor, cu zâmbetul neprefăcut, cu câte-o întrebare ajutătoare, Mircea asta este, doctor de familie pentru bărbați.

Şi pentru Bița.

Valea Drăganului

FLORIN

Băiat bun, muncitor, dar cam beţiv. A terminat liceul, a avut un loc de muncă bun. A avut mai multe. L-au dat afară din cauza deselor zile de băutură. A ajuns zilier. Mai lucra cu taică-său la tencuit, la zugrăvit de case. Aşa că, avea bani din când în când.

Când era treaz, era pita lui Dumnezeu. Aşa se spune pe-aici. Când era pilit, era ca un nebun. Alţii, când se pilesc, se duc acasă şi se culcă. A doua zi le este, probabil, rău şi le pare rău. Se mai întâmplă, chiar dacă nu-i întotdeauna de înţeles. Dar Florin, când era beat, umbla pe la vecini după băutură. De la o vreme, nu-i mai dădea nimeni. Ce să-i dea şi cui să-i dea?

E drept că şi taică-său (fie iertat) n-o băga-n pantofi. Dar el era un meseriaş bun, apreciat în sat. Avea comenzi, avea oarece bani. De pe munca lui trăiau toţi: el, nevastă-sa şi Florin. Şi se spune că şi nevastă-sa (fainâ fată), de la o vreme, bea bine şi ea. Acasă.

Mai ştiu că, Florin îi bătea pe amândoi, să-i dea bani de băutură. N-au spus nimănui nimic, iar cei care ştiau, vecinii, n-aveau ce să facă. Nimeni nu se bagă în casa vecinului să-i facă ordine. Şi ce ordine poţi face când omul e beat? N-ai cum. Numai să-l legeni să se culce.

Da, numai că, într-un acces de furie plină de alcool, Florin a luat-o pe maică-sa la bătaie, până a omorât-o. Cred că a împins-o, şi femeia a dat cu ceafa de dunga de lemn a patului. Nu era prima oară când o bătea. Pe amândoi.

În noaptea aceea, s-a dus la Poieni, la postul de poliţie şi s-a predat.

- Am omorât-o pe mama!

Acum e în puşcărie. Casa goală. Nelocuită. Pământul,

lucrat-nelucrat. Praf şi pulbere.

Se va întoarce acasă. La părinții morți.

La crimă.

- Am omorât-o pe mama!

Valea Drăganului

ANICUȚA

Încă din liceu n-aveam decât o singură religie, care se numea Anicuța. Blondă, cu ochi albaştri, frumoasă ca o zână. Dacă a fost vreodată o zână pe pământ, ea a fost aceea. N-aveam ochi, nu vedeam decât bucuria de a ne întâlni, de a o ține de mână, în brațe, de a dansa cu ea.

Nu ne vedeam decât în vacanțe. Ea elevă la Şimleul Silvaniei, eu elev la Cluj. Îi scriam deseori, mi-a trimis o singură carte poştală. Şi sonetul cu poză la absolvirea liceului.

Am iubit-o cum se iubeşte înâiaşi dată.

Valea Drăganului

PELETIUC

- Măi Neluț, eu n-am fost un ciurli-burli, am fost un om. Îs mai bătrân decât tine, că-s de-o dată cu tată-tău. Da' fiecare vom muri pe rând. Nu se ştie când, nu se ştie cum. Numa' popa, care ne-a duce să ne îngroape, nu moare. Şi, să ştii Neluț, moartea moare odată cu omul. Când l-ai băgat pe om în mormânt, şi moartea lui îi moartă.

Am lucrat cu el în pădure, la tras de lemne cu caii. Când se enerva, făcea urât. În rest, era pita lui Dumnezeu, bonom, calm, ironic, mişţocar. N-aveai cum să te superi, n-aveai cum să nu-ți pară bine că erai cu el.

Avea două fete, pe Viorica şi pe Mărioara. Mărioara, cu care mai mergeam uneori la bal sau la discotecă, s-a dus. S-a dus în sus. Şi Costanea lui Peletiuc s-a dus. Nu ştiu unde l-a trimis Şeful şefilor responsabil cu viața de apoi. E pe Pod, în cimitirul bisericii. În cimitirul satului.

- Venea la mine de dimineață, îmi spune Mircea, doctorul de familie pentru bărbați, era iarnă, aveam vin fiert. Dintr-un pahar de 200 de grame nu bea decât de două ori. În două minute. Cerea altul. Îmi făcea doar semn din sprâncene, să mă uit la paharul gol şi, normal, să il umplu. Bea nu foarte mult, ci enorm. Nu ştiam ce să fac să-l trimit acasă, sau să nu mai bea. Bătrân cum era, mi-era frică să nu pățească ceva, un accident vascular sau cine mai ştie ce. Mi-am zis, luând o hotărâre care s-a dovedit a fi înțeleaptă, tot nu mă bate dacă-şi dă seama, hai să-i dau Coca-Cola. Vin nu băuse destul, băuse o găleată. Era gata. I-am dat Cola.

- Domn' Mircea, da' de unde e vinul ăsta, că-i foarte bun.

- De la Borla, bade Costane. Ieri l-am adus.

- Aşa vin bun n-am mai băut. Mai pune.

Şi aşa, zice doctorul de familie, după ce se-mbăta, bea doar Coca-Cola. Vin de Borla. A băut cel puțin o maşină, o jumătate de tir. Dar mă laud că nu-l am pe conştiință. S-a dus, dar vinul de Borla i-a făcut bine. Bine nu ştiu cât i-a făcut, dar rău nu.

Normal că Mircea nu-i lua banii pentru Coca cu prețul de vin. Îl ştiu, e mai scrupulos ca Sântul Petru.

- Că doar şi pescarul are o cârciumă în Rai. Un butic la intrare şi un cazino într-o pădure de mesteceni. E drept că şi berea, şi pălinca se dau pe tichete, dar sunt multe femei care nu beau. În Rai, nu-i greu de convins o femeie, pui mâna pe ea şi, cu un pupic, se lasă pe spate. Poți să stai lângă ea cât vrei, că doar în Rai nu mai este timp. Nici n-ai ce face cu el. În pauzele de la osanale, te duci să-ți dregi vocea cu o bere, cu un vin, cu o tescovină. Femei sunt peste tot, bărbați mai puțini. Ca în învățământul de azi. Numai femei. Aşa că, dai cartela, îți iei o bere de doi litri jumate, şi te duci sub un chiparos. Sub el, Evele. Goale puşcă şi nerase pe fofoloancă. Vin pe rând cu cartele la tine, că, vezi doamne, să nu le vadă Şefu. Asta e. Ştiu că şefii şi şefele din vârful Olimpului nu beau decât nectar. Dar nu aveau frigidere să-l pună la rece. Fermenta. Se făcea vin. Fără un pic de vi n-ai cum să-l înțelegi pe Zeus, care căpăcea tot şi pe toate, şi nici pe femei, care erau blânde şi, după nectarul vinului, de neoprit. În fond, o viață au şi zeii.

Nu ştiu cum e în altă parte, mai jos, dar nici Iadul nu-i Iad dacă n-are femei.

Valea Drăganului,
12 iulie 2012

BĂTRÂNUL PISPUC

La 80 de ani a vrut să se însoare a doua oară. Cu o femeie din sat, n-am cunoscut-o, de 54 de ani. Fata lui, Mărioara, i-a spus, cu supuşenie şi fermitate:

- Tată, nu ne face de ruşine!

Femeia era de aceeaşi vârstă cu mătuşă-mea, cu Mărioara, fiica lui, cu feciori însurați şi cu fete măritate. Nici nu ştiu ce-o atrăsese la bunicul meu. Că bani n-avea. Iar din avere, pe dealurile vălurite ale Tranişului, nu era mare lucru de câştigat. Mai ales că, pentru statul împreună, nu se duceau nici la primărie, nici la popă.

Poate că singurătatea amândurora. Nu zic nimic de sex, deşi, şi el, bietul, contează şi la 80 şi la 55 sau 60.

Despre sex, de la o anume vârstă, pe care nu şi-o recunoaşte nimeni, numai de bine.

Nu mă mir de bunicul meu, că depre el e vorba textului, am prieteni buni în Cluj, cam de aceeaşi vârstă, care vor să facă acelaşi lucru, aceeaşi faptă. Creștinească.

Când ai o femeie în pat, nu-i nici un bai. Mori un pic, o picătură din eternitate nu se pune. Numai dacă eternitatea este întreagă, este orgasm.

Nu s-a mai însurat bunicu-meu. S-a lăsat şi de fumat, fuma cu pipă, apoi s-a lăsat şi de viață.

Îmi mai aduc aminte, îşi lăsa o mică mustăcioară.

Stă în cimitir, la Traniş, lângă nevastă-sa, bunică-mea, Ana. Unul are pe mormânt un prun cu prune roşii, celălalt unul cu prune galbene.

Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească.

Valea Drăganului

MELANIA

Cu părul ei vâlvoi, cârlionțat, cu ochii ei cucerea pe toată lumea, fie bătrână, fie tânără. Toți feciorii, mai cu stare și mai cu studii, umblau după ea.

Știu sigur, adică mă-mbăt cu apă rece, Melania era numai a mea. N-am făcut, cum se zice acum, niciodată sex. Nu i-am propus, nu mi-a dat de-nțeles. Era doar bucuria. Așa era atunci.

Credeți-mă, de luni de zile vreau să scriu bucuria. Nu pot. Nu ştiu cum. Mă gândesc că sunt un ratat. Un scriitor închipuit. Dar nu despre bucurie vreau să scriu, vreau să scriu bucuria. Atâta pot spune, bucuria are numele Melania.

Dacă bucuria este iubire, atunci iubire a fost.

Valea Drăganului

PETREA PĂRAȘTII

Cu Petrea, n-ai cum să te pui, că le ştie pe toate. Este specialist în prietenie, motoare şi ciuperci. Cu un singur dinte rămas în gură, îi intră mai bine rachiul sau berea pe cărare. Acum are numai cărare, dar a avut şi autostradă. E bunic. E, cred, în pensie. În sau la pensie, dar vioi, aspru, cum se spune pe-aici, şi, aşa cum spuneam, specialist. Pe bune, nu pe lăudate. Suntem prieteni de câteva decenii. Am albit amândoi. Nu ne mai simțim feciori, dar tot mintea aia ne poartă. Nu mai greşim cu nimic. Poate cu mărunțişuri. Dar alea nu se pun.

- Lucram pe Bulzuri, îmi povesteşte Petrea Păraşti, şi, într-o dimineață, ne trezim cu un bărbat în cabană. Străin, disperat. Nu plângea, dar n-avea mult să plângă. Era clar că avea un necaz. Ce pățise? Îşi scăpase maşina plină cu stupi sub drum şi o răzimase de un fag. Acolo s-a oprit. Spre binele lui şi a albinelor, că, dacă nu dădea-n fag, era gata şi maşina, camionul, şi muştele. Cum să nu-l ajuți pe omul ajuns la necaz? Ne-am dus cu două carosate, adică două maşini de tonaj greu, ca să pricepi şi tu, una să-l țină, să nu se răstoarne, cealaltă să-l tragă din râpă. L-am scos. Şi noi ne-am bucurat că l-am putut ajuta. O crut omul să ne plătească. Ce să-i iei bani la bietul om? Nu era el destul de năcăjit? E drept că, după aceea, n-am mâncat decât miere de albine. Că, acuma, într-un fel, erau şi albinele noastre. Le mai aduceam câte-un borcănaş şi la prunci, să-şi îndulcească buzele.

- Şi la nevastă nu? Întreb şi eu, ca să nu tac.

- Ba şi la nevastă, da' atuncea era mai dulce, n-avea nevoie, eventual pentru vitaminizare. Era, nu zic nu. Acuma, tot mai des, cur în cur şi noapte bună. Nu-i bag nimic de vină, doar anii, nu-s atâția, dar nu-s puțini, ne proptesc cu cornu-n pernă. Şi-apoi, decât un amor chinuit (el zice altfel, dar, de

data asta nu scriu cuvântul), mai bine un somn cinstit.

Ne întâlnim dimineața, când se duc şi vacile în ciurdă, la Mircea, la medicul de familie pentru bărbați. Nu că am avea ceva de „reparat", dar stăm la una mică şi povestim.

Mai trece vremea.

Mai trece urâtul.

Mai râdem.

Valea Drăganului,
18 iulie 2012

FANEA LUI MAȘTEI

L-am ştiut pe Badea Fane al lui Maştei de când mă ştiu. Eram vecini. Casă lângă casă. Cu pruncii lui, o fată şi doi băieți, mai mici cu vreo doi ani decât mine, ne jucam „cu puța-n nisip". Cu ultimul. Cu Fănica, nu, pentru că era prea mic şi, de altfel, plecasem cu familia din Lunca Molivului. Ne scăldam împreună, ne jucam de-a caii, de-a multele şi de-ale toatele câte le ştiam. Ajunşi mai „bătrâni", aveam grijă de miei şi de vaci. Asta, dar şi scăldatul ne era meseria în vacanța de vară. Mai era fânul şi, mai apoi, coasa. Şi pădurea, şi caii. Astea mai târziu. Când eram cam pe-a opta şi la liceu.

Badea Fane a avut ca frați pe: Ioanea-Căuaciul, Vila a Jidovului, pe Lucian şi o soră măritată în sat. A lucrat cât calul ăla care trage. Cel mai mult a dat cu „munca socialistă" la Poieni, la carieră. De unde stăteau ei (cam la şapte kilometri de locul de muncă), trebuia să facă naveta. Nu era microbus, nici alte mijloacele de dus şi adus în afară de bicicletă sau talpă. Talpa piciorului. Perpedes apostolorum, cum ziceau ăi mai vechi decât noi. A lucrat, mai apoi, şi la barajul de la Floroiu. Mecanic. La coasă şi fân în Păstăiasă, uneori la pescuit. Dar şi la Cabană la Istina sau la Ioanea Velii (adică la cabana lui Iubu), la o bere. Duminica. La o poveste cu abonații, cu prietenii, cu vecinii.

S-a stins badea Fane, au rămas lelea Viorică şi copiii. Mari acum, cu copii mari. Jeni, Lucian şi Fănica. Toți în rând cu lumea, poate mai deasupra. Nu se laudă, dar nici nu se căiesc. Bine fac. Gura lumii e ca un maț de porc pregătit pentru cârnați, dar, în care, de vorbele lumii nu mai poate încăpea cârnațul.

Era un om zdravăn. Bine făcut, bine legat. Vorbea tare.

Cu pruncii n-avea treabă. Uneori, cum se întâmplă mai peste tot în familie, doar cu lelea Viorică. Acuma, ce să facă şi ea? Spunea vreo două vorbe, apoi tăcea. Că doar era al ei. Şi bun, şi rău. Şi în pat, dar şi fără zamă caldă.

Ținea la el ca la ochii din cap. E drept că mai mult ținea la copii. Trimişi la şcoală, pachete, bani de buzunar. Toate alea pe care le ştiți bine cu toții.

- Măi Neluț, îmi spune un vecin, era târg la Negreni (pe vremuri Feketău, de la fekete, adică, în limba maghiară, negru), la târg. Ştiu că avea un ARO. Pe unii îi ducea la târg, pe alții îi aducea acasă. Făcea şi el un ban de leu. Că era în pensie. Şi, în ultima lui tură, a venit acasă, să mănânce şi să se odihnească un pic. Numai că, atunci când a coborât din maşină, a făcut stop cardiac. A murit pe loc. Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească.

Când a fost tânăr, a fost, ca noi toți, mai buiac, apoi s-a liniştit, până s-a liniştit de tot.

Păcat, mai putea trăi.

Mai putea fi încă pe lume.

Valea Drăganului,
18 iulie 2012

ROMOLICA

Nu ştiu de unde i se trage numele, dar mă gândesc că de la cei doi fraţi crescuţi de lupoaică. Ori de la Romulus, ceea ce este mai probabil, ori de la Remus. Ştim, de la Titus Livius, că lupoaica era o ciobăniţă darnică întru cele sfinte, dacă nu chiar prostituată. Nu prostituţia este cea mai veche meserie din lume, ci confecţionatul de cingători pentru Adam şi Eva. „Unde eşti, Adame?", a fost întrebat de tătâne-său. „Sunt gol, Doamne!" Şi-atunci Dumnezău le-a făcut cingători, să nu-şi mai vadă bietul sex. De parcă nu tot el îl făcuse. Ba îl făcuse să fie folosit. Că doară n-o să stai să te uiţi la Eva ca la o icoană. Poate că dacă eşti Adam, dar pe-aici nu este nici unul. Eve sunt, dar Adami nici unul. Aşa că, pe aici, nu este Eden, că Grădină fără Adam nu se poate.

Nici nu ştiu de ce m-am întins la atâta vorbăraie ca să spun două-trei cuvinte de spre Romolica. Că, în afară de lăudat, nu-i de spus mare lucru. Iar de lăudat, am lăudat-o, degeaba, acum vreo 35-40 de ani. Nu cu ea sunt prieten, ci cu Constantin, bărbatu-său. Cu el am mers la beri, în tinereţe, adică atunci când eram feciori, cu el am lucrat în pădure. Cu el mai beau două pahare de pălincă. El nu bea, nu mai bea, de aceea trebuie ca eu să beau două.

- Măi Neluţ, zice, bea unul şi pentru mine!

Suntem prieteni, cum să nu-l ascult. Că nu mă bate ploaia şi soarele, dacă nu-l ascult, mă bate Cel de Sus.

Romolica, nevastă-sa, chiar şi acum, că suntem cam de-o dată, este şi aspră şi frumoasă. Normal că nu mai e ca şi o fată mare, dar a rămas vioaie, harnică şi fără să dea semn că are, deşi ştiu bine că are, multe griji pe cap. Atâta doar, că i s-au făcut bucile mai late.

Dar, când o auzi vorbind, cu câtă forță şi cu câte glume, te crezi mai tânăr şi mai în putere. Ea aşa este: tânără şi în putere.

Valea Drăganului,
18 iulie 2012

GHIURCA NIONI

Era singurul om din sat care vorbea perfect ungureşte. Mai ştiau vreo doi-trei, printre care şi vecinu-său Maştei, Vila lui Maştei. Învățase, şi româneşte şi ungureşte, în armată (armata era pe percursul a trei ani), şi apoi, în Primul Război Mondial, în armata austro-ungară, cu comandă nemțească. Ştia, în germană, toate comenzile militare. Dar ştia ungureşte. În sat, n-avea cu cine vorbi. Că, în afară de Rangli, țiganul, alte nații nu erau. Sat de munte, sat de povară. Şi, câteodată, de bucurii.

Când s-a cedat Ardealul de Nord la unguri, prin Diktatul de la Viena, şi s-au instalat patrule de „jindari" în sat, el era translatorul. Nu că-i plăcea de unguri (îi murise un unchi împuşcat de ei, pe când trecea granița în România), dar dacă le învățase graiul... N-avea de ales. Şi, pe aici, ungurii, soldați sau localnici (nu din sat, că în sat nu era nici unul), nu s-au comportat cu blândețe. Ba, uneori, şi sunt dovezi concludente, au fost bădărani, umilitori. Chiar criminali. Mărturiile nu mint. Stau în suflet şi în arhive.

Dar nu despre unguri e vorba, că, în Ardeal, toți românii o „rup" un pic pe ungureşte, la fel cum o „rup" şi ungurii, invers. Sigur că ştiu şi eu câteva cuvinte în limba maghiară. Că de aceea sunt ardelean. Şi suntem cu toții, cei de aici. Dar cele mai frumoase, pe care le ştiu eu (ştiu şi o grămadă de înjurături) sunt: ad ide kici pino, care nu se spune decât femeilor frumoase. Că, dacă le-ai spune la moldovence, te-ar întreba: unde şi când. Unguroaicele sunt „date dracului", frumoase (cinaşe), gospodine şi foarte fidele. Acuma, nu bag mâna-n foc pentru toate. Dar, dacă-ar fi focul țâțelor, aş trece testul.

Aşa cum vă spusei (aici se foloseşte, ca şi la olteni, perfectul simplu), Ghiurca Nioani (numele vine de la Gheorghia lui Sâmion), când trăia, fie iertat, şi era tânăr, mai mergea şi el (nu-l judec) la câte-o mândră. Că, dacă n-ar fi mândre pe lume, nici bărbaţi n-ar fi. Ar fi numai femei care comandă-n casă. Şi care, rareori tac.

- Măi nepoate, şi eu i-am fost nepot, dar când s-a întâmplat făcuta, nu eram pe lume. Era la bufetul din Traniş. Nu mergea des la bufet, dar nici rar.

- Măi nepoate, nu te duci tu până în Dealul Mincii, ca să mă scapi de o vorbă? Da' să nu mă faci de râs.

De la bufet până la vorba spusă, promisă şi acceptată erau cam trei kilometri. Dus. Apoi întors. Bineînțeles că noaptea. Fără lună, că dacă-i lună, vede toată lumea.

- Du-te acolo şi bate-n fereastră, intri pe fereastră şi faci ceea ce se cuvinte făcut. Nu scoți o vorbă. Faci făcuta!

S-au întâlnit tot la bază, adică la făgădău (tot din limba maghiară vine cuvântul).

- No, cum a fost?

- Bine, aşa că mai dau eu o pălincă.

- Da', întreabă Ghiurca, n-o zâs nimic?

- Cât a fost ce a fost, n-o zâs, dar după aceea o zâs: „Mă, da' tu nu eşti Ghiurca Nioni". Acuma eu ce era să fac. Am zis că nu. Da' nu cred c-a fost mare bai. Ce-i drept, îi departe, dar să merită. Acuma, dumnitale, unchiule, trebuie să-o împaci. Da', să-ți spun drept, adormi liniştită.

Valea Drăganului,
18 iulie 2012

MELANIA

Nimic mai frumos pe lume decât iubitele mele. Dar Melania Bâcului era venită din cer sau din Olimpul grecilor antici. Era toată numai bucurie, și bucuria e frumusețe. De-atunci am mai văzut fete frumoase, dar nu ca şi ea. Cu părul blond, cârlionțat, cu ochii albaştri, cu trupul bine legat şi, mai ales, cu bucuria de a ne vedea, revedea. De a fi împreună.

La bal, la discotecă nu dansam decât cu ea, căci şi alți prieteni voiau să-i intre în grații, s-o țină, pentru o clipă în brațe. Dar toată lumea ştia că Melania era numai a mea. N-avea ochi decât pentru mine, n-aveam ochi decât pentru ea. Ne iubeam, aş putea spune acum, ne-am iubit. Aşa cum se iubesc tinerii, total, fără rest.

Ne-am iubit cu cinci sărutări şi o îmbrățişare. Da, dacă bucuria înseamnă iubire, atunci iubire a fost.

Acum, după multe decenii, scriu. Fără nici un folos. Ce arheologi să-mi dezgroape zidurile cetății bucuriei? Ce hermeneuți să-ntoarcă acum pe toate fețele înțelesul cuvintelor de-atunci? Sau de-acum.

Dacă bucuria înseamnă iubire, atunci iubire a fost.

Valea Drăganului

MÂNDROTECA

Mândroteca este iubita mea. Sictir, şalom, n-am nici una. Mă joc cu cuvintele. Cuvântul acesta îmi place. Acum, cu barba albă, nu mai am mândre. Ba şi alea vechi se uită câş la mine.

Mândroteca îmi este în suflet. Până vine popa, sau alt aliat al său (de Sus sau de Jos) n-am cum scăpa. Şi nici nu ştiu dacă voi scăpa vreodată. Sincer să fiu, nici nu vreau. Mândroteca e numai a mea.

E ca un CD, dar care-mi spune de fiecare dată altfel, altceva, altcum. Nu te poți baza pe el. Uneori e cam porno, alteori e tandru până la sfințenie. Măcar dac-ar fi om. Cine dracu m-a pus să-mi copiez memoria? Îmi spune tot felul de lucruri, de vorbe, de fapte pe care nu mi le mai aduc aminte.

Cred că calculatorul meu este virusat. Sigur că sunt mai bătrân decât el, că el e aproape din ultima generație. Şi-atunci, cum să-şi aducă el mai bine aminte decât mine?

Îmi ştie pe taste, pe două, toată mândroteca. Câte strângeri de mână, câte pupături, câte îmbrățișări. De unde să le mai ştiu eu pe toate? El le ştie. Stă mut şi spune.

Mai am un calculator, acolo, în suflet, unde-i mândroteca.

Valea Drăganului,
18 iulie 2012

CORNELUL

Cu doamna Lucreția, trănișancă, ne înțelegem foarte bine. A fost, până acum vreo câțiva ani buni, profesoară în sat. Chiar şefă. Şi bărbatu-său, fie iertat, a fost învățător şi şef de şcoală. Au învățat pe mulți. E drept, când ajungi învățat, nu-ți mai pasă. Totuşi, mai spui „Sărut mâna, doamna profesoară!"

Şi Ionică, soțul doamnei Lucreția, şi doamna, mama lui Cornel şi a lui Florin (ambii cu copii mari, înalți şi frumoşi, de parcă i-am făcut eu, dar eu, bată-mă să mă bată, nu eram în zonă), au scris câteva cărți foarte importante despre sat, despre şcoală, despre biserică, despre Traniş. Documentate toate şi, mai ales, cu bucurie. Scrii, de bine şi de necaz, despre ai tăi. Îi ştii, ai trăit alături de ei. Îi vezi, pentru o clipă, în față. Ți-i aduci în suflet. Le scrii povestea. Poate că şi tu faci parte din poveste.

Nu fac parte din povestea doamnei Lucreția, dar din povestea lui Cornel fac. Acum, el, Cornel, a ajuns mare şef la „Hidroelectrica" din Remeți. Normal că nevastă-sa, Jeni, a ajuns mare şefă peste el, încă de când eram studenți la Cluj. Stăteau în poarta lui Jeni până târziu, şi-apoi după poartă, treaba lor. Că şi eu aveam alte valuri, după alte porți. Eram, atunci, tineri cu toții. Acum ne-am cam buhăit (hodorogit), nu de tot şi nu deplin. Da' se uită copiii noştri la noi. Tăcem. Eu tac, Cornel tace, fumăm. Dar Jeni şi Tatiana ne trag de limbă.

- Mă, da' la aia şi aia ați fost?

- N-am fost, zicem, deşi ştim că ele ştiu.

Ştiu tot. Şi când îşi dă jos izmenele Sfântul Petru ştiu. Acuma, ce-i drept, în Rai n-ai izmene, ai numai cântări.

- Dar Lola? Întreabă Jeni. Lola de la Transi din Cluj.

Aici ne-a lovit cu barda în aripile tinereții.

De-atunci au trecut o grămadă de zeci de ani. Nu cu greu, că o aveam în sufletul studențesc, ne-am adus aminte de Lola. Chelneriță la Transi. Tânără, frumoasă, darnică în beri.

Acum, numai să fac pe-al dracului, îi spun lui Jeni că toți eram îndrăgostiți de ea. Evident, la el se vedea bine şi limpede, că era muci, că era gata, că era prinț. Noi, mai tălâmbi, o mai prindeam de câte-o bucă, el o pupa. Aplaudam, dar mâna tot bucă se făcea. Şi, să nu mint, şi tâțe se făcea. Apoi, plecam acasă, la căminul cu pat, şi, poate uneori, nu deseori, o visam pe Lola.

- Şi nu i-ați tras-o? Întreabă Jeni.

- Cum să i-o tragem, dacă trebuia s-o băgăm?

- Băgați pe dracu, zice Tatiana, că erați beți ca şi curcanul.

Bună vorbă, că numai curcanul are prezervativ pe nas. Noi n-aveam. Nici Lola. Nici Cornel. Că, de unde să-ți mai cumperi şi gume dintr-o amărâtă de bursă?

Preferam câteva beri. La Lola.

Eu am albit, el n-a albit, că a chelit. Pruncii ne sunt mari. Ne dau lecții, mai ales în IT. Noi nu mai suntem sprinteni. Femeile, bineînțeles că nu tac. E bine că nu tac. E mai răcoare.

- Mă, proştilor, zice Jeni, dacă tot o țucați, îmbulăneați şi înțâțoşați, trebuia să-i aveți grijă şi de păr. Să-l dați la o parte. No, Cornele, şi orbii văd numai cu mâna. Cu mâna lor, ori cu mâna ei. No, lasă că vii tu la părul meu!

Se făcuse noapte, cuvintele erau pline de rouă.

N-aveam decât două cuvinte: pe Jeni şi pe Tatiana.

- Da', mă, prostalăilor, ne scrofăli Jeni, ce om cu toată mintea-n cap nu se gândeşte şi la curul femeii? Beți nu erați, că n-aveați bani, da' prostălăi...

Nu mai suntem beți, deşi mai bem, da' prostălăi...?

Mergem către casă. Jeni, cu Cornel.

Tatiana se duce în pat la Mircea.

Şi eu, cu paşii, păşesc.

Valea Drăganului,
19 iulie 2012

TATA DELU

Era, Dumnezeu să-l ierte, din neamul Dămbăneştilor, de-a lui Dâmbanu. Nu foarte bogat, nu foarte sărac. Vioi şi plin de viață. Eram tineri. Ne uitam după fete. Cum să nu te uiți? Cum să nu le prinzi în brațe? Cum să nu le săruți? Că, dacă n-o făceam, ne-ar fi bătut Dumnezeu. Acuma, s-o spun pe aia dreaptă, nu erau de-o parte feciori şi de cealaltă fete. Eram împreună. La sapă, la coasă, la fân, la toate.

Eram împreună şi la un pupic. Unul al meu, altul al ei. Nu se socotea decât unul.

Tata Delu (de la Dorel) a lucrat toată viața. La oi, la coasă, la lemne, în carieră. Era calificat în ifroane, macarale, buldozere şi alte utilaje grele. Lucra, că era bun de corvoadă. Câştiga. Poate, ca noi toți, mai făcea şi un ciubuc. (Ca noi toți care nu scriem, că, dacă scrii, trebuie să-i faci tu zama la nevastă.)

Tata Delu s-a însurat şi a avut, cu doamnă-sa, patru copii. Doamnă-sa a murit de cancer, când pruncii erau mici. Că atunci când eşti tânăr nu te rabzi şi nici n-ai de ce. Că, dacă nu atunci, oare când?

Ştiu că nu-s destule două vorbe despre Tata Delu. Dar Tata Delu, ca orice om cinstit, mai mergea şi pe bunul meu prieten Mircea. După lucru. La bar. La o bere. Sau la o vodcă.

- Mă, a zis Delu către Mircea, ce faci cu atâtea gâşte? Nu-mi dai şi mie una?

- Du-te în ocol, a zis Mircea, pe care o prinzi, aia-i a ta.

A prins-o, a dus-o acasă.

Mă întâlnesc cu Mircea, dimineața, la semnatul condicii.

- Măi Neluț, tu ştii cum a ciupelit Tata Delu gâsca?

De unde era să ştiu, că povestea e veche. Tata Delu, fie

iertat, e mort de câțiva ani buni.

- N-a opărit-o, cum se opăresc puii şi găinile, a luat forja cu care pârjoleşti porcii şi-a pârjolit-o cu flacără. Nu de la el ştiu, ştiu de la Gogor, vecinu-său, care a văzut că gâsca, din albă ce fusese, era neagră ca tăciunele.

- Şi-apăi, l-am întrebat pe Mircea, nu l-ai chestionat cum a fost?

- Nu!

Valea Drăganului,
27 iulie 2012

MELANIA

Cuvintele sunt întotdeauna mai mici decât realul. E drept că au nuanțe, au sinonime, prefixe, sufixe etc. Ce s-o mai lungesc, ai toată morfologia şi sintaxa la îndemână. Când vorbeşti, când scrii, când taci.

Cuvintele sunt întotdeauna mai mici decât sacrul. Asta o ştie toată lumea. Nu poți vorbi despre Dumnezeu, de la Upanişade încoace, de la Plotin încoace, fără rest. Fără rest, aşa cum zicea Noica. Dar când crezi, crezi fără rest, când iubeşti, iubeşti fără rest, când bucurie e, e fără rest. Toată, întreagă, fără păcat. Cuvintele sunt ca nişte mesteceni care freamătă uşor. Cântă şoptit. Sau tac.

N-am cum să vorbesc sau să scriu despre Melania altfel decât în cuvinte. Dar cuvintele sunt mult prea mici ca să scrii bucuria. Cum să spui lumii, cum să strigi în gura mare, cum să taci ca să fii înțeles că Melenia înseamnă bucurie?

Fiecare s-a dus pe drumul lui. Acum, eu, am ajuns pe drumul cuvintelor. Cuvintele, cu toate nuanțele, tonurile lor, cu toate etimologiile lor, n-au nici o bucurie. Le treci din dicționar în text, în poezie, în zidul Templului. Mute cum sunt, toate tac. Şi culorile, şi notele muzicale (care tot cuvinte sunt), tac. Trebuie să ajungi la înțelesul celui care spune. La înțelesul care nu poate fi spus. Nespus.

Melania este bucuria, fără tăgadă, fără rest.

Dacă bucuria este iubire, atunci iubire a fost.

Valea Drăganului

LA MIRCEA, DOCTORUL

- Măi Neluț, femeile-s de două feluri: unele care nu tac, şi altele care nu tac niciodată. Nici nu ştiu cum se scrie, pentru femei, niciodată. Că, şi tu, şi alții ca noi, ştiu bine: nu le tace gura o dată, nu le tace niciodată.

- Şi-atunci, să nu venim la domn' Mircea, să tăcem, să ne uităm la spuma berii, să ne uităm la palmele noduroase care tac, deşi au bătături de la coasă sau cine mai ştie de unde, dar, Neluț, palmele tac, dar dacă ar tăcea şi femeile ca bătăturile din mâinile mele...

- Mă, zic şi eu, da' nu ni-s dragi femeile?

- Fără femei nu putem ajunge pe lume. Le mai ocărâm noi, ne mai ceartă şi ele, că nici noi nu suntem uşă de biserică, dar, fără femei, e ca deşertul fără iarbă. Fără oază.

M-ar fi dus mintea să-i spun că femeile sunt un deşert plin cu iarbă. Am tăcut. N-aveam nici deşert, nici iarbă lângă noi. Aveam câte o bere. Şi pe Mircea, care contrălea.

- Măi Neluț, da' unde-s femeile tale?

Informat cum e, ştie că am avut, oficial şi neoficial, mai multe femei. Nu multe. Câteva. Nu câteva. Puține. Nu puține. Trei. Ştiu că şi una li se pare unora mult, dar, bag mâna-n foc, întotdeauna femeia ta e prea puțină. Prea multă. Prea tăcută.

- Vin pe drum, zic. Să văd care o să intre prima la tine în bar.

Vin pe drum, una după alta, să mă ducă pe Pod.

Drumu-i pustiu.

Podul nu.

Valea Drăganului, 27 iulie 2012

IROD

- Cu Irod nu eşti cu om, îmi spun unii drăgănari.

- De ce? Întreb molcom.

- Pentru că nu mai are la nimeni omenie.

Nu-i aşa, că are, dar de când a murit maică-sa, Dumnezeu s-o ierte şi s-o odihnească, este mai sărac, mai neîngrijit. N-are de unele, n-are de altele. Ca mulți alții, lucrează cu ziua. Acuma, ce-i drept, are şi el spre 60. Nu mai e fecior holtei. E, cum zicea unchiul meu, Costica, şi sărac şi fără omenie.

De parcă nu toți suntem la fel. Întrebați-vă şefii, că prieteni n-aveți.

Irod, v-am spus că are vreo 60, nu-i, cum se mai zice pe-aici, curu' cânelui.

N-am treabă cu Coşbuc (îl iubesc pe Bădia din Hordou), dar ce frumos fecior era Irod. Adică Gheorghiță. Că Irod îi este porecla.

Toți, în sat, avem porecle. Nimeni nu se supără. Nimeni nu zice că e neagră ca pruna. Deşi pruna, aia la care mă gândesc eu, e neagră.

Dar ştii, fără să-i ştii numele, că e de-a Natului, de-a lui Sâmnion, de-a lui Peletiuc (fainã fată), de-a Bâcului (iubita şi bucuria mea), de-a lui nu mai ştiu cui (ştiu). Toată lumea se ştie după poreclă. Aşa cum toată lumea se ştie după neam.

Irod n-a făcut nici o Facultate, dar a făcut trei (3) ani de şcoală profesională. Meseriaş în tot felul de şurubării pe care eu le desluşesc cu greu. A lucrat la Cugir, a lucrat în Cuj, a lucrat la Floroiu, a lucrat la Remeți. Meseriaş.

Apoi, nu ştiu de ce şi nu l-am întrebat (o să-l întreb, dar puțini sunt sinceri – în el am încredere), a ajuns, la Bouărişte,

„şeful cailor”. Nu este nimic anormal, Bouărişţea era a boilor, a ajuns a cailor.

Dar nici cai nu mai sunt.

Drept urmare, proastă urmare, nici Irod nu mai are de lucru.

Tânăr nu-i.

Beteag îi.

Sărac îi.

Valea Drăganului,
27 iulie 2012

TATIANA

Tatiana a fost și este o femeie frumoasă. Din Ciucea. Nu că am spus mare lucru, mare fleac, mare filosofie cu expresia asta. Dar, dacă-i mândră. - I mândră. E nevasta unuia dintre cei mai buni prieteni ai mei din tinerețe.

Are o nepoată, care nu-i seamănă la ochi, că are ochi albaştri ca şi taică-său, Marius, dar, în rest, parcă a făcut-o ea, nu fiică-sa. Frumoase foc. Şi fata, şi mămica, şi Tatiana. Nu frumoase foc, frumoase ca para, ca vâlvătaia.

Te aprinzi când le vezi.

Bianca, Simona şi Tatiana. Le-am luat în ordine inversă. Că, dacă noi, bărbații, nu vom trăi veşnic, ele, prin frumusețea lor, vor trăi.

Aşa să fie.

Te aprinzi când le vezi.

Valea Drăganului,
27 iulie 2012

ANA

- Ană, acuma cât să aştept să zici măcar o dată da? Că, dacă nu-i zice, ne-a părea rău la amândoi. Şi n-a fi păcat? Mai mare păcat eu cred că nu poate fi. Şi o să te uiți la mine câş şi n-o să-mi mai dai binețe. Spune şi tu un da, măcar cu jumătate de gură, că restul îl pricep eu. Că da-ul ăla care nu-l aud, îl văd. Şi ştiu că este.

- Măi Ioane, nu zic da. Doar ştii că n-am zis niciodată.

Aşa este, n-a zis da niciodată, dar nici nu nu a zis. Aşa că am cosit trifoii când nu erau cu floarea scuturată. Trifoi mai sunt, nu mulți, da-i păcat să se usuce. No, ăsta-i păcat.

S-a scuturat floarea, a înghețat via, mai este un măr roşu pe ram. Dar dacă nu-i nici o Evă, ce să fac cu mărul din ram?

S-a scuturat floarea, a înghețat via, mai este un măr roşu pe ram.

Valea Drăganului,
28 iulie 2012

JENI, EU ŞI TATIANA

Singurătatea nu stă singură, stă cu tine. Stă cât stă, se mai duce, mai vine. Nu stă-ntr-un loc. E vecină cu moartea. Hai, zice, hai să-l vezi.

Ce să vadă? Ce poți vedea la un om singur?

- Poate zbârciturile.

- Cum ce să vezi? Vezi că e om.

- Nu vezi că-i om, că om a fost, vezi moartea.

- Şi-apăi moartea nu-i deodată cu omul?

- Ba-i deodată, da' ce folos?

- Singurătatea, zic, nu stă singură, stă cu tine.

- Ş-apăi femeia nu stă cu tine? Sub tine, peste tine. Cum o pui şi cum vrea ea.

- Femeia, zisa Evă, e viață. Dar, pe cinstite, poate fi ea singurătate?

- Singurătatea nu stă singură, stă cu tine.

Că doar şi pe ea o apucă urâtul.

Valea Drăganului,
28 iulie 2012

BORNA DIN SUSANI

Pe vremuri, într-un Ev Mediu trecut de-a binelea în epoca Modernă, şi feciorii din sat îşi aveau obiectivele lor culturale. Nu-i vorba de muncă, ori de habă, ori de joc, ci de mici cutume sau mentalităţi şăgalnic-ironice sau ipocrite.

O iau altfel. Pe vremuri, satul era unul mic, câteva case, locuitorii căruia, atunci când a venit Drăganul mare şi i-a cam măturat cu case cu tot, şi-au făcut sat pe Măgură, la Tăul Savului. Despre Tău, altădată. După o vreme, satul s-a reaşezat în satul actual. Atunci era pe cătune. Azi se ştiu, dar acum e casă lângă casă preţ de şapte kilometri de-a lungul Văii. Satul începe la Valea Banului (la calea ferată sau la drumul care duce spre Cluj ori spre Oradea) şi sfârşeşte la Podul Nioanii, în Lunca Molivului. Mai sus e Tranişul, Lunca Vişagului, Zărnişoara, Floroiul, cu barajul lui cu tot. Sub apa barajului sunt două râuri: Drăganul şi Şebişelul (în dreapta cum urci). Sub actualul lac, pe fostul râu Drăgan, e îngropat Părăul Crucii, un fel de „centru" pentru forestierii acelor apuse vremi. Aici era magazinul de la care îţi cumpărai alimentele pentru o săptămână. Era şi „nod de cale ferată", când mai funcţiona mocănița.

Încă de dinainte de Crăciun, feciorii se adunau în patru tabere de colindat: Joseni, Din mijloc, Suseni şi cei din Lunca Molivului. Se făceau, la şefii de echipă, repetiţii la colinzi, alduit de colac, de vin sau pălincă. Tot ritualul creştin de Crăciun. Se mai bea şi câte-un pahar de vin pentru dresul vocii. Se colinda din casă în casă. Neaparat. Vai de cei cărora nu le călcau feciorii în casă.

Unde erau fete de măritat (mari sau mai tinerele), dar şi neveste, se încingea o mică horă. Asta după colind, după

alduitul colacului şi pălinco-vinului, după ce se cânta „Feciorița" (fata fecioară). Colindul începea la poartă cu: „Şi ne lasă gazdă-n casă, Florile Dalbe/Că de-aseară-s tot pe-afară/Şi ne udă streşinile/Şi ne cacă găinile". Şi, la plecare, se cânta: „Şi-aici fură oameni buni, /Că bine ne-o omenit!"

Colindul începea, fără greş, la casa parohială, unde preotul îi sfințea pe feciori şi care, la rându-le, donau din banii adunați bisericii. Cu mare anunț, mai apoi, în fața altarului. După colind, urma balul la care participau cu toții, cu mic cu mare. Două zile şi două nopți. Fără bani de intrare, dar cu vin, pălincă, prăjituri. Invitații între neamuri la masă, la ospăț.

Dacă bine-mi aduc aminte, feciorii din josani au avut ideea de a pune în pământ un lemn mai gros lângă drum, spunând: cei care stau din sus de bornă sunt proşti.

După un timp, cineva a luat aşa-zisa bornă şi a mutat-o mai sus un pic de învățătorul Boțoc. Mai apoi, borna prostiei a fost dusă până dinsus de râul Drăgan, adică de Podul Nioanii, la graniță cu Tranişul.

Acum nu mai are nimeni povara acelei borne. Bătrânii râd. Tineri nu ştiu despre ce-i vorba. Dar atunci faptul era luat foarte în serios uneori. Mai ales la gâlceavă, ceartă sau bătăi.

Fiecare, fecior sau fată, îşi avea teritoriul său bine precizat. A merge la joc în alt loc era o faptă care putea aduce şi ponoase pentru intrus. Dar şi câte-un bărbat sau o nevastă. A merge în alt sat era şi mai grav. Dacă n-aveai prieteni sau neamuri. Asta mai ales la jocuri, baluri şi nunți, că-n rest toți îşi vedeau de treburile lor. Mulți dintre ei erau colegi de pădure, de carieră, de fabrică. De pahar.

Iar când se întâlneau, străini, pe la oraş erau de-a dreptul veri, ori frați. Şi-apoi, după ce ajungeau mai bătrâni, nu mai conta. Nu, pe Dracu'. Deveneau susținători. Ultraşi.

Oricum, atunci, deşi satul era mai mic şi mai răsfirat, erau mai mulți feciori. Unii mai căpoşi, alții mai mândri, mai făloşi. Sau poate mai geloşi.

Că, atunci când eşti tânăr te mână şi dragostea şi Dracul.

Un pic, apoi te lasă jos.

Să vadă dacă ştii umbla.

Valea Drăganului,
21 sept. 2013

MĂI NELUȚ

- Când femeia miroase a femeie, ai dat de dracu. Nu-l căuta, c-a venit femeia la tine.

- Și când nu vine, zic, nu tot de dracu ai dat?

- Întreab-o pe a ta, zice Ion. Dar nu când are mulți draci în ea.

Acuma, câți draci să aibă, că astă noapte, n-am fost acasă, c-am fost la furat de lemne. Le-am dus la om în ocol, ne-a dat banii, ne-a dat un kil de pălincă. Ne-am cam îmbătat. No, câți draci să aibă?

- Măi Neluț, zice, nu de Dracul biblic e vorba. Că ăla e de la Dumnezeu. Nu-i de capul lui, nu face ce vrea el. Dar femeia, când miroase a femeie, nu mai scapi. Jug de boi, hamuri de cai, lanțuri de toate felurile; n-ai scăpare. Nu că nu poți scăpa, nici nu vrei să scapi. Și dacă ai scăpa, tot peste dracu ai da. Așa că nu-ți mai face griji, bagă-ți stânga pe sub bucile ei și dreapta peste țâțe. Nu zic mai mult, și nu că ar fi păcat. Dar, de-acolea-ncolo, știe ea ce și cum.

Că și dracu-i numai drac.

Nu-i mare lucru.

Valea Drăganului,
28 iulie 2012

MELANIA

Trei pupături şi o îmbrățişare. Atât. Cred că-i spunea maică-sa câte pupături să-mi dea. Sincer, nici eu, nici ea, nu ne mulțumeam cu atât. Dar dacă aşa zisese maică-sa, aşa era. Cât era.

Că doar nu era toată noaptea cu noi să le numere. Că, şi era o femeie frumoasă, şi ea ştia că nu te poți răbda. Nu era bai, că doar nu-i întreba buzele câte pupături au fost, nici cât e aria cercului, nici cât e *pi*-ul.

„No, zicea, bine că ați venit!"

Firescul firescului era să-mi mai dea un pupic la plecare. Şi o îmbrățişare din aia mare.

Nu stingea becul, ca să ni se vadă.

- Noapte bună, spuneam din umbra şi din noaptea curții.

- Noapte bună, spunea mă-sa din dosul uşii.

Acuma, cât putea fi un pupic? Că, doar nu era lung cât o noapte. Nu că ar fi fost rău să fie măcar până la Valea Banului, ori până la Huedin, ori până la Cluj. Ca să ştii c-a fost pupic. Da, dar era bun. În cazul Melaniei, bun nu-i cuvântul potrivit.

Dar, dacă voi ştiți, scrieți voi pupicul.

Poate că dacă ar mai fi unul. Până la Valea Banului, ori până la Huedin, ori până la Cluj. Poate că şi cuvintele ar mai ține cu mine.

Cuvintele, oricum le-aş scrie (şi mă străduiesc), nu țin locul pupicului.

Țin locul nimănui.

Valea Drăganului,
28 iulie 2012

BEBE

- Măi Neluț, omu-i prost, sau numai credem noi că-i prost? Şi, dacă-i prost, cât de prost poate fi dacă şi noi ne dăm seama?

- Cum să fie prost, zic, dacă-i om? Că, doar numai omul e deştept.

- E deştept, zice Bebe, cât e erect, dar după ce se îndoaie, îi vai şi-amar. De el şi de mandravela lui.

- Da, dar...

- Nici un dar, că nu-i de unde! Stai cu el şi te bucuri, şi după aceea te apucă plânsul. Darul e dar când n-ai ce face cu el. Nu cu omul, cu darul, că, cu omul, oricum n-ai ce face.

Am băut un strop şi avem chef de vorbă. Un pic, cât să râdă femeile de noi. Că, dacă ele râd, şi pruncii se joacă prin curte, e bine.

- Măi Neluț, cât de deştept trebuie să fii ca să-ți dai seama că eşti prost?

Mă atacă Bebe cu vorbele. Nu cu ironie. Nu de noi doi e vorba. Că, noi ne ştim şi ştim câte prune avem în traistă. Una.

- Şi-apoi tu crezi că faci pălincă cu o singură prună? No, ştii ce, pe aceea bea-o tu.

Râd femeile, copiii se joacă, n-au treabă cu noi. Noi, bărbații, mai bem un sirop de prune.

Nu ne-am apucat de cântat şi nici femeile să ne descânte. N-am înțeles niciodată cum pot tăcea femeile cu atâtea vorbe. Am înțeles că-i femeie. Până aici am înțeles. Dar ce ar trebui să înțeleg când spun femeie, n-am înțeles niciodată.

Spusa poate fi doar o spusă, vorba poate fi vorbă. Cuvântu-i doar aşa, ca o femeie care râde, care surâde, care nu

tace. Acuma, mă întreb şi eu, când să tacă, dacă nu tac niciodată? Nu-i destul zgomotul de fond al universului?

- Mă, zice Bebe, cât de prost trebuie să fii ca să nu te bucuri că eşti prost?

Nu ştiu ce-a avut azi la lucru, nu ştiu cine nu i-a intrat în voie sau pe cine a supărat.

- Măi Bebe, zic, asta numai să mă dau mare, dar nebuni-s proşti?

- Când sunt nebuni, nu-s proşti, dar noi suntem mai nebuni ca ei. Şi voi ce râdeți ca nişte pizde?

- Păi, dacă asta suntem?

- Câte sunteți?

- Una câte una!

- Una după una, sau una de dinainte de Big Bang?

- Bigu-i mic, şi bangu-i mare. De fapt, e bingă şi bangă. Şi mai taci.

Tăcurăm amândoi.

Până mâine.

Poimâine.

Valea Drăganului,
28 iulie 2012

DĂNUȚ

Cum să-i spui femeii că o iubeşti, când o iubeşti? Că doar ea nu-i oarbă, deşi cuvintele-s mute. Cuvintele-s mute, dar mângâierile nu sunt, nici ochi muți n-am văzut şi nici sărutare nesărutată nu s-a pomenit. Şi nici țâțe care să nu se înfioare.

Cum să-i spui femeii tale că o iubeşti, când o iubeşti?

Dacă-i spui pe drept, nu te crede, dacă nu-i spui, te bănuie, dacă taci, nu-i bine, dacă o mângâi, nu-i nicicum. Dar, prin mângâieri, tu îi spui c-o iubeşti. Sigur că o mângâi şi pe buci, şi pe țâțe. Şi-atunci ea crede că... Sigur că şi tu crezi că...

Simți că nu-s vorbe destule ca să-i spui c-o iubeşti. Simți că degeaba i-ai spune, dacă i-ai spus altfel.

Câtă iubire ar trebuie să ai ca să te creadă? Câți bani? Câte amante?

N-ai.

N-ai decât iubirea pentru ea, pe care ea se cacă.

Valea Drăganului,
2 august 2012

VILA LUI RESTEMAN

„Mă, io, când am fost, aşa cum se laudă ăia cu „cureaua lată", mutam munții. Ăştia nu pot muta decât pădurea. O dau la unguri şi la nemți! Măcar dacă ar da-o pe femei, ca să nu zic altfel, că, pentru o chenzină, ne-am alege şi noi cu ceva."

N-avea el treabă cu unguroicile ori cu partea feminină a nemților. Ăsta era Vila lui Resteman. Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească.

Nu eram nebuni, eram tineri. El nu mai e deloc, eu nu mai sunt tânăr. Nu mai sunt tineri nici cei cu care mergeam la „o bere". Nu de băut era vorba, ci de întâlnirea dintre noi. Că, aşa cum femeile povestesc, şi bărbații au poveştile lor: cai, motoare, lemne, drumuri, maşini şi, la final, poate că şi femei. Te mai scăpai cu o poveste despre o aventură sexuală, dar cel care o spunea, nu era bine privit. Despre partea asta, cel puțin aici, se preferă frunza. Sau, cum zic alții, batista pe țambal. Aşa cum a făcut şi Dumnezeu în Eden cu Eva. I-a pus batista pe țambal.

- Lasă, zic, că pădurea creşte la loc.

- Măi Neluț, tu nu vezi că nu cresc decât viloace şi conturi mari în bancă? Că nu creşte decât nebunie? Că nu creşte decât lipsă de bun simț şi de respect? Că, de fapt, nu creşte nimic? Tu nu vezi?

- Văd, zic, şi ce-i dacă văd?

- Când n-ai putere, nici nu vezi şi eşti şi olog, şi nici nu poți păşi. Ai dreptate, dar dreptatea ta e una strâmbă. Ca şi a mea, că nici eu n-am nici o putere.

- Dreptatea ta e strâmbă-n sus, cam ca la toată lumea.

- Mă, dreptatea e numai una. Dar numai Dumnezeu şi Dracu ştiu care este. Că a noastră stă pe stânga. Nu pe stânga

politică, ci a pantalonilor.

Vila a absolvit liceul la Huedin. Mai mare decât mine cu câțiva ani. Avea o soră, Viorica, măritată acum şi cu fete mari şi, să mă bată Dumnezeu dacă mint, foarte frumoase. Acuma, nici mama lor nu-i altfel decât frumoasă, că doar ea le-a făcut. Nu ne-am încurcat cărările, deşi poate că bine era.

- Păi, io ştiu cu cine le-a făcut, zice Ghița, bărbatu-său? Da-s fetele mele. La mama lor am ținut şi mi-a fost dragă, acuma poate sta oricum, că nu mai contează decât fetele. Şi, dacă beau o bere sau un rachiu, să fie sănătoasă, cu vorbele ei cu tot.

Lucram cu Vila, în vacanțe, la pădure. S-a însurat. La Zalău. Are prunci mari.

S-a prăpădit.

E sus.

Valea Drăganului,
2 august 2012

ÎNTREBARE

- Măi Neluț, mă întreabă un prieten pe terasă la doctorul de familie pentru bărbați, tu scrii despre noi, dar despre tine nu scrii?

- Măi Dane, zic, că era Danul lui Spătar, tu crezi că dacă scriu despre voi, nu scriu şi despre mine?

- Ba nu, zice, dar ne tot tragi de limbă pe toți şi tu nu spui nimic.

Valea Drăganului,
2 august 2012

COSTICA NUȚULUI

- Că poate că şi Romolica, dacă ar fi avut patru țâțe, ar fi avut probleme, dar biata junincă, care acum a fătat prima dată, are probleme. O dor țâțele dinapoi. Şi n-o poate mulge numai dacă mă duc şi eu s-o scarmăn pe grumaz. Altfel nu stă la muls.

Ăsta-i prietenul meu, Costica Nuțului. Şi fină-mea, Romolica. Cu Constantin cu tot. Amândoi plini de viață şi mai ales de umor. Nu i-am văzut niciodată supărați pe lume sau pe ei înşişi. În veci. Niciodată. Nu i-am văzut eu, ceea ce se poate să se fi întâmplat. Dar, c-aşa-mi vine acum la gură, dacă s-a întâmplat, s-a rezolvat în pat.

Nu mai e bețiv (băutor de tării), ca şi mine. Că, bețivii sunt de trei feluri: ăia care stau în cârciumă şi-i vede toată lumea, cei care beau la stilul smuls (adică un pahar şi-o gură) şi ăia, ca noi, (mai ales el), care nu mai pot bea. Vorbim de băutură, nu de sex. Că doar nu porți toată ziua damigeana cu tine, dar aia... o porți. Că, n-ai cum altfel.

Cu Costica am lucrat în pădure. N-am furat lemne, doar le-am vândut. Acuma, să fim serioşi, ce să vinzi din pădure? Molizii şi fagii. Că apa n-aveai cum şi nici peştii. Muieri? Nu era pe-acolo, nici măcar miros de budigăi. Ne aşteptau acasă. Şi nici măcar nu se crăceau prea tare. Doar aşa, cât de cât. Până la un loc.

Asta, în vacanțe, când amândoi eram elevi de liceu. Şi-apoi după aceea i-a pus-o Romolica pe nas. Şi gata a fost.

Oho, dacă-ar citi ultima frază, nici Dumnezeu n-ar sta în cerul lui. S-ar duce în celălalt. S-ar duce dracului, numai să nu-l audă. Eu n-am decât un cer de pălincă. Poate că s-a ostoi.

Dacă nu, nu.

Acum, că s-a ostoit, nu de tot, este un gospodar de primă mână. Nu zic asta pentru că suntem prieteni, zic pentru că este. La detaliu. La milimetru. Ştie, nu multe, foarte multe.

Şi, când o auzi pe Romolica râzând, îți dai seama că ştie aproape totul.

- No, du-te-n sărăcia ta, mi-a spune Romolica.

- Du-te mă, mi-a zice Costanea, că doară îi găsi tu drumul înapoi.

Ori înainte.

Valea Drăganului,
2 august 2012

VOSI LUI TONI

Vosi vine de la Vasile. Ştiu că Vasile vine din greacă, de la basileus, şi înseamnă rege. Vosi nu ştiu. Ioşca de la Iosif, Ghiurca de la Gheorghe. Nelu, sau Neluţ, de la Ioan.

Vosi este cel mai mare ascuțitor de pânze de gatăre din zonă. Şi unul dintre cei mai mari ciupercari şi bureţari. Şi nici n-o bagă-n boconci. Pălinca.

Cu nevastă-sa, Mărioara, am fost coleg şi-am stat în aceeaşi bancă până pe clasa a IV-a, la doamna Mereu. La Valea Lungii. No, nevastă de asta să dea Dumnezeu la toată lumea. Mai ales la prieteni.

- Măi Neluţ, zice, am fost la bal la Ciucea şi, încă cu doi – cu Costica Hârtitului, adică cumnatu-meu, fie iertat, şi cu Ioanea Oanciului, cu Stupa, cum îi zic acum unii -, dracu ne-a pus să mergem până în Bulz, la mătuşă-mea. De mâncat am mâncat, dar de băut am băut bine. Şi-apoi vino tu acasă peste Dealul Mare, peste Copos. Rupt. (Vreo 10 kilometri) Când am ajuns în vale, eram desculţ. Aveam doar ciorapii în picioare. No, cu ce obraz să mă duc eu şi bat, şi fără păpuci la Viorica? Cu obrazul ăla m-am dus, dar nu mi-a căzut bine. Şi bat, şi fără încălțări. Am mai băut cu taică-său un pahar sau două, mi-a dat nişte cizme de gumă, şi-am venit acasă. Direct în podul cu otavă. Nu-mi pare rău, dar nici bine nu-mi pare.

Mărioara, nevastă-sa, tace şi zâmbeşte. E bunică. Noi ne putem lăuda. Cine ne mai crede? Cine ne mai bagă în seamă?

Poate că Mărioara, care surâde.

Valea Drăganului,
2 august 2012

MIRCEA

- Măi Neluț, îmi spuse astăzi de dimineață Mircea, când semnam condica: vezi să nu scrii, de fapt să nu rescrii „Teogonia" şi „Munci şi zile".

- Nu scriu, zis-am, că eu scriu doar despre morții mei. Despre despre morții grecilor s-au scris biblioteci întregi. Cum să se poată pune morții mei cu morții lor?

- Dar morții mei cu morții tăi se pot?

- Nu se pot!

- Cum nu se pot, întreabă electrotehnistul, că dacă-i moarte, e moarte?

- Nu se pot, zic, ca să mă dau deştept, că moartea nu ține de moarte, moartea ține de om.

- Şi-apoi, tu zici că eu am moartea mea?

- Da, am zis, poți să ți-o fu..

- No, zice Mircea, atunci fu... - O tu.

Bineînțeles că am mai stat la o poveste şi la o „porție". Nu i-am înviat nici pe zeii grecilor antici.

Şi, să fim serioşi, nici moartea n-am înviat-o.

Că era de față.

Atâta câtă față avea.

Valea Drăganului,
2 august 2012

DANUL LUI SPĂTAR

- Când a vrut să vină, a venit, când a vrut să mă duc, m-am dus. Şi n-a fost rău, nici într-un fel, nici în altul.

Măi Neluț, da' cât bine poate fi pe lumea asta? Poate că pe toată lumea-i mai mult, dar pe lumea mea n-a fost decât un pic. Dar nu mult picul, ci puțin. Că ți l-aş putea pune-n palmă. Ca o lacrimă. Jumătate de lacrimă. Iartă-mă că plâng cu doi ochi. Plâng să mă-ngrop. Să mă-nec. Şi, măi Neluț, nu plâng cu plânsul de-atunci, plâng cu plânsul de-acum. Plânsul de-acum nu are decât ochi, n-are lacrimi.

Măi Neluț, lăcrimează tu!

Nu-i bai că mă mai scrofălea câteodată, că poate meritam. Şi meritam. Dar am ținut la ea ca la nimeni.

- Mă, îl întreb, ca orice tolomac bine tolomăcit dimineața, dar voi...?

- Care noi, zice, că nu eram decât unul. Eu şi ea.

- Şi părinții ei te-au cam belit, că nu aveai studii superioare, întreb şi eu, deşi ştiu şi ştiam povestea?

- Am intrat la Politehnică, am făcut un an, după care m-a părăsit. A fost prea mult. Nu fizic, nu intelectual, ci sentimental. Şi tu îți duci crucea, dar a mea am simțit că e nicăieri. Că n-am ce duce. Că n-o mai am.

No, măi Neluț, du-te tu-n lume fără crucea ta!

Ce, tu n-ai fost îndrăgostit niciodată? Ție nu ți-a părut rău, ție nu ți-a crescut inima, tu n-ai fost pe pământ ca un şarpe?

Am fost pe pământ ca un şarpe. Îl cred pe Dan. Nu mai am o grămăjoară de ani, ci de la o jumătate de secol în sus. Nici nu mă mai cumpără nimeni, dar nici nu mă mai vinde. Nu mă refer la femei, că, la acest capitol, dacă-ți place, uşor te faci

mesteacăn, sau salcie, sau prun. Sau ulm. Freamăți pe vale, sau lângă apă, sau taci în pădure.

Ştiu că a avut o mare, foarte mare decepție în dragoste. A fost părăsit, cum se întâmplă de milioane de ori. Numai că el, în urma acestei mari dezamăgiri, s-a îmbolnăvit de schizofrenie. A stat cu lunile în spital, a urmat tratamentele prescrise. A fost pensionat de boală. Acum se simte bine, urmează tratamentul, mai lucrează cu ziua la munci mai domestice, în sat.

Dan îmi spune că a avut şi alte abateri sentimentale. Dar Mircea, care nu bea, fiindcă nu mai poate, nu le confirmă.

- Lasă-l Neluț, zice Mircea, că toți ne lăudăm.

Aici, şi nu numai aici, Mircea are dreptate. „Dreptatea mea este dreptate-n veac, şi cuvântul meu este adevărul!"

Dan a plecat la lucru cu ziua, eu mă duc să scriu,

Mircea stă şi veghează.

Valea Drăganului,
2 august 2012

COSTICA NUȚULUI

- Şi tu ce te-ai gândit că nu s-a auzi în sat? Că, în sat, se-aude şi când îți dai chiloții jos.

Tot Costica Nuțului era, în drum, la poveşti, dar nu cu Romolica. Îl auzeam de peste gard. Dar, pe femeie, până nu m-am ridicat dintre straturi, n-am văzut-o.

Costica, fie cinstit oricând, îi bun şi-i rău de vorbă.

Bine că nu l-a prins Romolica.

Dădea indicații unei fetişcane. De bună credință şi de bună cuviință. Că, amândoi, nu mai suntem tineri. Nu-i era gândul decât la fapte bune. Toate faptele făcute cu femei sunt bune. Asta ca paranteză. În scris, că la locul faptei, nu se ştie.

Nu se auzise mare lucru; cum că şi cum că şi cu ăla, şi cu ăla. Bag mâna-n foc că nu-i adevărat adevărul pe care-l auzise. Nu-s medic ginecolog, dar fata, la fofo, era intactă. Până ieri. Că de ieri nu mai ştiu.

Dar Costica, care, de altfel, o iubea, că-i era ca şi-o fată, avea chef de dirigenție. Că aşa, că aşa, că aşa! Concis, lapidar. Spartanii l-ar fi făcut şeful lapidarilor. Iar la Temopile, murea ultimul. Cu regele în brațe.

Dar nu de fată-i vorba, ci de Costica. Murea cu ea în brațe. Ca să mă laud, că textul mă lasă: murea cu ea în brațele mele.

- Constantine, zic uneori, rareori, pe maică-ta a chemat-o Elena.

- Cine ştie, că pe maică-mea o chema Anisie.

Valea Drăganului,
2 august 2012

MELANIA

Și dacă ne pupam uneori, mai arar, mai ades, ce rău era? Că doar erau pupăturile noastre, nu ne pupam cu (repet, deşi nu-mi place), cu pupăturile alteia. Sau, Doamne fereşte, altuia. Acum, dacă scriam altuia cu a mare, cine ştie ce se înțelegea. Oricum, erau binecuvântate.

Și-acum, că-s mai bătrân, mai prost şi mai tipicar: câte pupături puteau fi? Poate-un pumnuc, poate două. Evident că ultima nu se pune! Chiar, pe bune, câte puteau fi? Voi le-ați numărat vreodată? Dacă nu, şi dacă da, au fost atâtea câte-au fost. Niciodată n-au fost destule. Au fost. Demult.

E drept, sunt bătrân, prost şi tipicar. Dar, mai dăunăzi, a fost bucurie.

Dacă bucurie a fost, atunci iubire a fost.

Valea Drăganului,
3 august 2012

CÂTE-O DATĂ

Nimeni nu e curat ca lacrima, dar nici lacrima nu-i. Mă uit la ceas şi văd că-i târziu, poate că şi ceasul are lacrima lui, poate că şi ziua are lacrima ei. Nu-i vorba de plâns, ci de lacrimă.

Am scris cândva, când eram mai tânăr şi îndrăgostit de Mioara, că şi „lacrima îşi are lacrima sa/inimă are şi întristare/vină şi vreme şi rădăcină/ram de primăvară/ziuă are şi seară/boltă limpede şi cer înstelat/şi împărăție şi împărat".

Cum poți să scrii cu-n nod în gât? Nu „nodul din Gordion", ci nodul lacrimii. Stă şi se uită în ochii tăi. Ca prostul. Ca proasta. Nu se duce. De parcă ar fi Gioconda întinsă, goală, pe pânza patului. Nu se duce.

No, când se duce Dumnezeu, mă duc şi eu, zice lacrima.

Valea Drăganului,
4 august 2012

COSTANEA

Nu mai stă nimeni în căsoaile Costanii lui Peletiuc. De fapt, el era de-a lui Sultan, din Cerbeşti. Peletiuc a fost porecla lui socru-său, măcelarul. Pe vremuri, era în sat măcelărie. Mai încoace, a încercat prietenul meu Gusti să facă. Nu i-a ieşit.

- Cum a murit Costanea? Îl întreb pe Mircea. Că tu le ştii pe toate.

- Pe toate nu, că nu-s popă. Dar Costanea a murit ca un câne. Nu ca şi cânele din Pompei al lui Blaga. Era singur. Măria Mărioara, cum îi zici tu, murise călcată de tramvai. La Oradea. Măria era mai mică decât soră-sa Lola. Lola era în sat, la casa ei. Nevastă-sa, pe care, aşa se zice, o bătu-se, era la Oradea, la omul cu care a stat Măria Mărioara. Adică le ginere. La fostul ginere.

A venit pe la mine pe la bar. A băut un pic şi s-a dus acasă. Uneori era sâcâitor, dar, de cele mai multe ori, era jovial, cu vorbă bună şi ironic.

L-au găsit pe trepţile (scările) casei. Îngheţat.

Nevastă-sa a venit la înmormântare. A stat la prohod, la iertăciuni, apoi a plecat la Oradea.

Nu l-a dus la groapă.

Povestea-i mai lungă şi-i cu mai multe poveşti. Unele de spus, altele de nespus.

Am lucrat împreună în pădure cu badea Costane.

Mi-e dor şi de el.

Şi de Măria Mărioară.

Valea Drăganului,
5 august 2012

DODU

- Pe Dodu n-aveai cum te supăra. Aşa-l chema, zice Mircea, Dodu Ion. Era din Moldova. Bun meseriaş în construcții. Nu bun, foarte bun. Migălos de bun.

Vorbim despre morți, despre vecinii noştri morți. Şi Dodu e dus. Şi nevastă-sa, omorâtă de către fiul ei, Florin, care e acum la Gherla, la puşcărie.

- Mă, îi zic lui Mircea, dar Dodu cum a murit?

- Nu se ştie cum, dar l-au găsit, după două săptămâni, mort în casă, pe canapea. Soacră-sa a crezut că-i dus la ai lui în Moldova. Bița, cumnată-sa, s-a urcat cu scara să vadă dacă nu-i acasă. Nu l-a văzut, că era chiar sub geam, pe canapea. Bersetea, şi el moldovean, s-a dus la poliție şi l-a chemat pe şeful de post să vină şi să spargă uşa. Dodu era în casă. Mort cam de vreo două săptămâni. Avea un cârlig la uşă, cu care o închidea pe dinăuntru. Aşa era uşa, închisă pe dinăuntru cu cârligul. Şi nici Bița nu l-a putut vedea, că patul, canapeaua era chiar sub geam.

Cu toții, văzând că-i uşa închisă, s-au gândit că-i dus. Nu de pe lume dus.

Era dus, dar într-o altă țară.

Mai dulce şi mai amară.

Valea Drăganului,
5 august 2012

DOCTORUL

- Măi Neluț, mă întreabă Mircea, de unde ideea asta că stai în fața foii albe şi nu poți scrie?

- Coala albă, zic, fie ea şi pe calculator, e ca un altar. Te rogi, te închini, îți cauți zeul.

Ca scriitor, nu poți crea oameni din lut, din țărână, ci din hârtie şi cuvinte. Şi, mai mult, ai vrea şi vrei să fie vii. Cred că de aceea nu poți scrie. Dar, uneori, mai rar, poți fi şi Zeu.

Valea Drăganului,
5 august 2012

CÂND MAI VIN MONGOLII?

- În cer, zice Mircea, cu Sfântul Petru la poartă, nu ştiu dacă n-are şi portiță, şi cu mila Celui de Sus. Care-s de fapt trei. Şi dacă le mai punem şi pe gagice, am belit-o, încurcat-o, mântuit-o. Şi dacă mai punem şi şapte sau nouă rânduri de îngeri şi un calendar întreg de sfinți, am populat toată China. Şi facem şi zid. Ca să vină mongolii.

Chiar, când mai vin mongolii?

Sau când mai pleacă?

Asta-i, aşa, un mezelic de vorbă la o bere. Şi la o căldură că te prelingi în halbă.

De Schimbarea la Față.

Valea Drăganului,
6 august 2012

MARIA MĂRIOARA

Ce fată frumoasă era Mărioara Costanii lui Peletiuc. Înaltă, bine legată. Avea cu cine semăna, că taică-său avea vreun metru şi nouăzeci, solid, bărbat ţapăn, aspru la mânie, dar, cel mai adesea, cu o glumă, cu o ironie pe buze. Glumeţ şi ironic. Gazdă, găzdăcoi, cum se mai zice, cu pământ, cu cai, cu casă mare. Mărioara îi moştenise ochii verzi şi trupul robust. Aveai ce strânge în braţe, iar când te învăluia în părul ei lung, lung, negru şi când îţi vorbea cu glasul ei de primăvară, venit pe buze de peste tot trupul şi din tot sângele tânăr, cald, senzual, te topeai ca o lumânare aprinsă cu lumina de la Ierusalim.

N-aveai cum să n-o vezi printre celelalte, iar dacă îţi punea Dumnezeu mâna-n cap şi apucai s-o strângi în braţe, la joc ori la bal, şi să-ţi scapi, din greşeală, mâna pe dosul ei bine arcuit de fată fecioară, ori peste ţâţe, n-o mai puteai uita. Intra în tine ca un „Tatăl nost", spus pe când erai prunc mic şi-abia îngânai vorbele, în genunchi în pat, cu braţele împreunate în faţă.

Trebuia să te duci acasă la ea, la Costanea, ori la maică-sa, tot Mărioară şi ea, s-o ceri s-o lase la joc. Până se gătea fata, Costanea scotea din credenţ ţuica pusă într-o sticlă de cristal şi, obligatoriu, trebuia să bei cu el vreo două ştampele.

- No, da' ce mai fac ai tăi? I-ai lăsat singuri să-şi poată face de cap?

- I-am lăsat, şi-acum vreau să te las şi pe dumneata, dacă laşi fata să vină cu mine.

- O las, da' ai grijă ce faci cu ea, că dacă n-o aduci înapoi întreagă, mie nu-mi mai trebuie.

- Da' nu ţi-e ruşine la obraz să vorbeşti aşa? Îl ocăra

nevastă-sa. Om bătrân şi fără minte.

- No, da' ce-i? Ori nu-ți mai aduci aminte cum te înghesuiam în poarta lui Cornijan, c-o dată s-o rupt din țâțâni şi-am căzut cu poartă cu tot şi cu tine cu tot peste câne? Io peste ea, ea peste poartă, poarta peste câne. S-o trezit Cornijan şi-o strigat în urma noastră: mă, da' voi numa' peste cânele meu vă puteți fute?

- Nu ți-ar fi ruşine la obraz, că n-ai avut niciodată minte şi nici nu-i ave în vecii vecilor.

- Da' când te-am prins într-o vară la Măgură la fân, singură, mai ții minte? Atunci nu mai scăpai, dar nici acum nu ştiu de unde dracu' o apărut maică-sa şi numa' ce-o aud: „Hai Mărioară, dargu' mami, să întoarcem fânu". Adică mă-sa stătea şi se uita la noi ce facem, şi când o văzut că fata-i gata-gata să treacă pragu', „Hai, dragu' mami". Da' atunci, anume o trimis-o singură, c-o ştiut că-s la coasă, şi-anume o venit mai devreme, c-o ştiut că-s singur. Şi ia aşa mi-o băgat-o pe gât.

- Vai, nu te-ar mai răbda pământu'. No, lasă numa' lasă...

- Aşa c-o trebuit s-o duc la popă, să-i cer voie să mă lase să găt ce-am început.

- La popă, c-aşa-i creştineşte şi numai' aşa se cuvine şi-i normal şi să cade.

- Ş-apăi, cu aprobare de la popă, n-am mai avut treabă. Da' prost am putut fi atunci, da' aşa-i când îți ie Dumnezeu minții.

- Ție nu ți le-o luat, că n-o avut ce. Şi mai bea, c-apoi, cu capul plin, îi avea mai multă.

- Măi Neluț, eu nu ştiu dacă femeile au şi minte, ori numa' gură mare şi spurcată. Poate că au, că de-aceea, de la o vreme, nu te mai poți înțelege cu ele.

Plecam cu fata de braț.

- S-aveți grijă de voi, ne dădea mă-sa, din portiță, ultimul sfat.

- Bade Costane, leagă-ți cânele pe când venim, să nu cădem peste el.

- Da' haida-ți în casă, că doară este pat, ne striga el din vârful scărilor. Ni mă!

Intra în tine ca un „Tatăl nost", spus pe când erai prunc mic şi-abia îngânai vorbele, în genunchi în pat, cu brațele împreunate în față. Maria Mărioara.

POPĂSCU

Nici Popăscu „nu-i dus la popă", deşi el, cu caii lui, duce morţii pe Pod, la cimitir. E la pensie, s-a mai potolit cât de cât. N-are pensie mare, că doar a lucrat în pădure, nu la Parlament. Nu ştiu să fi făcut sau să facă politică. Opțiunea lui sunt caii. Şi, evident, Mărioara, nevastă-sa, devenită bunică.

- Mă, se lăuda Popăscu, la Mircea, la bar, la o bere fără spume, când Mărioara mea era cu prunc mic, alăpta numai dintr-o țâță, din laptele din cealaltă am crescut o turmă de purcei.

Acuma, la o bere, nu toate vorbele-s „cu lapte" şi nici ale Popăscului nu-s. Că, dacă l-ar auzi Mărioara, n-ar mai mânca o săptămână zamă caldă şi nici bucă caldă n-ar mai fi în pat.

- Pe asta ai mai scris-o? Îmi spune Mircea.

- Ş-apăi dac-am mai scris-o, zic, şi textul, ca şi omul, are mai multe fețe.

- Două, zice Mircea, ca şi țâțele Mărioarii Popăscului.

Valea Drăganului,
8 august 2012

MARICICA

Maricica este o doamnă. O doamnă deosebită. Adică o femeie de la țară, care ştie cât de lung poate fi la țară nasul femeii. Frumoasă, smerită. În sensul biblic și al sfinților părinți. Nu-i bai că-i frumoasă, și este, nu-i bai, că-i măritată cu un prieten de-al meu. Dumnezeu să-i țină.

I-am lăudat-o lui Mircea, doctorul de familie pentru bărbați, angajata lui, şi Mircea, care nu e vorbăreț decât cu mine, mi-a spus o poveste. Recunosc, la o bere. Eu la o bere, el la un, vai de mațele lui, la un ceai.

- Măi Neuluț, nu-mi vine să-ți spun, dar femeia asta, aşa cum o vezi tu de frumoasă, şi ai dreptate, este frumoasă, are, ca noi toți, o poveste tristă.

Acuma, nu ştiu ce poveşti triste are Mircea despre sine. Toți avem. Eu poveşti triste nu am decât cu femei bucuroase.

Mergeau, de la o nuntă, acasă. Dimineața, că aşa se duc tinerii. De la Ceciche şla Merişor. Vreo trei kilometri de urcat pe deal. Mână în mână, bot în bot, sărutare cu sărutare, trup lângă trup. Că, la nuntă mai bei, şi, către casă, până acasă, mai pui mâna pe o bucă la nevastă-ta. Nici ea, că e a ta şi eşti al ei, nu zice nu. Cum să zică? Nici nu-i frumos, nici nu se cade, nici nu-i cine zice nu. Că doar nu te-ai măritat să te duci la mănăstire.

N-o mai lungesc, că n-are rost. Urcau de la nuntă spre casă. S-a desprins de ea, a luat-o, fugind, înainte, şi, aici chiar nimeni nu ştie de ce, s-a spânzurat într-un fag, cu cureaua de la pantaloni. Nimeni dintre ai lui nu ştiu de ce. Şi nici alții, prieteni sau apropiați. Poate că el ştie, poate că numai cureaua de la pantaloni ştie. Se pare că a mai avut tentative de sinucidere, sau i-a amenințat pe ai lui că o va face.

A luat-o la fugă, speriată, înfricoşată, disperată, pe deal în sus, până acasă să vină să-l dea jos din fag. A rămas cu un băiat. Acum e măritată în sat. Mai are un băiat cu Gorea lui Sărăcuț, noul ei soț. Lucrează chelneriță la Mircea, la bar.

Aud, de la popă, că Dracul te bagă în smoală. N-am auzit, şi-s destul de frecat în lume, ca Dracu să te spânzure.

Aşa se zice: l-a chemat Dumnezeu mai repede la el. Acuma, să fim serioşi, nu ne putem pune nici cu unul, nici cu altul.

Eu unul, nu!

Valea Drăganului,
16 iulie 2012

NOROCUL BUN ŞI NOROCUL RĂU

Mircea are nevastă, Dorina, fiică, Delia, şi, în sat, un mic bar. Nevastă-sa e frizeriță-coafeză, fiica studentă în anul III la bio-chimie, la Cluj.

Peste el a dat şi norocul bun, dar şi norocul rău. Nu numai la mineri, ci peste tot se urează „noroc bun". Pentru că este şi noroc rău. „Rău noroc a avut", se zice.

A fost doi ani elev la Liceul „George Barițiu" din Cluj, apoi, ultimii doi, al Liceului de Transporturi. A dat admitere la Politehnică, la electronică – une era cea mai mare concurență -, n-a intrat, pentru că rămăsese doar cu cunoştințele de matematică însuşite la „Barițiu". „Nu m-a interesat decât electrica. Puteam intra la altă facultate din cadrul Institutului, dar n-am vrut." Apoi a devenit ceferist, electrician în Gara din Cluj. A făcut, ca orice tânăr din „Epoca de aur", armata, la Bucureşti, un an şi patru luni.

„Abia după ce am intrat bine în pită, ca electrician la CFR, după armată, mi-am dat seama că nu armata, ci CFR-ul este prima armată a țării, nu a doua, cum se zicea atunci. Făceam revizii, planificate lunar, pe zile, de la Valea Banului până la Mera. Nu era armată cu colonei, căprari şi instrucție, dar era ordine şi disciplină. Nu erau trageri, dar erau trageri la răspundere. Nu te puteai juca, nici fenta."

După '90, s-a lăsat de meserie şi a început o mică afacere, ca toată lumea cu bani puțini şi cu prieteni fără influență – un butic cu produse alimentare. În sat. La început a fost asociat cu un prieten, Radu Potra a lui Tolaş. Radu are acum o firmă de publicitate în Cluj. S-au disociat, dar au rămas prieteni.

„Aveam pe atunci o Dacie, cu care mergeam la Cluj, pe

Calea Bucureşti, la un en gross după marfă. De cele mai multe ori trebuia să parchez la 100 de metri de depozit. Era plin de maşinile buticarilor. Hămăleam la orez, ulei, zahăr, adică toată marfa, până îmi săreau capacele. Nu era ca şi-acum, comanzi şi-ți vine marfa acasă. M-am lăsat de mini-magazin, pentru că nu se mai renta. Şi-au deschis şi alții, în spații mai mari, cu produse mai multe, cu de toate. Eu mi-am deschis barul, iar, după o vreme, nevastă-mea a făcut un curs de coafură-frizerie şi, în loc de butic, am deschis micul salon de aranjat părul doamnelor şi domnilor, tinerilor şi pruncilor."

Barul este aranjat cu gust. Are şemineu, o vârtelniță, o roată veche de car, obiecte vechi din lemn. Gresie, faianță. Frizeria este alături.

„Nu-mi merge rău, dar nici avere nu poți face din afacerea asta. Cât să trăieşti decent. Mai pot da un salar la o fată."

Printre clienți, este cunoscut ca „doctorul de familie". „Mi se spune aşa cam din '93 (ăştia ai lui Sărăcuț m-au potcovit cu el), când deschideam barul, ca şi acum, la ora şase dimineața. (Sunt singurul care deschide la şase, ce e drept, închid la nouă seara, cu pauză între 12 şi 15, ca să facă şi alții seara și noaptea profit.) Se îmbolnăvea omul seara, cu un pahar în plus, venea dimineața la mine, adică la doctor, să-i dau o aspirină sau un antibiotic."

Până aici norocul bun, căci aşa cum spuneam şi ştim cu toții, există şi un noroc rău. I-a fost amputat piciorul drept, dinsus de genunchi. Are proteză, este în pensie de boală din cauza acestui major handicap.

„Mi s-a infectat talpa piciorului. Am făcut tratament peste tratament. O doctoriță mi-a spus că fie m-a muşcat ceva, fie din cauza slapilor de cauciuc. Atunci, chestia cu şlapii m-a făcut să râd. N-am râs de față cu ea. Dar, culmea, zilele trecute am văzut aceeaşi şlapi la televizor, chiar de aceeaşi culoare, şi am auzit, în cadrul emisiunii o altă doctoriță care susținea că

şlapii, care conțin nu ştiu ce substanțe toxice, pot provoca infecția tălpii piciorului. Am ajuns la Cluj la Spitalul de recuperare, şi profesorul mi-a spus că trebuie amputat. Putem, mi-a spus să-l tăiem tip cozonac, sau, ceea ce vă recomand, mai sus un pic de genunchi. Tipul cozonac înseamnă că ți-l tot taie, pe felii, până când, la final, tot deasupra genunchiului ajunge. Şi, colac peste pupăză sau pupăză peste colac, am şi diabet. Nu mare, de gradul doi. Iau două boabe pe zi. Nu-i mare lucru. M-am liniştit acum, sunt cât se poate de optimist. Mâine mă duc la Cluj să-mi schimb proteza cu una definitivă. Dau 2.000 de lei noi, restul plăteşte Casa de asigurări. Şi şal o să mai port numai la proteză."

Barul merge prin grija abonaților. O cafea, o bere, un rachiu, o vodcă, un biter. N-are finețuri. După buzunarele lovite de secetă. Dar nu de bar e vorba, ci de om.

Nu are cu mult peste 40 de ani.

Mai are încă mult de trăit.

Mircea, doctorul.

Valea Drăganului,
16 august 2012

MĂICUȚE ECOLOGICE

Sticla de pe raft, cu mijlocul ei păros (ceea ce îmi convine şi mă farmecă) zâmbea potrivit de tandru.

- Câte grade are, îl întreb pe Mircea?

- Are 45.

- Păi, dacă are 45, e în călduri.

- În călduri, dar e fată mare. Ştiu precis, că pe toate eu le dezvirginez.

- Mare belea pe gruiul sticlelor, zic.

- Cu cât mai multe, cu atât mai bine. De fapt nu fac decât să le rup astupuşul de metal.

Nu e greu să vorbeşti în termeni sexuali despre sticle cu vodcă. La bar. La cârciumă. E ceva obişnuit, dacă nu chiar firesc. Oricum, nu face parte din glumele noi. Din glumele bune. E un fapt banal.

Dacă-ai vorbi despre politică, tot despre sex ai vorbi, sau, mă rog, cu multe şi grave aluzii sexuale. Ca să nu mai punem la socoteală şi urările, numite de unii înjurături.

- Dar cu berea cum procedezi, o pui până la păr?

- Da, fără multă spumă, până la cracii halbei, cum zici tu, până la păr.

- Şi dacă halba-i epilată?

- N-are importanță, păru-i păr, auzi berea cum pune frână când ajunge la el.

- Şi dacă ajunge până la buric?

- Atunci să-i fie de bine celui care o bea. Da' până la țâțe tot nu ajunge, că dă pe dinafară.

Intră în scena barului, pe bină, cum se zice aici, Radu. Suntem vecini şi prieteni. Are o firmă de pedichiură și publicitate olfactivă. Nu ştiu cum îi merge. Sper că bine. Deşi,

după foametea semănată de Băsescu şi Boc, nu mulți au bani de publicitate.

- Salut! Salut! Ce, aici nu se mai bea? E bar de pocăiți? C-atunci îl trimit şi pe taică-meu aici, să se relaxeze privindu-vă cu câtă scârbă vă priviți paharul gol.

- Nu bem pentru că Mircea încă n-a vândut nimic, şi noi bem numai din profitul obținut de el. Aşa că, ia fă tu un pic de profit, s-avem şi noi ce bea.

- Atunci fie, din profitul meu spre profitul lui Mircea. Dă-i lui Nelu o pălincă, mie o bere şi ție Mircea, un pahar de Cola. Deocamdată. Că până la apus e mult.

- E mult, sau departe?

- Până ajungem noi în Apus, apunem cu toții. Vremurile sunt atât de căcăcioase, încât ar trebui să umblăm fără budigăi sau izmene, doar cu un sul de hârtie igienică în mână şi cu o stropitoare la gât, să ne spălăm pe cur. Ce Apus? Poate că ajungem până la unguri, dar țara-i prea mică şi nu-ncăpem toți. Mai încolo, numai cu avionul prezidențial.

- Dacă nu putem merge în Apus, atunci hai să mergem la biserică, zic.

- Du-te tu, zice Radu, că tu ai barbă. Ba chiar ți-ai putea face un schit, o mănăstire pentru măicuțe şi să scrii deasupra porții: Interzis sub 18 ani. Dar, cu cele sub 18 ai face bani mai buni. Vai ce de publicitate ți-aş face: „Nu ratați, sub nici o formă, sub nici o scuză, măicuțele mănăstirii lui Nelu! Că altfel, vă bate cel de Sus!" „Vizitați schiturile lui Nelu! În fiecare schit sunt două măicuțe. Una virgină, una nu." „Măicuțe ecologice, la schiturile lui Nelu!" „Stareț înțelept, măicuțe şi mai şi! La schiturile lui Nelu." „Sfântul Petru şi-a uitat cheile la schiturile lui Nelu. Măicuțele ştiu de ce." Oho, să vezi ce bani frumoşi am face. Pe Mircea l-am pune la casa de marcat şi ştampilat chitanțe fiscale. Şi la recuperat TVA-ul. Ce zici Mircea, ar merge afacerea?

- Ideea nu-i rea, dar ne trebuie măicuțe bune. Şi-apoi, ce dracu facem cu măicuțele noastre?

- Facem şi schituri cu măicuți şi le punem şefe peste eunuci. Un bar cu catapeteasmă, băutură din insula Lesbos, cărți de Kavafis, muzică de Elton Jhon, videoclipuri cu Navratilova şi cu Monica Lewinscki.

- Uită-te că nici n-a băut toată berea din frigider şi-ncepe să intre-n visul delirului, zic. Dacă ai fi băut pălincă, visai o pălărie violet, sub care stă o blondă.

- Nu-mi plac blondele, de-aceea nu visez.

- Nu-i plac blondele, pe dracu, că numai bere blondă bea, preciză Mircea.

- Cu păr sau fără păr, întrebai?

- Cu mult păr, detalie din nou Mircea, şi cu multe țâțe.

- Ce păr, ce țâțe?

Întrebă Radu, care n-avea de unde şti dialogul nostru de dinainte.

- Că berea n-are nici păr, nici țâțe, continuă mirat şi pe jumătate naiv.

- Ba are, dar nu vezi tu. Şi mai şi visezi la măicuțe ecologice!

- Are, zic, că şi berea-i om, ba chiar român.

- Mă, zice Radu, tu te-ai îmbătat, cum să fie berea om.

- Păi, după ce-o bei şi-i în tine, nu e om?

- Şi dacă eu sunt cu aia în măicuță, sunt măicuță, nu?

- Nu eşti măicuță, eşti stareț. Şi, la o adică, nu eşti măicuță decât câțiva centimetri, zic. Şi dacă măicuța are păr, atunci e bere.

- Iată cum se rezolvă misterul schiturilor lui Nelu, zise Mircea.

- Măi, zic, măicuțe ecologice, bere ecologică, de acord. Dar mai lipseşte ceva. Lipsim noi. Noi bețivii, ca să zic aşa, fără eufemisme. Bețivi ecologici nu sunt? Naturali, crescuți la țară, fără euri. Hopa, că eu am un e. Nasol, nu sunt destul de

ecologic. Şi Mircea are un e.

- Radu, zise Mircea, ai rămas singurul beţiv ecologic. De-aici poţi scoate tu bani buni. Tu n-ai euri. „Publicitate fără euri!" „Publicitate ecologică!" „Veniţi la tata Cornel, care n-are euri! Mânca-v-aş!"

- Mă, dar eurile sunt substanţe, nu litere!

- Litera este substanţa cuvântului şi, dacă vrei, a morfemului.

- Şi ce, te îmbolnăveşte substanţa cuvântului, dacă-l spui? Faci cancer? Devii obez? Te constipi? Te caci pe tine? Ridică Cornel vocea întrebării.

- Şi tu crezi că limba n-are cancer, că nu este şi obeză uneori, că nu este şi constipată şi că nu se poate căca pe ea?

- Dar limba nu e om.

- Ba e om. Dacă berea poate fi om, atunci limba este chiar omul. Omul cu berea-n burtă.

- Mircea, mai dă-ne un rând, ca să trecem de la filosofie la fotbal.

Aşa şi făcurăm.

Valea Drăganului,
17 august 2012

RICĂ

Cred că, fără să știm, fără să vrem, fără să ne dăm acordul, îmbătrânim cu toții. Sigur că e bine să ajungi bătrân, să nu mori la vreo 30 de ani, ci la 60, 70, 80, 90. Nouăzeci și. O sută şi.

Degeaba îl întrebăm pe Heidegger, că nici el nu ştie când să mori, şi nici Noica nu ştie când te ia ființa în brațe. Nu ştie decât moartea, care stă lângă tine, amantă desăvârşită, şi moare, ca în antichitate nevestele şi ţiitoarele, o dată cu tine.

Nu-i mort vecinul meu Rică (porecla cred că i se trage din timpul şcolii), că-i cât se poate de viu. Acuma, nu ştiu cât e de viu la nevastă-sa, Rodica, trănişeancă de-a mea. Şi, ca orice trănişancă, foarte frumoasă. Şi cu Ana Maria, fiica lor, frumoasă ca o prințesă. Ca să nu zic ca o trănişancă.

E în pensie, deşi e mai tânăr ca mine. E în pensie de boală. A fost, cum se zice la noi, „felcer de vaci". Nu mai profesează decât arareori, pe la prieteni. Fără bani. Pe o pălincă. Care, oricum, e gata pregătită.

Are oi, are vaci, are cai. Are şi soacră.

Vine pe la mine şi mai bem o bere. Nu povestim prea multe. Aici n-are lumea multe poveşti. Dacă eşti evreu, te duci la Zidul Plângerii, dacă eşti musulman, te duci la Mecca, dacă eşti ortodox, te duci pe munte, la pădure. N-o tai toată, că mai ai nevoie şi mâine.

Dar, în toamna trecută, era tare cătrănit, adică supărat. Cum are un defect la un picior, şi are şi la inimă, nevastă-sa l-a obligat, rugat să vândă oile. Avea vreo 20. Şi vreo două capre. Le-a vândut la târg la Negreni. Acolo, în a doua săptămână din octombrie, e târg. Vinerea-i de câte-o bere, sâmbăta de femei frumoase care-şi târguiesc haine la prunci şi rochii pentru ele,

duminica-i târg de struguri copți. Lunea-i târg de animale. Vaci, viței, porci, oi, capre. Toamna sunt mai lesne, că peste vară au fost în păşune şi, dacă le cumperi, trebuie să le ții în grajd cu fân. Primăvara-s mai scumpe, că le-ai iernat.

Era tare cătrănit, că nici cu mine nu vorbea. Tăcea, şi când nu tăcea, înjura. Îl invoca pe Cel de Sus.

- Ce-i, mă, l-am întrebat, ori nu-ți mai răspunde instrumentul la provocările de seară, ori de dimineață?

- Du-te, mi-a zis, şi aici urmează un lung şir de înjurături prieteneşti, du-te şi lasă-mă.

M-am dus. A venit la mine, peste drum, la o bere. La un pahar de bere, că n-aveam mai multă.

- Da' tu nu ştii că femeile astea m-au făcut să-mi vând oile? Pe toate.

De unde era să ştiu? Dar şiragul de blesteme, de mărgăritare, s-a deşirat din nou. De data asta nu la adresa mea. Sunt sigur că femeile i-au vrut numai binele. Dar ce bine e ăla, dacă n-ai oi? Şi măcar două capre, care fată câte doi iezi.

Că, doar nu te însori să ai avere, ci bai pe cap.

Da, da' baiu ăsta-i bai bun.

Valea Drăganului,
19 iulie 2012

VIORELUL MARGARETEI

Viorel este şofer. De basculantă, de carosată, de TIR. De Dacia. Nu asta contează, toți avem o meserie. El a fost o viață întreagă cu „covrigul" în brațe. La cărat de zavură, de piatră, de lemne, de metere. Aici. În Germania, pe Tir. Ce era, aia căra. Dormea în cabină, făcea baie, acolo, în parcări. „Dormeam în cabină, asta a fost casa mea." „Nu se compară nici drumurile, nici civilizația de acolo cu asta de la noi. Aici, dacă stai în parcare cu Tir-ul, vin țiganii şi te fură. Vreo cinci-şase, n-ai cum coborî din cabină, că te omoară. Acolo, dincolo, nu era nici o problemă. Aici, trebuie să fii mai mulți, şi sar toți şoferii să te apere, sau să-i aperi pe ei. Atunci, când suntem mai mulți, fug. Dacă eşti singur, eşti mort."

Viorelul Margaretei a rămas singur cuc. Taică-său a murit primul, apoi maică-sa, Margareta, apoi, fie iertați cu toții, nevastă-sa, bolnavă de cancer. S-au dus, au fost chemați. Prea devreme, mult prea devreme. Acum, într-un căsoi, bine pus la punct, e singur.

Bineînțeles că ne întâlnim la „domn doctor", la Mircea, la una mică, sau la una dublă. După una mică începe să plângă. Bărbat în putere şi în toată firea, nu se poate abține. „Măi Neleule, sunt singur, după cum ştii. Dar, să ştii de la mine, singurătatea tace un pic, la-nceput, apoi vuieşte, nici să stai în pat nu te lasă, nici să dormi nu te lasă, nici să-ți faci de mâncare nu te lasă, nici să bei liniştit o bere rece nu te lasă. Vin aici, la Mircea, să scap de ea. Mă mai întâlnesc cu prieteni, cu vecini, mai văd un om. Ne salutăm. Mi-e destul. Mai scap de singurătate. Ore, mă întreb uneori, cum pot sta morții singuri? Cred că nici lor nu le e uşor. Şi singur, şi-n pământ, şi cu cruce la cap. E drept că, în cimitir sunt mai mulți, poate că, cine ştie

cum, se înțeleg între ei. Vorbesc cumva. Cine ştie."

„Maică-mea, spune Viorel, a murit făcând de mâncare. Am văzut că s-a lăsat jos lângă sobă. Am pus-o în pat şi am fugit la Bârlea, fie iertat şi el, să vină. Avea musafiri, un fel de mic chef. A lăsat totul, şi luat borseta cu cine ştie ce-avea în ea, şi a venit la mama. Pe când am ajuns noi, mama era moartă. Nu scăpăm nici unul de moarte, dar aşa moarte, este o moarte bună. Nu ca şi taică-meu, care a bolit câteva luni pe pat, şi nu mă mai cunoştea nici pe mine, nici pe nevastă-mea. Şi, măi Nelule, s-a dus apoi şi nevasta. Bolnavă de cancer. S-a dus. Îi pe Pod, în cimitir. Fata ei e în Germania. Fata nu-i făcută cu mine, o avea când am luat-o. Acuma fata-i cu prunc. Soțul ei e căpitan pe un vas de croazieră. Două săptămâni lucră, două e liber. Am fost la ei, am mai stat cu băiatul, am mai lucrat pe TIR: Belgia, Olanda, Franța. Cam asta făceam."

Da, aşa este, nevastă-sa avea o fetiță când s-a căsătorit cu Viorel. Dintr-o altă căsătorie, cu un milițian. N-are importanță. Viorel i-a crescut fata, ca şi cum ar fi fost al lui. A rămas şi fără ea, căci e cu maică-sa, în Germania. Aşa e firesc. Numai că Viorel e singur. Şi, uneori, plânge. Poate că numai singurătatea lui plânge.

„Ce să fac, când eşti singur, eşti ca şi fără mâini. Nu poți face nimic. Şi-s sănătos, şi moartea-i departe. Când plâng, că mă vezi, mai scap de singurătate."!

N-are lacrimi, i se umezesc doar ochii.

Valea Drăganului,
26 august 2012

IOAN

- Măi Ioane, nu-i cam de dimineață?

- Nu-i, că numai ieri a fost dimineață, azi nu. Azi postim peste postul de ieri. Şi tu ce cauți aici, nu-i prea de dimineață?

- Nu-i, că şi eu am postit ieri.

- No, aşa da. Hai şi stai cu mine, ca să ne spovedim şi cuminecăm.

- Ba mai bine bem o bere.

- Las-o dracului de bere, că numa-ți umflă mațele şi burta, bea o votcă sau o pălincă, dacă vrei să fii cu mintea limpede.

- Acuma, limpede nu-i, dar după ce-a mai curge-un pic, s-a limpezi.

- Limpezeşte-o şi pe-a mea.

Asta se întâmpla la bar, la Mircea, dis-de-dimineață. Adică cu dimineața-n cap, cum se zice, mai frumos, pe-aici. Şi Ioan, şi Viorel sunt abonați. Garantează profitul barului. Nu zilnic mult, dar zilnic câte-un pic. Azi e ceea ce se numeşte excepție. Cu băutura, încalci mereu regule picului. Nu des, că-i secetă, dar o încalci. Facă-se voia picului. Şi a Crişului Repede, şi a Dunării, care, pe jumătate-i a noastră. Ba, dintr-un loc, e-a noastră toată, până când se crăceşte, în trei, în Deltă.

E dimineață, cam pe la şapte, când se adună vacile şi se trimit, mulse, în ciurdă, pe Pod. Nu mai sunt în sat decât câteva zeci de vaci. Altădată erau vreo patru sau cinci cirezi, plus vreo trei de bivoli. Numai bivolii păşunau pe Pod, vacile roşii, cum li se spune pe-aici, păşunau un an pe Dealul Mare, iar în celălalt an pe Măgură. La fel era şi cu oile, care, şi ele, s-au rărit bine. Aproape de tot. Doar o turmă de oi. Sau două.

Atât.

E sâmbătă, nu se lucrează la firme, dar la fân se lucrează. Mai ales că-i vreme bună.

- După ce te-ndrepți de spate şi te limpezeşti la cap, poate că te duci şi la fân, zise Ion.

- La fânul dracului, că abia ieri l-am cosit. Acolo, pe Valea Lazului, am început. Apoi mi-a pus dracu căpăstru şi m-am oprit la Truman, apoi la Felicia, apoi aici la Mircea, şi-abia apoi la Boca, şi, după Boca, la Şarpele. Mai bine nu mergeam la coasă.

- Ți-ai tăiat iarba, dar te-ai tăiat şi pe tine. Lasă, că-ți dă doctorul un antibiotic, doză dublă, de şoc.

- Şi tu, frumosule, pe unde-ai umblat? Că nici tu nu eşti limpede cu ochii din cap, vezi doar alb-negru.

- Mai degrabă cenuşiu. Am fost la târg la Bratca, să cumpăr un porc. L-am cumpărat, dar am venit doi acasă. Bine că ne-a adus Mitru cu dubița şi ne-a lăsat pe fiecare în cotețul lui.

- Şi n-au trâmbițat cimpoaiele muiereşti?

- Păi tu de ce crezi că sunt aici? Să nu le aud, că aseară n-aveau la cine să cimpoaie. Iar acuma am tăiat-o fecioreşte, să nu mă ardă de viu pe rug. Dacă beau o dublă, îmi revin, pot suporta chinurile la care mă supune consoarta cea iubitoare.

- Atunci, o dublă şi pentru mine şi un şapte up. Îți spun pe româneşte, ca să pricepi şi tu, măi doctore.

- Şi mahmur ca un popă, şi deştept ca o virgină la menopauză, îl apostrofă Mircea.

- Măi doctore, ai lovit-o bine, cu virgina la menopauză.

- Dracu ştie de unde le scoate, poate din burta aia mare, sau poate din piciorul ăla de lemn cu care l-a dotat civilizația postindustrială şi postmodernă. Că, din cap, i-a scos Dora toți gărgăunii.

- Măi Ioane, gărgăuni o să primeşti tu când o să ajungi acasă, că deja te-ai îngărgăunat.

- Uită-te măi Vio, că n-are omul voie să vorbească pe banii lui. Mai nervat, mai dă o dublă şi-am plecat şi mai dă şi-un sevăn ap.

- Dac-ai ajuns la stadiul de compus versuri, e bine, că de cântat, tot Măria o să cânte.

- Las-o să cânte, că doar nu s-a văieta. Că n-am fost mort de tot, am fost numai mort de beat.

Valea Drăganului,
August, 2012

OCTAVIAN

Octovian, cum îi spuneau cei din sat. Mi-am adus aminte de el când am fost pe Iertăoaie, la fân şi mai apoi la cules de prune. Are locul pe lângă al nostru, dar al lui, acum, e năpădit de arini. Se vede că nu l-a mai lucrat nimeni de cel puțin cinci ani de zile.

- A murit, o întreb pe fină-mea, Mărioara?

- O, de mult, nu mai trăieşte decât lelea Ană. Şi cred că şi Ghiță este pe aici, că l-am văzut nu demult.

Lelea Ană este soția lui Octavian, iar Ghiță, fiul lor, finanțist la Finanțe, în Cluj. Căsătorit, cu copii mari. Cred că acum e la pensie. Şi, după cîte se vede, s-a mutat şi el în sat. A revenit la bază. Probabil şi ca să aibă grijă de maică-sa. Nu probabil, sigur.

I-am cunoscut pe amândoi, pe vremea când ei erau şefi la cabanele OJT din sat, din Podişor. Nu cred că aveau studii de specialitate, dar se descurcau foarte bine. Aveau în administrare trei cabane: două noi, construite acum vreo 60 de ani, şi una din lemn, o vilă frumoasă, naționalizată de comunişti de la ceva „domn cu bani".

Ambele, cele noi, aveau, au, pentru că sunt şi azi, vreo cinci etaje. Una, cea „a partidului", era doar hotel, cealaltă avea la parter restaurant cu mâncare bună şi băutură.

„La cabană" mergeam duminica la o bere. Rece, din pivniță. Când eu şi alți prieteni mergeam „la cabane", nu mai erau acolo Octavian şi Ana, îi înlocuiseră alții, mai mulți, până a ajuns acolo şefă Ana, soția lui Ioanea Giurgiuman, zis şi Stupa. Stupa, fără nici o conotație indiană, i se trage de la faptul că taică-său avea stupi. Printre foarte puțini apicultori din sat, dacă nu singurul. Atunci.

După ce a fost „trecut în rezervă”, badea Octavian a revenit la munca țărănească zilnică. Avea avere, avea gospodărie, chiar şi un cal îmi aduc aminte că ținea.

„Haideți la Cabană la Octovian, că are bere bună”, îi auzeam vorbind pe cei mai mari, mai bătrâni ca mine. Octovian ținea berea în beci, la răcoare. Pe atunci nu erau frigidere ca şi acum şi zeci de sortimente de bere. Era una singură: Ursus. Şi, din când în când, Bucegi. Asta când nu le beau pe toate cei care erau cazați la „hotelul partidului”. Că ştiți foarte bine, totul era pe porție, pe cartelă, pe umilință.

Iar noi, umli, mergeam să bem ce-a mai rămas.

„Nu mai am bere”, ne tăia de pe picioare badea Octovian. „No, bine, ziceam noi, dă-ne numai 10.” Şi ne dădea. Pe şest. Că, doar cu toții eram din Drăgan, şi drăgănarii, pe locurile lor, cu munca lor obligatorie, făcuseră „căbănile”. Care erau, după cum vă spusei, că aşa se vorbeşte aici, cu perfectul simplu, hotele, pe vremea aceea. Noroc cu tovarăşii care le aprovizionau, că ştiau că vin „la cabană”.

Nu ştiu cum era, că nu mai am pe cine să întreb, cu cine să mai stau de vorbă la o bere rece din pivniță. Dacă s-a dus.

Scriu aici un fel de remember, nu necrolog.

Decât necrolog, mai bine o băută bună cu bere. Nu din Pivnițele Vaticanuui, ci de la „cabană”, unde, pentru o vreme, frumoasă, a fost badea Octovian. Şi lelea Ană.

Valea Drăganului,
August, 2012

MIȚEGHEA BĂTRÂNUL

E mort Mițeghea bătrânul. E mort cam de vreo 20 de ani. Şi el, şi lelea Ană. Dumnezeu să-i ierte şi să-i odihnească. Nu ştiu cum se spune la pocăiți, că erau amândoi pocăiți, penticostali, dar ortodocşii aşa le urează celor morți: Dumnezeu să-i ierte şi să-i odihnească.

Bătrânul Mițeghea, asta-i era porecla, că de fapt îl chema Albu Vasile, a fost o viață întreagă ajutor de mecanic, apoi mecanic de locomotivă. De mocăniță. Pe CFF, adică Căile Freate Forestiere. El, şi alți colegi de-ai săi, ne ducea la munte, la pădure. Lunea ne ducea, sâmbăta ne aducea către casă. La spălat în lighian (pe vremea aceea n-aveam baie), la fete şi, dumineca, la o bere, la „Cabane". La Octovian sau la Ana lui Stupa. Sau la Istina, la cabana lui Iubu. Iubu, doctorul, puşcăriaş politic, prieten cu Lucian Blaga. Veneau împreună la Drăgan, la familia Dumitraş, a Mitri. „Blaga, îmi spunea lelea Mărie, se ducea dimineața pe lângă apă, şi când se-ntorcea, venea cu poezia gata."

Ca orice pălmaş, deşi destul de bine plătit, n-a făcut avere. Avea o casă veche cu două camere şi târnaț, vacă, porc, găini. L-am cunoscut mai bine când era pensionar. Mic de statură, slab, uscat, dar aspru ca un fecior. Taică-meu îl chema să-l ajute la tot felul de munci casnice sau agricole. La toate se pricepea bătrânul. Şi le făcea cu migală, dichisit, cu răbdare şi, cum se spune acum, cu profesionalism.

O poveste anume nu ştiu despre el, căci, pocăit fiind, nu se angaja în mici uverturi bahice, era mai mult retras şi, cu cei care nu-i erau apropiați, tăcut. Ştiu doar că a avut mai multe „aventuri" cu mocănița. De câteva ori a pus-o „pe-o parte", adică a deraiat şi a trântit-o de deal sau sub deal. Asta

se întâmpla când venea cu vagoanele încărcate cu lemne din munte. La fiecare vagon trebuia să fie un frânar, care, la semnalul de la locomotivă, trebuia să frâneze, mecanic, adică cu frâna manuală, vagonul. Locomotiva nu putea să țină, mai ales în pantă, la coborâre din munte, toate vagoanele încărcate, care-o împingeau din spate. Dacă „scăpai" trenul, aveai mari şanse să te scoată de pe linia îngustă, pe deal sau sub deal. A pățit-o, aşa cum am spus, şi badea Mițeghea. Şi alții. Vila, Zdârla, toți.

Lelea Ană i-a făcut doi copii: o fată şi un băiat, Ioanea. Mai mare cu câțiva ani ca mine, mergeam cu el, şi cu alții, la joc, la o bere, la fete. Acum nu se mai păstrează obiceiul, dar pe „vremea mea" şi a Ioanii, te duceai seara acasă la fată de măritat. Stăteai de vorbă cu ai ei, taică-său punea pălinca pe masă, beai un ştampel-două-trei, povesteai de una-alta, spuneai noapte bună şi te duceai la alta. Când era joc, trebuia s-o joci şi pe fată, şi pe maică-sa care o însoțea negreşit.

Ştiu, toți oamenii mor, căci altfel n-ar fi oameni. Poate că ăia buni mai trăiesc. Badea Mițeghe sigur mai trăieşte. Aici, aproape, în vecini.

„Mneața bună, bade Vasile!"

„Mneața!"

Valea Drăganului,
26 august 2012

GOATEAŞ

Toată lumea l-a știut de Goateaș, că asta le este porecla familiei, dar muncitorii forestiri, cum li se spunea oarecând, adică țapinarii, îi spuneau Neniuțu. E drept, când era mai bătrân, iar el li se adresa tuturor cu „dragul neni". Nene, la noi, înseamnă bunic. Nu conta că era un elev de liceu în vacanță, care dorea să facă un leu, sau unul horjit în pădure, toți erau „dagul neni".

Un om cu foarte multă omenie față de cei cu care lucra la pădure, era maistru de parchet, adică şef în munte peste oameni şi lemne. Ajuta pe toată lumea „supusă lui", înțelegea, făcea demersuri la şefi pentru rezolvarea nu ştiu cărui bai. Cu vorbă bună.

Nu le avea, cum nu le avea nimeni în munte, cu partidul comunist. Că numai ăla era atunci. Numai Ceauşescu a fost de la o vreme. El tot, penibil şi duşman al românității. Probabil că aveau, în munte, şi o mică celulă de partid, de care, pe toți, îi durea fix într-o bere, când scăpau din munte, sâmbăta, la bufetele din sat.

Dar Neniuțu este celebru şi pentru altceva. Băiat bun cum era, tânăr şi cu vlagă, ținea două femei: una acasă, cu doi copii, alta în munte, cu alții doi.

O singură dată s-au „flocăit" femeile când s-au întâlnit, pe la Poieni cred. Apoi s-au împăcat amândouă cu ceea ce le-a fost dat. Una în munte, Şchioapa (avea un picior mai scurt decât celălalt, Florica o chema, cred că din părțile Sălajului), țimăriță, adică „şefă" de cabană la muncitorii forestieri (curățenie, spălat de bilde, mâncare etc), cealaltă acasă, cu un fecior şi-o fată, cu gospodăria, cu averea, cu chinul.

Ştia toată lumea, tot partidul comunist, că are două

femei şi copii cu amândouă. (Cu Florica a avut două fete) N-am înțeles cum a putut rezista netaxat de morala comunistă.

Cu taică-meu, şi el maistru de parchet, erau buni prieteni. La nevoie, se ajutau reciproc. Eu mă uitam după Florica, care stătea bine cu hormonii şi toate cele.

- Ce-i, măi Neluț, mi-a spus într-o zi, vrei să fii şogor cu taică-tău?

Nu numai cu el aş fi fost şogor.

Nu ştiam, dar n-am mai zis nici pâs.

Valea Drăganului

PISPUC

- Mă, zise Nelu Luncanului, cum dracu să facem să putem ajunge în podul şurii?

- Ori îl omorâm, ori facem ceva cu el, zise un coleg de ţapină.

- Lasă că-l aranjez io, zise Pispuc.

- No, aranjează-l, dacă tu eşti mai deştept.

Care le era baiul celor patru ţapinari care descărcau lemne, buşteni de brad, din vagoanele închiriate de la Fabrica forestieră din Poieni?

Cei patru, şi încă câţiva, nu lucrau la Stat, ci la OFA (Organizaţia Forestieră Agricolă, iar pe plan local: Organizaţia Furătorilor şi Afaceriştilor). Şef le era Chifor, din Traniş. Ţapinari, ca şi toţi ceilalţi, nu lucrau la stat, ci, fără carte de muncă, fără alte drepturi, cred că şi fără stat de plată, adică la o Direcţie agricolă din Oradea, care cumpăra parchete de lemn în munte ca să aibă lemn pentru construcţii, dar şi lemne de foc. Şef, antreprenor adică, era Chifor. Plin de bani din vânzări (ilegale) de buşteni. Era, la acea vreme cel mai bogat om din comună şi din zona apropiată. Într-un final, deşi umbla cu geanta plină de bani, nu s-a mai descurcat, adică n-a mai făcut faţă. Şi-a pierdut vila de la Traniş, vila de la Băile Felix, toată averea, confiscată cu legea 18.

Pentru OFA, cei de la Fabrică de la Poieni nu închiriau vagoane decât pentru sâmbătă şi duminică. Atunci trebuia să încarci şi să vii cu ele la locul de descărcare. Duminica seara să predai vagoanele goale.

Terminaseră de descărcat, era deja noapte. Aveau, cum altfel, şi pălincă la ei. Nu băuseră mult, doar cât să le amorţească oboseala. Acum s-ar fi culcat în podul şurii lui

Chifor, dar nu-i lăsa câinele, care era legat chiar de scară. Nici lor nu le plăcea de câine, deşi era mare şi frumos, dar mai ales câinelui nu le plăcea de ei. Era pus acolo să păzească, îşi făcea datoria.

Atunci, cum spusei la început, a venit Pispuc cu ideea:

- Hai să-l îmbătăm!

Pălincă aveau, pâine aveau, câinele era flămând. N-a fost greu. Între timp, mai trăgeau şi ei câte-un gât din gâtul sticlei. A adormit câinele, s-au urcat în pod, au adormit în fân. I-au trezit cucurigatul cocoşilor.

- Şi dimineața nu i-ați mai dat măcar un ştampel la bietul câne, că era mahmur, să se dreagă? No, n-ați făcut bine.

- Ce să-i dăm, că nici nouă nu ne-o mai rămas.

Valea Drăganului

PISPUC CEL TÂNĂR

Pe vremuri, alte vremuri, tinerii se întâlneau (oficial) fie în şezători, iarna, fie la joc, duminica. Când nu era post. Erau, pe vremuri, atâtea posturi, încât, dacă le respectai întocmai, erai un vegetarian pur-sânge. Avant la lettre.

Pe vremuri, alte vremuri, tinerii se duceau seara – sâmbăta sau duminica – la fete. Acasă la fete. Dacă era unul singur, la despărțire, putea primi şi un pupic. Şi o îmbrățişare. Că, de la statul cu fata în poartă, a răsărit şi bancul cu Ion şi Măria. „Mai lasă-l o dată pe Ion, şi hai în casă!" porunci mă-sa fetei. „Bine mamă, zise Măria, îl mai las o dată şi vin."

Dacă se adunau mai mulți la o fată, şi dacă era şi gazdă, că te duceai la alea unde tătâne-său punea şi o sticlă de țuică pe masă, nu prea aveai, la despărțire, şanse de pupice şi îmbrățişări. Că nu era cum, fata cea sfioasă, să-i pupe pe toți, pe rând.

Aşa se face că, Iosivea lui Pispuc a găsit o metodă de a rămâne singur cu fata Ghiurchii Nioani. Dacă vedea că mai sunt feciori, se punea în pat şi se făcea că doarme. Până plecau ceilalți. Bătrânii, adică părinții fetei se culacau. Vorba vine, căci mă-sa fetei stătea de planton. Rămânea singur cu fata.

- Şi cum era singur, Ioşca? Îl întrebă cineva dintre convivi la „banchet".

- Atunci nu era nicicum, numai după aceea. După ce am luat-o de nevastă.

- Vezi, dac-ai dormit, n-ai văzut bine ce cumperi. Acuma, ori dormi, ori ba, tot acolo. Fată mare nu mai e, ca s-o peteşti din nou şi, orice-ai face, tot aceeaşi marfă primeşti.

Valea Drăganului,
13 sept. 2012

GHIȚA BLAGHI

Ghiță este instalator de meserie. Instalații sanitare. Are nevastă, pe Viorica, poştăşiță şefă, sora lui Vila lui Resteman – fie iertat, şi două fete mari, şi, ca toate fetele de pe la noi, frumoase, deştepte şi cu şcoală la Cluj. La Cluj sau la Oradea Mare. La Uăradea, cum îi zic pe-aici ăi mai bătrâni, adică bătrâni de-a binelea. Mai are o Dacia hârbuită şi o bicicletă, cu care face uneori naveta la Bologa sau Morlaca la citit de apometre şi încasat banii pe apă. Ce-i drept, merge mai des la făgădău decât la biserică, dar Viorica îşi încolonează fetele şi merg tustrele duminica la Sfântul lăcaş şi, sigur, bat şi pentru sufletul lui câte-o mătanie şi spun o rugăciune.

- Mă, zice Ghiță, prost am fost că am fugit din Cluj, că puteam, dacă mai stăteam câteva luni, să merg în Libia. Aproape toți din echipa în care lucram au fost. Salarul îl primea nevasta, şi acolo primeai alți bani.

- Da, zic, te duceai la țuică de curmale, potocale sau caise.

Se ştie că arabii nu beau oficial, aşa că în Libia sau aiurea, nu găseai o tărie sau alte băuturi alcoolice. Ți-ai găsit, ardelean fără țuică nu se pune. Nu că-i neaparat o mândrie, dar asta-i treaba. Aşa că, inventivi, şi-au făcut un cazan în care fierbeau, spre obținerea licorii, tot felul de fructe dulci. Că numai alea dau putere la băutură. Prinşi de şefii arabi, mulți au fost trimişi acasă.

- Mă duceam şi mă puneam mai bine pe roate. Toți care-au fost au reuşit să-şi cumpere case, maşini, s-o ducă mai bine.

- Mai bine pe Dracu, zice Mircea, că aproape toți îs morți.

- Asta cam aşa e, aprobă Ghiță.

N-a fost în Libia, ci, doar câteva săptămâni, în Anglia, la Londra.

- Teminasem profesionala şi lucram. Făceam şi liceul seral la Brassai. Stăteam în Mărăşti, la căminele de nefamilişti. Aveam un coleg de cameră mic de statură, cam un metru cincizeci şi ceva, dar ştia să aghețe fetele ceva ce nu s-a văzut. Aproape de cămin, în Gheorgheni, era complexul „Feleacul"...

- „Piulița", mă, zise Mircea, care fusese cazat, în timpul liceului, la căminele celor de la transporturi.

- ... acolo era şi alimentară şi aprozar. Ne mai aprovizionam, la sfârşit de săptămână, de-acolo. Dar, la aprozar erau vânzătoare două fete: una înaltă cât un turn, cealaltă de statură normală. Şi, ce să vezi, le-am agățat. Ele două, noi la fel. Numai că, amicul meu cel scund, se îndrăgostise de cea înaltă. Era mai înaltă şi decât mine. Înainte de ora închiderii, mergeam la ele, luam ceva de băut, sucuri, cam aşa ceva, şi stam toți în magazia aprozarului. Să-l fi văzut pe Mihai, că aşa-l chema, cum se urca pe un scaun şi-i zicea fetei, desfăcându-şi brațele: „Hai la tata să te sărute!" Ne sărutam, le prindeam de țâțe şi de buci, ne mai umezeam degetul. Altceva nimic.

- Asta era seralul de sâmbătă, zic, predat gură-n gură şi mână la țâțe, mână la buci şi mână la prună. Acuma, noi nu te spunem la Viorica, poți spune tot.

- Că doară tot am spus. La cămin, la noi, n-au vrut să vină, c-apoi alta era viața lor. Şi-a noastră. Nu mai trebuia să se suie colegul meu pe scaun, că aveam paturi, futelnițe, cum li se zice prin Maramureş. Nici nu ştiu dacă ar fi încăput în pat. Dar ne-am fi descurcat noi.

Ne băurăm berea, îi urarăm lui Mircea „O zi bună!" şi plecarăm spre „căşi".

Valea Drăganului, 13 spt. 2012

LUCREȚIA

Lelea Lucreție, cum îi spun majoritatea sătenilor, sau doamna Lucreție, cum îi spun alții mai puțini, printre care mă număr şi pe mine, are în jur de 70, poate mai bine. A fost şi a rămas frumoasă. Nu ştiu dacă vârsta ține de frumusețe sau dacă frumusețea ține de vârstă, sau amândouă împreună şi de-o dată. Are fete mari, mămici încă demult. Pe la Oradea, pe la Cluj, pe la Zalău. Aici, la Drăgan, stă singură. Bărbatu-său, Vila Lechi, s-a prăpădit. Fie iertat. A fost mecanic de locomotivă, pe mocăniță. Un pic sucit, am avut eu impresia când l-am cunoscut. Altfel băiat bun.

Are casă frumoasă, cu vreo trei camere. Nu mai ştiu cu câte, că n-am fost în ea decât o dată, la Crăciun, când colindam cu feciorii satului. Nu stă în casă, stă în bucătăria de vară. De fapt o clădire mai mică, acum amenajată ca o garsonieră, cu toate cele necesare. Aragaz, televizor, cuptor cu microunde, baie. În prelungirea acestei bucătării are un mic, foarte mic magazin: cu pâine, ulei, paste făinoase şi alte produse alimentare. Fără mezeluri, fără cărnării. Saci cu tărâțe, grâu, porumb. În şură. Bere şi țigări. A avut un magazin mai bine dotat cu mărfuri, dar doamna Lucreția a făcut o mică gafă. Din bunătate şi din sărăcia altora a făcut-o. A dat marfă „pe caiet", adică pe cont. Caietul era plin, bani pauză.

- Când a întrebat-o ginere-său, imi spune finul Vosi, că unde-s banii, ea i-a arătat caietul. De-atunci el nu s-a mai ocupat de magazin.

Şi acum doamna Lucreția este generoasă şi milostivă. Dacă n-ai bani, mai poți bea o bere pe cont, mai poți fuma o țigară-două. Acum, însă, îşi alege clienți dintre cei solvabili. Nu suflă, ca alți pățiți, în fiecare iaurt.

Între casă şi bucătărie are viță-de-vie întinsă deasupra curții. La capătul vie are şura cu poiată. În spatele şurii, grădina de zarzavat şi o mică livadă. Pământuri mai are, dar, ca multe altele din sat, n-are cine le cultiva, îngriji, cosi. Toate, nu numai ale ei, par ale nimănui.

Sub vie, într-un loc mai retras, are o masă unde poți sta liniştit să bei o bere. Şi să stai la multe poveşti adevărate spuse de doamna Lucreția.

Stau la masă cu Vosi lui Toni, finu-meu, invitat de el la o bere. Atunci mi-a povestit pățania lui cu venitul de la Bulz, de la mătuşe-sa, peste Dealul Mare, când a rămas fără pantofi şi s-a dus la o fată a Glighi, drăguța lui de-atunci, şi care apoi n-a mai fost.

Mai cerem două beri şi, după ce ni le aduce, se aşează lângă noi şi doamna Lucreția. Cu Vosi sunt neamuri. Cred că veri.

- Asta nu-i nimic, zice doamna Lucreția, să vedeți ce-am făcut noi când eram tineri. Ne-am dus la nuntă la feciorul lui Mocionschi din Poieni.

Mocionschi, un om mai scund şi gras, bun la suflet dar ferm cu subalternii şi cu călătorii, adică cu noi, pălmaşii țapinari, în felul cum stăteam pe platforma pentru metere, căci nu era întotdeauna vagon pentru persoane şi, oricum, nu încăpeam toți acolo, fiindcă mai erau şi pasageri „civili", adică femei şi copii. Mocionschi era, cum s-ar zice, şeful Vilii Lechi care, după cum am mai spus, era mecanic de locomotivă. Deci avea obligații față de socrul mare.

- Nunta a început, aşa cum era atunci, sâmbăta. Mirele era din Poieni, iar mireasa din Băile Bogâş. Trebuia să mergem cu alaiul mirelui după naşi şi după mireasă. Am început-o din Poieni, de la Mocionschi, şi am continuat-o la Piatra Craiului, apoi în Oradea şi, normal, la Bogâş, la nuntă. Eram cu mai mulți din sat: cu Gheorghia Costănesi şi cu Susana, cu a Armeniți, cu Belmondo, cu... Eram o trupă de oameni tineri şi

plini de voie bună. Atunci, la Piatra Craiului, m-am suit pe masă şi am dansat. Vila meu m-a îndemnat, apoi şi ceilalți, iar mie nu mi-o trebuit multe îndemnuri. M-am suit pe masă şi pune-te pe dans. Învârtită, borodană, ceardaş. Şi alte feluri de dans. Cum mi-a venit atunci să joc. Circul-circului a fost. Ne-am distrat. Am ajuns la mireasă, la nuntă. Acolo alt chef. Apoi, duminica, la nuntă în Poieni. Că au făcut două nunți: una la mireasă, alta la mire. Abia marți am ajuns acasă. Rupți de oboseală. Dar s-a meritat. Aşa ne distram noi atunci. Acum n-aş zice că nu se distrează tineretul. Îs alte vremuri şi alte mentalități. Noi, atunci, aşa ne distram.

Nu erau multe femeile şi, Doamne fereşte, fetele care dansau pe masă. Întâi, trebuia neaparat să fii frumoasă, apoi, să ai tupeu şi, desigur, anturajul potrivit. Aşa s-au potrivit atunci lucrurile, să fie împlinite toate.

- Ați mai dansat şi altă dată pe masă, am întrebat-o.

- Da, nu de multe ori, dar am mai dansat. Că, mie nu-mi păsa, că era şi Vila cu mine. Îmi plăcea cum se distra şi el.

Era voie bună.

Da, aşa a fost: voie bună.

Valea Drăganului,
15 sept. 2012

LALU

Şi badea Lal – fie iertat -, Viorelul Lalului, era ţapinar, ca majoritatea bărbaţilor din sat. Ţapinar de pădure sau ţapinar de Fabrică, adică ţapinar la Fabrica de cherestea din Poieni. A fost şi de una, şi de alta. S-a pensionat de la Fabrică. Avea casă „la vale", lângă părăul morii Drulului şi lângă gaterul lui Gogor. Casa a rămas, el s-a dus. Întâi s-a dus nevastă-sa, după câţiva ani şi el. Şi nu erau bătrâni. Acum ar fi avut spre 80. A avut doi copii: un băiat, Viorel, ajuns recunoscut şi apreciat medic veterinar – însurat prin Mărginimea Sibiului – şi o fată, Maria, care stă în casa părintească.

Cu fiu-său, cu doctorul de vaci (veterinar), am fost şi am rămas prieteni buni. E drept, dus unde-i dus, ne vedem mai rar, din ani în ani. Am lucrat cu el în munte, la pădure, apoi am „lucrat" pe „la cabane", la o bere cât China. Întâi a fost medic de mărhăi în comună. Foarte apreciat. Ştia meserie, parte învăţată de la un alt consătean, Gabi Popăscului, profesor la facultate în Cluj. Dar şi de la profesorul Ghergariu, care era un „meseriaş" recunoscut pe plan internaţional. Apoi a fost, la Cluj, la Poliţia veterinară. Mai apoi s-a însurat şi s-a dus. Cred că acum are fermă proprie, cu oi şi vaci, dar şi profesează. Ar fi păcat, păcat pentru animalele bolnave, să n-o facă.

Înalt, aşejat, calm. Nu l-am văzut niciodată cherchelit. Bea un ştampel două. Hai, trei. Te duceai la el să-ţi pună o coadă la secure sau la ţapină. Te servea promt şi cu lucrare de calitate maximă.

După ce i-a murit nevasta, s-a îmbolnăvit.

- Avea cu plămânii, avea varice, avea bai cu prostata şi

nu mai ştiu ce. Măria, fiică-sa, a stat cu el câteva luni în spital, cred că la Spitalul de recuperare. Atunci s-a şi îmbolnăvit, biata de ea. Acuma e bine. O ajutat-o şi frate-său, Viorel, cu bani pentru tratament.

- Nu se putea dezdoi, să stea întins în pat, îmi spune maică-mea. Nu putea sta decât covrig, în fund. Vai şi-amar. Şi de el, şi de fata lui.

Cu Maria ne întâlnim aproape zilnic. S-a măritat demult. N-are copii. Mai stăm uneori, acum că-i vară, pe marginea gardului la Jenica ori la Popăscu şi povestim, glumim.

Badea Lal e de mult pe Pod, acolo unde şi noi vom ajunge cândva. Dar nu duşi de Gheorghia Popăscului. Că el e mai bătrân un pic ca noi.

Adică, ce mai, cu toţii suntem tineri.

Până ieri, până azi.

Valea Drăganului,
15 sept. 2012

LIVIU ŞI CAII

M-am întâlnit cu vecinul Liviu în drum, fix în faţă la barul lui Mircea. Era puţin afumat, cum se zice pe-aici, puţin sub influenţa fastă uneori, nefastă adeseori, a lui Bahus. Bun băiat Bahus. Atunci, la greci. Acum nu mai beau decât rataţii, ramoliţii şi cei ca noi. Ca noi toţi.

- Mă profesore, sau ce-i fi fiind, de ce mă faci de râs, că io nu i-am dus niciodată la Vila lui Tolaş moare în bili. Niciodată. Nu că nu-mi amintesc, fiindcă eram prunc, dar nu i-am dus.

- Dar aşa a povestit el în sat, mă disculp eu. Aşa am auzit povestea, aşa am scris-o.

- No, hai şi dă o bere, ca să-mi treacă supărarea.

Mergem amândoi la Mircea, la bar. Nu era Mircea, era Maricica. Ne-a adus două beri. N-am mai povestit despre moarea din bili, ci despre cai. Caii sunt pasiunea lui.

- Am avut două iepe cum n-am mai văzut şi n-ai mai văzut în Şebdiş. (Până în 1925 satul Valea Drăganului s-a numit Sebeşul Mare, de la denumirea maghiară Nogy Sebes, aşa că, mulţi dintre drăgănari îşi spun, şi le spun şi alţii, şebdişeni.) Alea da iepe, nu mă lăsau să mor, ori la ce greutate le puneam. Eram pe dealul Mare, la Mârjiţă, cu ştraful încărcat cu lemne. N-am pus exagerat de mult, dar n-aveam pe unde ocoli mârjiţa, că plouase şi se adunase apă în gârla aia de-acolo. O intrat roata stângă din faţă până la osie. Iapa bătrână prindea, dar cealaltă numai se întindea în ham. Nicicum nu reuşeau să scoată ştraful din mârjiţă. De bătut, n-avea rost să le bat, că nu rezolvam nimic, ba era şi mai rău. Am zis să descărcăm o parte din lemne, să fie mai uşor. Eram cu nevastă-mea. Zice Maricica către mine: „Lasă-mă pe mine, să vezi c-o

să tragă şi cealaltă." Ce era să fac, am lăsat-o. A mângâiat-o pe bot şi pe coamă şi i-a zis: „Hai acum, dragu mami!" Al dracului să fiu dacă te mint, dintr-o dată a prins şi iapa mai tânără şi au scos ştraful din gârlă. Aşa ceva n-am mai văzut.

Când se pileşte uneori, n-are treabă decât cu caii. Îi prinde la ştraf şi o ia de nebun pe drum. Să vadă lumea ce cai frumoşi are el. Acum nu are decât o iapă, o mânză. De la înhămatul cailor când e pilit i s-a tras şi o pățită nostimă. „De milioane", cum zice Mircea.

- A venit la mine şi, la o bere, mi-a povestit pățania. Ca de obicei, a vrut să pună hamul pe cal. Calul era în poiată. Întâi era vaca, apoi iapa. Şi el, cu mult alcool la bord, în loc să pună hamul pe iapă, încerca să-l pună pe vacă. „Mă, povestea Liviu, nicicum nu reuşeam să pun hamul pe cal. Când m-am mai dezmeticit şi m-am uitat mai bine, ce să vezi, încercam să pun hamul pe Mojar, şi hamul nu intra din cauza coarnelor. M-am liniştit şi m-am dus şi m-am culcat." S-a culcat pe Dracu, că după aceea a venit la mine la crâşmă. Atunci mi-a spus: „Mă Mirce, uite ce păţii."

- Cum îi, Liviuț, cu înhămatul vacii? Îl întreb.

- Lasă-mă în sărăcia mea, zice, că eram orb de bat. Am fost, am fost. Am pățit-o, am pățit-o. Acuma, ce să fac, că doară nu m-oi spânzura.

Continuarăm, la încă o bere, poveştile cu cai.

Valea Drăganului,
15 sept. 2012

NELU LUI CORNIJAN

Cornijan era socru-său, iar el i-a moştenit şi porecla. De la bătrânul şi de la soacră-sa a învățat meseria de făcut înghețată. Dar mai ales aceea de distribuitor, de comerciant.

Mi-aduc aminte că o vindeau din butoaie de lemn, la coşuleț, în care-ți punea una sau două porții de înghețată, cu lingură anume făcută pentru acest scop. Îmi mai aduc aminte că iarna, dar mai ales primăvara când se dezgheța râul Drăgan, adunau o cantitate imensă de gheață, pe care o acopereau cu rumeguş, ca să aibă tot sezonul. Pe vremea aceea, frigidere nu erau decât poate la oraş, ruseşi bănuiesc. La țară n-avea nimeni. Şi, bine ştiu, puțini aveau curent electric. Ce să mai vorbim de televizoare?! Poate câte-un aparat de radio pe baterii.

Toată familia Cornijan, bătrâni şi tineri, se ocupau cu înghețata. O vindeau pe la şcoli, în pauze, dar mai ales în zilele de târg, la Huedin sau aiurea. Nu ştiu, bănuiesc că aveau ceva autorizație de mic producător.

Nelu era „cărăuşul", cu un IMS, apoi cu ARO, şi, în anumite locuri, şi vânzător. Le ducea, pe soacră-sa şi pe nevastă-sa (Doamne, ce femeie frumoasă a fost) şi le „planta" în locurile închiriate. Dimineața le ducea, după masă le aducea acasă.

A fost naşul meu de cununie religioasă, cu prima nevastă şi naşul fiului meu, Horea. A fost, căci, din păcate s-a dus, şi el, şi nevastă-sa. De copii, un băiat şi o fată, mari acum, nu mai ştiu nimic. Oricum, nu mai stau în Drăgan. La Cornijan, deşi casa (de fapt două în aceeaşi curte) este foarte bine pusă la punct, este pustie.

După 90 i-a mers foarte bine afacerea. Avea puncte de

vânzare până în Oradea. Vindea şi sărățele. Bune de tot. Parcă şi turtă dulce. Îşi clădise o mică vilă cu etaj, la Drăgan, unde, la parter avea un bar. Voia multe cu acea vilă: bar, restaurant, cameră de oaspeți, separeuri. N-a mai apucat să amenajeze decât barul. A murit călcat de o maşină, în Ciucea, pe când trecea strada. Intenționa să cheme pe cineva de la restaurant şi să vină împreună acasă. Aşa a fost să fie.

Prin anii 90, dar şi mai înainte, era unul dintre oamenii cu cei mai mulți bani din sat. Cunoştea multă lume bună, mai ales şefi de la Cluj, de la Bihor şi din Sălaj. Partid, poliție, administrație, justiție etc. Nu ştiu sigur, dar cred că făcea şi mici afaceri cu lemne, căci era bun prieten cu taică-meu, care era şef cu lemnele în cadrul Direcției Agricole Bihor. Şef în pădure, nu la oraş. Direcția cumpăra parchetul forestier, taică-meu se ocupa cu exploatarea şi livrarea lemnelor către ceapeuri. Mai vindea, pe şest, şi câte-un lemn sau două. Ca să nu zic maşini. Nu se exploata şi nici nu se vindea pădurea ca şi acum. Acum nu se exploatează, se jefuieşte. Atunci, rareori se tăia pădurea „la ras." Se tăiau doar arborii uscați, rupți la vârf, accidentați, doborâți de furtună. Sau se rărea pădurea. Acum a avut loc, şi se continuă, o crimă. Jaf şi crimă.

Întotdeauna cu voie bună, generos. Mai bea şi el o bere sau o tărie, „ca tot omul." Credincios. Nu-i plăceau femeile. Nu-i plăceau decât cele frumoase.

Cine ştie, poate că acum vinde înghețată în fața Porții Raiului sufletelor istovite de-atâta ascensiune.

Le răcoreşte şi le învață cum să se poarte-n Rai.

Valea Drăganului,
15 sept. 2012

ANICUȚA

Când iubeşti, nu te întrebi până când, crezi că totul se va sfârşi la escaton. Poate că aşa este, dar acolo este vorba şi de o altă viață, şi de o altă iubire. Oricum, nu te duci acolo nici cu iubita, nici cu nevasta de mână. Or, cu iubita din tinerețe nu te duci decât dacă o mai ai în suflet. Şi, aici, bag mâna în foc că o mai ai. Ea te-a pus pe cale şi ți-a arătat cât de prost eşti. Ai fost. N-ai fost prost, dar n-ai văzut. Tocmai pentru că nu o vedeai decât pe ea, n-ai văzut. N-ai văzut că nu are ochi pentru tine. Nici acum, mai prost decât şi de cum erai, n-o vezi decât pe ea.

Nici cu iubirea ei, care nu era, nici fără iubirea ei, care nu este, n-a fost, nu va fi, viața ta era cam aceeaşi. Cam ratată. Ca să fim drepți. O duci până unde o duci, că doar nu s-a făcut pădurea pentru tine ca să ai unde te agăța de o cracă. Iar craca, oricât ai vrea să faci pe deşteptul, nu e sfârșitul lumii. Nu-i!

Da, poveşti şi vorbe-n vântul de seară. Că, atunci când eşti îndrăgostit, n-ai vorbe, ai doar iubire. Câtă iubire să ai? Toată. Fără margini. De aceea iubirea şi moartea sunt una. N-au margini. Te au doar pe tine. Iar tu eşti numai iubire. N-ai margini. Sigur, ai o fată care nu te iubeşte. N-ai văzut, n-ai înțeles, ai luat-o peste cap.

Aşa este, ai încasat-o, dar, bag şi cealaltă mână în foc, prima iubire nu se uită. Poate la sfârşitul lumii, dacă va fi. Numai că, prima iubire face imposibil sfârşitul lumii. Pot să-mi spună sfinții părinți, pustnicii şi toți popii, dacă prima iubire e, dacă Anicuța e, atunci sfârşitul lumii este imposibil.

Valea Drăganului,
25 sept. 2012

GOREA

- Măi Gore, zice Mircea, poți să fii gelos, la vârsta ta, pe o vacă, sau pe un purcel, sau pe un câne, dar cum să fii gelos pe nevastă-ta?! Că, vaca şi purcelul şi cânele sunt proprietatea ta, dar pe nevastă n-ai făcut-o tu, nu i-ai dat tu țâță, n-ai legănat-o, nu i-ai dat lapte dulce, ori jamblă, ori o bere sau un suc. Ți-a plăcut de ea, i-ai făcut curte, te-ai rugat de ea să vină după tine de nevastă. E drept, ți-e nevastă, dar nu e proprietatea ta. Şi mă-sa şi taică-său s-au bucurat când s-a născut. Când au crescut-o mare. Aşa cred. Şi tu, prost gelos ce eşti, te-ai bucurat când a venit din alt sat la tine acasă. Dar n-a venit s-o pui tu, cu prostia ta, în ştreang. Ori să o legi cu funia de stâlpul târnațului. Sigur că e frumoasă. Şi-apăi, e un păcat să fii frumos? E păcat, şi asta nu mai trece, să fii prost. Or, cât de prost trebuie să fii ca să-i crezi pe toți proştii şi bețivii care-şi bat joc de tine. Că toată lumea ştie că eşti gelos. Gelos şi prost. Şi-acuma de ce plângi? Crezi că-ți trece? Ia, bea o pălincă. Numai că de pălincă nu-ți trece şi te face şi mai „deştept".

Ce să-i fac eu lui Gorea dacă e gelos. Îl ştie toată lumea. Şi, cei mai hâtri, plusează. Şi Gorea pune botul. Dacă pune, şi-o ia peste bot. Meritat. Că nimeni nu s-a născut altfel decât pe născătoare – în afară de Caesar. Adică nimeni nu s-a născut monogam. Numai Gorea crede că monogamia a crescut, ca o buruiană, în ocolul lui. Dar şi dacă a crescut la el în grădină, sămânța a fost adusă de vânt. Şi udată de ploaie. Şi n-a plivit-o nimeni. Şi s-a trezit cu gelozia-n casă.

No, asta nu-i bine.

Valea Drăganului,
27 sept. 2012

AURICA

Depun mărturie: era foarte frumoasă. Ei, Dumnezeu i-a dat, n-am eu mare treabă cu Cel de Sus (că aşa se scrie), dar ei Dumnezeu i-a dat darul frumuseții. Nu vorbesc de părinți, oameni de omenie şi oameni frumoşi. Mai ales mă-sa. Dar şi dacă o modelai în argilă, dacă o desenai pe coala albă, dacă o visai, n-aveai cum s-o faci mai frumoasă. Că nu era cum.

Ce să mai zic de Pygmalion, care şi-o făcuse cu mâna lui. Sărac el, femeile tot femei. Rele de gură, guralive şi rele de muscă. Dar, totuşi, dacă avea marmură, nu era sărac. Şi de unde să ştie el, chiar sculptor calic ce era, cum se modelează armonia? Dar şi cutra de Anadiomene i-a făcut-o. „Ia-o, a zis, că-i acasă la tine!"

Nu că nu se lăsa (vorba vine) sărutată, că nu era cum altfel. Nu că nu se lăsa îmbrățişată, că nu era cum altfel. Vorbesc cu păcat, de parcă nu toate fetele trebuie sărutate şi îmbrățişate. Eu aşa cred, că trebuie. Altfel de ce mai stai pe lume. Pe lumea asta.

Şi, aşa fiind, frumoasă fiind, n-aveam cu să nu mă îndrăgostesc de ea, să nu o sărut, să nu o țin o clipă în brațe. Că, din când în când, martor mi-e Cel de Sus, că El a făcut-o, asta-mi doream. Şi făceam. Împreună.

E mult de când eram pe clasa a treia sau a patra. E mult şi de cânt, tinerei fiind, mergeam la bal. E mult de când am murit amândoi. Ştiu, sună fals, dar e mult de atunci. Copii. Lasă-i în plata lor.

Dacă omul nu rămâne frumos, atunci cine? Da, bag mâna-n foc, frumusețea, şi nu citisem nici un fel de antic rămas pe pergament, frumusețea era bucurie. Ceva ce ține de zeu. Cum ai putea să nu săruți un zeu?

Am fost pe lumea cealaltă. Acolo nu-i aşa. Nu-i nicicum. Cu prea-plinul nimicului m-am întors să vă spun: în Rai nu este nici frumusețe nici bucurie. Eu n-am văzut. Am fost la coasă. Şi, pe calculator, făceam mica publicitate.

Baiul nu-i că s-a măritat, că are nepoți. Baiu-i că a rămas la fel de frumoasă. Depun mărturie.

Frumoasă am zis?

Aşa să rămână.

Valea Drăganului,
29 sept. 2012

MIRCEA TOMA

Stă „la vale”, lângă Dâmbăneşti, Gogoreşti, Irod şi, mai sus, Ioanea Miţeghi. N-a fost niciodată printre cei mai bogaţi oameni din sat. N-a avut nici avere, nici mulţi bani. Şi, că aşa se întâmplă la unii, acum nu are decât un pic de sănătate.

Totuşi, bogat este, că are trei fete: pe nevastă-sa, Tatiana, şi două fete măritate. Şi ele cu fete măricici sau în burtică. Dumnezeu să-i ţină bogăţia. Şi averea. Şi viaţa.

Suntem de acelaşi leat. În vacanţe, elevi fiind, lucram la pădure. Câteva veri bune. Şi am fost împreună şi la Stâna de Vale. La o băută. De Sfântul Petru. Şi Pavel. Că, altceva, acolo, la Stână, n-aveai ce face. Mici, grătare, vodcă, beri. Şi înapoi, pe două cărări, acasă. Înapoi la lemne. Mergeam la Stână când se întâmpla să fie vreo sărbătoare religioasă în mijlocul săptămânii. Atunci nu lucram. Ne pregăteam cu bani, puţini, şi o trăgeam fecioreşte vreo 15 kilometri până la Stână. Aduceam de băut, seara când soseam, şi pentru bătrâni. Că şi bătrânii sunt români. Întâi umpleam ranița cu beri şi alte tării mai tari, apoi ne apucam şi noi de băut. Ca să nu bem banii altora, care ne aşteptau la cabană cu gurile secate.

S-a lăsat de pădure. Sincer să fiu, nici nu avea „talent” la aşa ceva. A lucrat o viaţă, mai apoi, în baie, adică în cariera de la Poieni. Excavatorist. Orice muncă pe utilaje grele. Că asta făcuse în profesională. Mecanic utilaje grele. Şi utilaje, şi bere şi tării. Nu multe, numai cât putea duce. Pe sau pe lângă bicicletă.

Are o poveste întreagă. N-o spun acum. Fapt e că e paralizat. A fost. Acum umblă foarte bine. Stă „pe şanţ”, la „birou”, cum zice el, cu bătrânii. Bea un suc la Mircea. La domn’ doctor.

- Ce faci, Mircealăule, îl întreb?
- Mă duc, zice.
- Unde te duci, întreb?
- Îmi fac rondul.
- Rondul de noapte, întreb ca să mă dau deştept.
- Nu, zice, rondul zilnic.
- Şi rândul de noapte, întreb?
- Rândul a fost, noaptea e în Olanda, zice.
- Care Olandă, zic, că acolo e mai ziuă cu două-trei ceasuri.
- O fi, dar tot noapte se face.
- Şi-apăi câtă noapte poate fi?
- Câtă? Cât un pui de peşte.

Ridică cârja în semn de salut.

Valea Drăganului,
30 sept. 2012

GHIȚA VIORICHII

Stăm, ca toți oamenii normali, la Mircea, la domn' doctor. O alifie, un plasture, o pălincă, o bere, o cafea. Şi, ca întotdeauna, mai multe poveşti.

- Mă, zice Ghița Viorichii, (îi spun aşa numai ca să mă blesteme, că doar Viorica e a lui, şi fetele Vioricăi sunt ale lui, şi rachiul cu biter), eram tânăr, zice Ghița, eram tânăr, nu ca şi-acuma. Şi mergeam şi eu la fete. Ca şi voi. Beam şi eu un ştampel. Ca şi voi. Beam două. Ca şi voi. Pupam viitoarea mireasă a nu ştiu cui şi plecam. Ca și voi.

- Da' pe mă-sa n-o pupai ca și noi? Întreabă Mitru.

- Nu, că nu-i plăcea mirosul de pălincă.

- Nu-i plăcea, da' vă dădea.

- Ne dădea lelea Ană, altă Ană, când ajungeam, cam şumeniți, pe la ea. Noaptea. Să nu vă gândiți la cele bune, că era bătrână. Făceam chetă, eram mai mulți, şi ea trecea drumul şi venea cu sticla plină. Bătrânu, bărbatu-său, pe când ajungeam noi, era beat. Cu capul pe masă. Baba nu, că ea nu bea nici un gram. Toți beam din aceeaşi sticlă, fără pahare. Nu fără pahare, fără nici măcar un pahar. Nu că beam îmi aduc aminte, ci că, baba, când era rândul bătrânului, îl prindea de păr, îl ridica şi-i dădea să bea porția lui. Aşa ceva n-am mai văzut. Bătrânul căsca gura ca şi puii de găină ori de rândunică, bea şi se punea la loc cu capul pe masă. No, aia da femeie. Nu să nu-i dea să bea, că era tromf, nu-i sărea rândul. Şi bătrânul, ca şi un pui de rândunică, căsca gura, bea şi dormea la locul lui, cu capul pe masă.

- Măi Mirce, tu mi-ai da să beau aşa, în gură, ca la pruncii mici?

- Lasă că ție îți dă Viorica, din țâță.

Bine că ziua-i la început şi noaptea departe.
Dar nu mult timp.
Mai râdem, mai glumim.
Plătim.
Plecăm.

Valea Drăganului,
30 sept. 2012

ANICUȚA

Era, așa, o vară pustie. Fără ea. Nucii și toți pomii împrimăvărați mai devreme mă întrebau: unde-i vara? Nu că luase vara cu ea, dar fără ea nu era vară. Și munții mă întrebau: unde-i Anicuța?

Era, așa, o toamnă târzie. Fără ea. Nucii și toți pomii mă întrebau - și pădurea nu mai tăcea - unde-i Ana? Unde-i Anicuța?

Am tăcut.

Am foșnit fără frunze.

Valea Drăganului,
6 oct. 2012

AURELUL NATULUI

Badea Aurel a lucrat la pădure şi, mai apoi, la Poieni, la Fabrica de cherestea. Acum e la pensie. Mai trebăluieşte pe lângă casă, cu vaca, cu porcii, cu gospodăria; apoi se aşează pe banca din faţa casei, la drum, şi aşteaptă. Nu aşteaptă nimic concret, aşteaptă să treacă vremea. Fiică-sa, Mariana, este vânzătoare la magazinul lui Cristi, vecinul de peste drum; măritată, frumoasă, politicoasă, întotdeauna cu un surâs, dacă nu cu un zâmbet, pe buze.

- Mneaţa, domn' Aurel, îl salut când mă duc la doctorul de familie, adică la bibliotecă. Stă fix peste drum de „cabinetul" lui Mircea.

- Să trăieşti, domnu' Nelu, îmi întoarce salutul.

Deseori, mai cu seară, mă aşez lângă el pe bancă, la o poveste sau la o tăcută.

- Bună seara, ne salută vecinii, sătenii. Ce faceţi? Ne întreabă.

- Ne uităm după femei frumoase, răspund eu când ne întreabă o femeie.

- Ne uităm, zice badea Aurel, că am uitat de ele.

De uitat, n-am uitat şi nici vremea femeilor frumoase n-a trecut. A cam trecut vremea noastră. Că a trecut, nu-i aşa mare bai, baiul mare e că nu mai vine alta.

- Cum stai cu prunele? Mă întreabă.

- Bine stau, zic, am umplut o cadă. Mai am prunele grase, care nu s-au copt încă.

Ai mei au o livadă mărişoară, plină cu pruni de vară, cu vreo trei cireşi şi vreo patru nuci tineri. Anul acesta producţia a fost cam slabă, altădată umpleau vreo patru căzi cu prune pentru pălincă. Şi badea Aurel are o livadă la Dealul Mare, şi el

o să umple vreo două căzi.

- Nu beau, zice badea Aurel, mai mult de două ştampele pe zi. Dimineața, înainte de prânz. Uneori, când e cald, mai beau peste zi o bere, din aia la sticlă de plastic. De doi lei.

- Ce zici domnu' Nelu de politica asta?

- Ce să zic, şi ea-i ca o mică parte dintre femei.

Nu l-am întrebat, dar cred că-i social-democrat. De-al lui Ponta. Avem un vecin, amândoi, care este de-al lui Băsescu. Uneori ajung, ei, la mici conflicte politice verbale. Altfel, stau împreună pe bancă. Când la umbră, când la soare. Vecinul Sturzu e mai pătimaş în aprecieri la adresa lui Băsescu şi a „detractorilor" săi. Atunci îi las şi-o iau agale la o bere, la „bibliotecă", adică la Mircea. Îi las cu politica, cu vorbele, cu prietenia.

- Ce am putea face, mă întreabă altădată badea Aurel, ca să scăpăm de ăştia.

Era pe vremea lui Boc, ardeleanul guraliv. Numai ardelenii pocăiți (de orice cult ar fi ei) sunt atât de „guralivi". Nici mort nu te lasă să mori de gura lor.

- Poate că votul nu-i destul, dar nici mitraliera nu-i o soluție, zic.

- Poate că scapă ei de noi, deşi noi i-am pus acolo sus. Bată-i norocul cel rău, cum şi pe noi ne bătu cu ei deasupra capului.

Mai trece o nevastă frumoasă pe drum. Tăcem. Salutăm.

- Doamne ajută, zice badea Aurel.

Şi eu aş răspunde la fel, dar nu există doi de „Doamne-ajută".

Valea Drăganului,
7 oct. 2012

GUSTI TĂLEGI

Am scris ieri un text foarte frumos, evident, despre prietenul Gusti Tălegi. Se vede că n-are mult noroc nici cu textul meu. Nu l-am salvat „ca lumea" pe calculator. Textul. Ceea ce mi se întâmplă foarte rar. L-am pierdut. Încerc să-l refac. Încerc să-l re-fac pe Gusti.

Are sub 60, cu vreo doi-trei ani, este în pensie de boală. Probleme cu motoraşul. Dacă-i în pensie de boală, n-are mare brânză de pensie. Vreo 500. Benzină, telefon, cablu. Pită. Şi o pălincă mai rară la grade.

De meserie, este tehnician veterinar. A absolvit Liceul agricol la Turda, secția veterinară. A lucrat o vreme la Mărişel, apoi la Abator în Cluj. Se ocupa mai mult de achiziții de animale pentru firmă. După 90 a fost un an în Franța unde a făcut ceva „lei", cu care şi-a putut deschide în sat o măcelărie. I-a mers atât de bine până la faliment. La unul financiar şi la unul, mai grav, fizic, biologic, adică al sănătății. Am spus, are cu inima. Altfel, fizic, arată foarte bine. La o adică, putem sta la una mică. Sau, în altă ordine de crăcire a ideii, poate sta la una mică. Adică tânără, că nu-i şi nici nu a fost însurat. „Nimeni, zice, nu trebuie să ştie ceea ce ştie toată lumea. No, de-i ghici cine trebuie să fie Nimeni!" Nu pentru „nimeni" nu s-a însurat, că doar şi-acum e bărbat bine. Nu că n-a fost cu cine, ci pentru că au fost prea multe. „Nu suntem monogami, zice. Uită-te la Iov. Câte femei avea înainte de pariul dintre Dumnezeu şi Dracu? O grămadă. Câte femei a avut după aceea? Numai Adam n-a avut ce face. Cam câți ani să fi avut Adam când a muşcat din măr? Când a devenit matur sexual, i-a pus-o lui Eva. Şi-apoi, cum să stea Iehova cu prunci în Eden. Stăpâniți pământul, li s-a zis. Ori pământul nu era doar între

cele patru fluvii. Trebuiau să plece." „Bine că au plecat, că acum eram tot în Mesopotamia, sau pe-acolo pe undeva, zic." „De aceea a trebuit să plece şi Sadam Hussein, zice. Ca un câne. Ca un câne cu coada între picioare, dar nici măcar coadă nu mai avea. E drept, zice, arabii au venit în zonă mai târziu, cu Edenul lor cu tot."

Amândoi suntem creştini, trănişeni, adică greco-catolici. Drăgănarii au fost întotdeauna ortodocşi. Trecea popa la greco-catolici, trecea şi turma. Dar aveau şi alte drepturi sociale şi politice.

Mai comandăm o tură, că doar suntem creştini. Două monogamii sunt o pereche. „Două monogamii, zic, sunt două deţe de pălincă. Adică una a binelui şi alta a răului." „Ce să zic, zice, de la o vreme te obişnuieşti şi cu binele, nu numai cu răul. Nu-s lucruri mari nici binele, nici răul. Poate că nu sunt decât acelaşi lucru. Unul singur. Îl ciopleşti cu săcurea."

Stăm singuri în bar, la Şarpele. Tăcem. Nu-i o tăcere de mormânt, că acolo n-a fost nimeni. Totuşi, ne bucurăm că nu e muzică şi că tăcerea se poate auzi.

„Noroc!" închină Gusti.

„Noroc!" închin eu.

Tăcem şi auzim amândoi cum vine încet sfârşitul lumii.

Nu-i bai că vine, că este destulă.

Valea Drăganului,
17 oct. 2012

PĂRUL DE JOS

Eram atunci pe clasa a 10-a, la Bărnuțiu. În Cluj. Trebuia să trecem prin Parcul Mare, ca să mergem la cantină şi la cămin. Nu era mare lucru. Dar acolo ne întâlneam, fără să vrem, cu multă lume. Cu obiceiurile bune de la țară, la început le spuneam „Bună ziua".

Şi-ntr-o zi, mai mulți colegi, ne-am întâlnit cu două țigănci. Două, care stăteau pe o bancă. Normal că ne-am luat de ele. „Că ce şi cum, că cum ar fi?" Şi proşti şi fuduli. Dar cum e când eşti tânăr? Dar cum e când eşti bătrân, aşa ca tine? Ele tinere, noi puțoi. Nu sexul ne interesa în mod deosebit, deşi, în mod natural, poate că...

Ne-am dus la ele, eram vreo cinci, ne-am aşezat pe banca lor, le-am spus câte ceva mai direct, sau poate mai „dulce". De țâțe nu le-am prins, nici de buci. Şi nu era nimeni să le sărute. Că nu ştiam săruta. Nu că n-am fi vrut. Nu că nu am fi aşteptat. Nu că nu ne-am fi dorit. Sigur că aveam rezerve, adică inhibiții „morale", mai ales că eram cam mulți.

Dar gagicile, deloc intimidate de noi, cu zâmbetul pe buze, s-au ridicat de pe bancă şi şi-au ridicat poalele în cap. Aşa cum, de altfel, face orice țigancă pusă în situații „imposibile". M-am uitat, cum să nu mă uit, la părul pubian al uneia dintre ele. Ea era blon-roşcată, iar părul ei pubian era un fel de roşu-roşcovan. Asta țin minte. Bineînțeles că nu aveau chiloți. Erau cu „obiectul" la îndemână. Îl puteai folosi. Numai că noi, am luat-o la „sănătoasa". Am fugit.

- Ce vreți, mă, pizdă vreți? No, luați de-aici!

Am fugit cu toții ca nişte tolomaci şi fraieri. Dar părul ei pubian nu l-am uitat. Roşu-roşcat. Atâta am văzut. Nu că era țigancă, că era, dar dintr-o dată frumusețea a fost, cel puțin

pentru mine, altfel gândită.

Atunci, privindu-i părul ăla, am realizat că sunt om. Ştiu, am fugit. Nu de imagine am fugit, ci de mine însumi.

Până azi. Până la cantină. Până la cămin.

Până azi.

Valea Drăganului,
4 aprilie 2013

PISPUC

- Dumnezeu să vă ierte, zicea mama când venea duminica de la biserică.

- No, zicea tata, dar popa ce-a zis?

- A zis să taci! Spunea mama, împăcată cu cele de sus. Şi de pe drum. Şi din biserică. A zis să taci!

Tăcea. O lăsa se se dezbrace de hainele sfinte, să îmbrace alte de-ale casei.

- No, zicea mama, stai ca o moimă în pat.

- Doar nu m-oi duce la popă să mă ierte, mai bine mă duc la preuteasă. Zicea tata.

Nu că preuteasa avea vreun dar duhovnicesc deosebit, nu-l avea nici pe cel sexual. Biata. Dar aşa era vorba. Unele la popă, alții la preuteasă. Că doară nici ea nu-i icoană de pus în biserică. Îi numai Evă. Adică, mai pe înțeles, femeie. Şi dacă-i femeie, arte budigăi. Până-i dai jos. După aceea, treaba ta. Şi a ei. Sluji, rugăciuni şi părăstase. Bine că stă popa mult în biserică. Dă cu răşină, să facă fum.

Biserica era pe Pod, pe un deluț. Popa era acolo. Preuteasa în pat. Patul era în casă. La cald. N-aveai de ales. O cruce înainte, de mână, şi apoi dă-i să sune. Să sune ea. Că suna. Acuma, ce-i drept, nu se auzea până-n biserică. La euharistie.

Apoi, ce să zică şi preuteasa? „Dumnezeu să te ierte!" Că, încuşmată bine, ce să mai zică? Că doar avea vorbele la ea. Şi budigăii pe verandă, la aerisit.

Nu se ducea Pispuc la preuteasă, că avea alte sfinte. CumințI şi cu frică de cel de deasupra. Tăceau cât tăceau, dar din gură nu. Că doar de aceea ai gură, să te vaieți de bine. Fără păcat, fără ruşine.

Nici nu ştiu nici vreo poveste cu preutesele din sat. Ştiu altele, de pe valea Someşului Mare. Nu spun de unde. Că n-are nici un rost. Poveşti, nu altceva.

Creştea frunza, creştea iarba. Creşteau cartofii şi ridichile. Şi mălaiul. Creştea apa.

Nici nu ştiu câți frați mai am.

„Dumnezeu să-l ierte!"

Valea Drăganului,
7 aprilie 2013

AŞA ERA DRUMUL

Acuma, ce om e sfânt? Poate Ştefan cel Mare. Dar nu era ardelean. Deşi avea neamuri pe-aici. Poate clopotele de la biserici şi mănăstiri. Că, de chilii, Dumnezeu cu mila. Şi femeile cu „Doamne ajută!"

De femei n-ai cum să scapi. Doamne ține-le! Doamne dă-le. Doamne ajută-le. Cum să scapi de femei? Asta o ştia şi Eva Braun. Nu trebuie să le dai foc, mare prost şi căprarul. Se aprind singure. Bine că se aprind. Adică sunt ude. Că, altfel, e bai. Bai mare. Au peste 80 de ani. Nu ştiu. Se presupune. „Bune de făcut prescuri!", se spune. Alea „iertate", adică menopauzate. Dar, în rest, tot mai rămâne câte-un fel de pi, sau un alef. Unul singur. Că nu sunt doi.

No, şi cu alea tinere ce faci? De la aşa zisul viol la impotență nu-i decât un pas. De la pat la baie, nu-i decât un pas. De la pupic la sărutare, nu-i decât un pas. De la „Nu ştiu!", până la „Hai!", nu-i decât un pas. De la tăcerea mistică, până la unirea mistică cea de toate zilele, nu-i decât un pas. Hai, s-o zic şi pe asta, de la iubire la iubire, nu-i decât un pas. Mulți paşi. Şi nu i-am numărat pe toți. Nu că n-ar fi păşiți.

Acuma, cum să spui despre Pispuc că a fost un sfânt? Cum să spun despre tatăl meu că a fost un sfânt? Poate maică-mea. S-a dus la biserică, a trecut şi drumul. Au trecut şi ele drumul. Aşa era drumul. Repet acest cuvânt, dar trebuia să-l treci. Trebuie să-l treci. Până unde? Până la interjecții! Nu-i păcat. Când crezi, nu-i păcat. Poți să spui ceea ce este bine. Nu-i păcat. Întrebați Edenul rămas fără Eva. Pustiu. Foarte pustiu. Chiar şi Dumnezeu, după ce a văzut-o pe Eva, s-a călugărit. De atunci nu mai face nici oameni, nici femei.

- Chiar, zic, ce-ai face cu una făcută anume de

Dumnezeu?

- No, ce-aş face? Nu aş da-o la oameni. S-o mănânce. Mai bine o mulg eu.

Dar „bătrânul", aşa îi spuneam eu și alții – eu sunt Moşu – le cam umbla la rădăcină. Ca să ai rădăcină, trebuie să ai pământ bun. Să ştie cine şi unde să te pună. Le pusese. Cine ştie cine. Le pusese pe pământ bun. Rodiseră şi erau pe rod.

- Câtă vrei, întreba una în gura mare?

- Cum câtă? Numai un strop. Ca şi roua.

Ştia, cum să nu ştie, că stropu-i tot. Toată.

- Acuma, zicea, m-oi duce şi pe-un pic. Poate pe doi. Vai de capul meu!

Stropii erau ai ei. De smeură, de afine. De gură. De vânt. Şi de molid molcom.

Nu-i vorbă, că de lucru era.

Valea Drăganului,
7 aprilie 2013

LEMNELE DE PE STRÂMBA

„Mi-a cosit pădurea cu drujba. L-am dat la pliție, la primărie. Toți tac. Nici un răspuns. Nici o vorbă. O fi pădurea pe Strâmba, dar nici chiar aşa."

Culmea e că cel care-i tăiase din pădure îi era vecin. Şi vecin bun. Şi şi el avea pădure pe Strâmba. Fix pe lângă a lui Pispuc.

„Am greşit, bade Iosive, acuma n-o să-mi tai gâtul. Îți dau alți fagi, din pădurea mea, la schimb."

Treabă bună. S-au dus în pădure şi s-au înțeles. Numai că Gobi era sărac. Sărac ca şi mulți alții din satul care se crede bogat. Aşa că, după un an, s-a dus fiul lui Gobi, în pădurea lor şi a tăiat fagii promiși lui Pispuc. Nu singur, cu Ghița Blaghi.

„Lasă, bade Iosive, că ți-oi da eu alții din pădurea mea", a zis Ghița.

Numai că atâta i-a trebuit Viorică, nevasta lui Ghiță, să audă, de la alții, făgăduiala şi promisiunea soțului ei. Fără zamă caldă, fără apă rece, fără nimic. Doar vorbe binecuvântate cu reproşuri şi sudălmi binevoitoare.

„Cum să-i dăm noi lemnele noastre lui Pispuc?" se întreba şi întreba Viorica. „Nouă nu ne trebuie, noi nu facem foc, ori nu le ştim vinde? Nouă nu ne trebuie nişte bani?"

Aşa era, de toate aveau nevoie. Numai că Ghiță îşi băgase nasul pentru amândoi: pentru feciorul lui Gobi şi pentru Pispuc. Îi împăcase, dar uitase de nevastă-sa. Ce-i drept, Pispuc făcuse hârtii doveditoare la primărie, putea să facă şi la poliție. Dar erau vecini şi, faptă recunoscută, Gobi îi dăduse, pentru cele tăiate de el, lemne din pădurea sa. Numai că, fix pe acelea le tăiase băiatu-său şi le vânduse. Aşa ajunsese Ghiță la mijloc: între nevastă, feciorul lui Gobi şi Pispuc.

Evident că nu-a mai rămas nimic în picioare, adică a căzut, cum era şi firesc, afacerea. Lemne erau, bunăvoinţă ar fi fost. Poate că era, la unii, prea multă sărăcie. Sărăcie financiară.

Există aici o regulă nescrisă a credinţei. Cu toţii suntem creştini. Dacă unul dintre semeni mi-a făcut rău, de ce să-i fac şi eu? Unii i-ar zice delăsare sau lene. Sau lipsă de decizie fermă. N-a fost aşa. Cert este că Pispuc nu şi-a recuperat nici lemnele şi nici bani pentru ele n-a primit. Cei care le-au tăiat n-au ajuns la poliţie. Iar de omenie, ce să zic?

„Dă-l în mă-sa, dacă a fost prost!" şi-o fi zis vecinii cu pricina. Ca să zică şi ei ceva inteligent.

Precum sunt ei de obicei.

Valea Drăganului,
7 august 2013

MAESTRUL CORNEL

Cu Conel suntem prieteni vechi. Din studenția noastră clujeană. Şi, evident, din sat. Suntem un leat. Cândva am fost şi pe-o minte. De adolescent, de tânăr binevoitor întru ale fetelor, gagicilor şi, să fim drepți, şi întru ale alcoolului.

Viorelul „Sudoru" a lui Maştei este de loc de pe lângă Bistrița, cea de lângă Năsăud sau Beclean. Sau de lângă viile şi podgoriile Dumbrăvii. Este mai vecin cu Cornel decât cu mine. Şi ei, prieteni buni. Mai ales acum o grămadă de ani, când zişii prieteni mai trăgeau la măsea.

Ei sunt protagonişti următoarei întâmplări. Haslii, că altfel nu i-oi spune.

Cornel săracu era cam bine mahmur de cu o zi înainte. Băuse şi mult şi cu folos. Normal că a doua zi s-ar fi dres. Că, vorba ceea, „cui cu cui se scoate!" Da, dar de unde să scoți pălinca din damigeană când toate uşile casei erau închise? Iar licoarea era la primul cat. Că, în sat, numai domnu Lungu, învățătorul şi directorul şcolii, avea casă nouă, cu etaj. La etaj stătea Cornel. Da, dar acum n-avea chei. Nu-l avea la îndemână decât pe Viorel. Cu Viorel ce să facă? Nu că el n-ar fi băut, dar ce?

- Oho, zise Viorel, uite că ai fereastra la casa ta deschisă. Semn bun. N-ai o scară?

- Ba am. E în şură. Du-te după ea.

O aduse şi o rezemă metodic de casă. Acum nu trebuia decât escaladat peretele, intratul pe geam şi capturarea sticlei cu pălincă. Apoi drumul de întors.

- Eu nu mă sui la tine-n casă, zise Viorel. Ce să caut eu acolo. Mai bine, uite, îți țin de scară.

Zis şi făcut. Cornel urcă anevoie pe scară şi intră în

casă. Era cam înainte de prânz, însă nici unul nu calculase că domnu Lungu va ajunge aşa de devreme acasă.

Cum era atent la scară, aşteptând întoarcerea lui Cornel, Viorel se simți prins de braț şi auzi:

- Să trăieşti, Maestre!

Era domnul Lungu. Zisa era a învățătorului, o ştia şi el şi tot satul. Prins cu mâța-n sac, avu totuşi o replică bună, chiar lăudabilă.

- Maestrul este sus, eu țin doar de scară.

N-a mai fost nevoie să mai țină de scară ca să coboare Cornel. Tătâne-său a deschis uşile şi l-a poftit, cu pălincă cu tot, la masă. Normal că şi pe Viorel.

- După atâta zdroabă, meritați o pălincă, ar fi spus bătrânul.

Meritau pe deplin. Că era de unde. Şi, atunci, era şi cine să o bea. S-o bea, nu s-o mănânce.

Acuma, ce-i drept, când scrii aşa ceva, adică clipe despre drăgănari, întotdeauna există o addenda.

Mă întâlnesc cu Cornel şi-l întreb că ce şi cum e povestea cu „Maestru". Nu ştie, nu-şi aminteşte, ba mă pune pe mine să i-o spun. I-o spun. N-avem timp de mai multe precizări.

- Mă, zice, dar eu nu-mi aduc aminte să fi ținut vreodată țuica în camerele de la etaj. Şi nici secvența cu taică-meu şi cu Viorel.

Nu ştie, pentru că era mahmurul mahmurilor. Ce să-ți mai amintești când nici o rotiță din micul creieraş nu-ți mai funcționează? Pace ție!

Îi spun lui Mircea ultimele noutăți.

- Mie, zice Mircea, nu Cornel mi-a povestit, ci Viorelul, sudorul. Şi, dacă el era sus în camera cu pălincă, nici n-avea cum să ştie ce i-o fi spus taică-său la vecinul, la Viorelul. Întreabă-l pe el. Dar eu cred că aşa a fost. E drept, e mult de atunci, dar dacă-ar şti, Cornel n-are cum spune nu. Că el le

recunoaşte şi pe cele drepte şi pe cele strâmbe.

Nici eu nu mint.

Ce-i drept, aveau o pălincă foarte bună.

Valea Drăganului,
8 august 2013

PETREA

În sat, pe vremuri, adică acum vreo 50-60 de ani, veneau câțiva doctori, avocați, literați, sportivi. Nu mulți. Din Cluj sau din Oradea. Veneau cu trenul până la Poieni, iar de acolo, fie cu Mocănița, care atunci era în plină floare, fie pe jos, fie cu căruța. Veneau vara. Aici își petreceau, în sânul naturii, o parte din concediu. Domnii și doamnele, amantele sau țiitoarele lor. Şi pruncii. Făceau plaje, mergeau la pescuit sau în mici excursii, mâncau mămăligă cu brânză sau cu lapte dulce, caş de oaie, jintiță, urdă, jăr etc. Aduceau şi cu ei tot felul de bunătățuri domneşti, cadouri pentru bătrâni şi dulciuri pentru copiii de țărani. Nu era rău, mai ales că doamnele erau întotdeauna drăguțe, politicoase şi fără multe damfuri şi sclifoseli.

Aşa a venit şi la Petrea, care stătea cu Petrina sa, dincolo de podul Nioanii, adică prima casă, pe luncă, din Traniş. Mai sus de el stătea G., pădurarul, şi şi mai sus, era o moară de apă, a lui Țimbic. Acoperişul casei, care n-avea decât o cameră cu lut pe jos, acoperea şi moara. Țin minte că Țimbicoaie, Florica parcă o chema, avea nişte buci cât două iepe puse una lângă alta. Altfel, femeie de ispravă. Erau sub roata morii nişte păstrăvi foarte mari, dar nimeni n-avea voie să-i pescuiască. Erau, într-un fel, proprietatea morii. Adică a lui Țimbic.

De mai multă vreme venea la Petrea un medic din Cluj. Se simțeau bine împreună. Doctorul venea însoțit de nevastă-sa. Mare pescar, dar, ca orice pescar, îndrăgea şi câte-o pălincă, seara la umbră, la o vorbă, la o poveste.

- Şi cum a fost, măi Petre, îl întrebă cam poruncitor Ghiurca Nioani?

Stăteau cu toții în iarbă, la Istina, adică la cabana lui Iubu din Lunca Molivului, la câte o bere. Duminica. Petrea nu prea dădea curs vizitelor duminicale la Istina. Dar, ca să-i mai treacă timpul şi să mai scape de gura învolburată uneori a femeii, mai trecea şi el pe la o bere. Una singură, că era cam zgârcit. Alături de Giurca mai erau Costănoi, Căuaciu, Bibila şi Sâmneoanea. Toți în floarea vârstei. Munciți, vânjoşi, îmbrăcați cu haine de duminică.

- Cum să fie? Întrebă retoric Petrea. A fost, mai bine n-ar fi fost. Da' de unde să ştiu?

- Cum să nu ştii, că doar nu i-ai văzut numai o singură dată muierea? Zise Ghiurca, care ştia povestea din gura altor domni care veneau la el acasă, din Cluj.

- Păi, cum să fie, i-am dus nişte peşti, că ştiam că-i plac şi lui şi doamnei. Şi numa' atâta am zis: vai doamnă, că ce blondă te-ai făcut de astă vară. De unde să ştiu eu că blonda nu era ea, ci alta. Atât a fost din partea mea.

Petrea avea dreptate, atâta fusese din partea lui. Numai că pusese degetul pe rana doamnei. Dacă. El se dusese la ei cu cele mai bune intenții. E drept că avea şi treabă cu nişte acte la Cluj, că altfel n-ajungea el acasă la doctor. Mai fusese. Ştia să-l caute acasă. Că, pe vremea aceea nu era nici strop de telefon în Drăgan. Poate la primărie. Din ăla cu cocârlă. Îi dusese prietenului său domn de Cluj nişte păstrăvi şi un kil de țuică de prune. „Bună zua!" „Bună ziua!" Nici nu s-a dumirit bine Petrea până a văzut-o pe nevastă din blondă, cum fusese astă-vară, brunetă ca pana corbului. Şi-atunci a zis vorba, de care acum îi este oarecum ruşine şi se teme de păcatul făcut. Că doar nu fusese ea, ci amanta doctorului. Atunci, pe loc, şi-a deschis bruneta descântecele asupra soțului. Cu care vorbărie era deja obişnuit de multă vreme. A dat din nou binețe şi dus a fost. Cei doi, ca într-un final al naibii de comun, s-au împăcat. Cert e că l-au mai vizitat pe Petrea în verile care au venit. Nimeni n-a scos o vorbă despre cele întâmplate, iar doctorul n-

a mai venit cu blonda.

- Şi să ştiți că blonda nici nu era aşa de dubaşe, de luat adică în seamă. Treaba lui. Femeia tot femeie.

- Tot femeie, zise Ghiurca, dar alta. Alta a ta.

Băură berea. Petrea se duse acasă. Ceilalți mai comandară încă una. Soarele se lăsa încet peste dealul Văii Lungii.

Acum berea răcorea mai bine.

Mai cu saț.

Valea Drăganului,
8 august 2013

GHIȚA PEPI

Ghița, sau Gheorghe, sau Ghiurcă (Gyurca pe ungureşte) este un om pățit, adică matur. Spre vreo 40 şi ceva de ani. Are casă în sat. Stă singur, adică cu frate-său şi cu cumnată-sa, Violeta. A avut şi el nevastă, la şi din Traniş. De-a Băndoaiei. Asta ştiu, tuturor bărbaților din Drăgan care s-au însurat în Traniş nu le-a mers bine. Toți au divorțat şi au venit înapoi. După câțiva ani buni în care li s-a lăsat loc să pună gospodăria la punct. La ață, adică la ața zidarului, ca să nu zic la boloboc. În schimb, trănişencele o duc bine în sat. Îs multe şi frumoase. Şi harnice. Ele nu se mai întorc în vechiul lor sat, decât aşa, în vizită.

Ghiurca este de meserie strungar. A lucrat în Cluj la Unirea şi la FMR. Apoi la Huedin. Apoi, adus de Coroiu, fiindcă era şi fotbalist, la cariera din Poieni. Vreo 16 ani. „Am lucrat în Poieni, zice, până prin 94, dar apoi o lună lucram, după 90, o lună în concediu fără salar. N-a fost nevoie să-mi spună multe, am plecat."

Ne întâlnim la Mircea-doctorul-de-familie la o vorbă. Bine legat, nu gras, cărunt, întotdeauna cu vorbă bună. Ştie toate meseriile țărăneşti, din carieră, din munte. Acum acolo şi lucrerază, în munte, la Boceasa, la Cosmin, la clupă (instrument cu care măsori circumferința lemnului), la drujbă, la multe alea care se mai cer în munte sau la firmă.

Femeie să se culce lângă el în pat nu are. Nici nu se ştie ce are în acest fel, că, la Drăgan, trebuie să te fereşti şi de umbra ta. Există însă o vorbă veche: „n-o are, o ia la kilogram." Nu l-am întrebat, nu mi-a spus, nu ştiu.

- Copii ai? Îl întreb.

- N-am, răspunde. Nu că n-am vrut să am, dar aşa a

fost, cine trebuia să-mi facă, nu mi-a făcut.

Tace. Şi eu tac. Se uită undeva fără loc. Aiurea, zic eu, numai el ştie unde. Ştiu că e, cum s-ar zice, sufletist. Adică ştiu că îl doare sufletul.

- Vezi tu, măi Neluț, mlădițele astea două pe care le-a altoit Mircea? Aşa-s şi copiii. Mlădițe pe un trup mai gros, mai tare, mai gânjos. Îs verzi, azi-mâine vor da rod. Cum să nu te bucuri? Ai pomul tău, mărul tău. Ştii că ți-ai dat silința, că ai fost binecuvântat. Când eşti singur, se zice, n-ai decât grija ta, când eşti doi, ai două griji pe cap. Nu-i chiar aşa. Când eşti singur, ai prea puține bucurii. Eu cred că bucuria contează. Nu-ți cere bani. Nu te întreabă nimeni de ea.

Stăm la Mircea în curte. Mircea, nevastă-sa, Ghiurca şi eu. Bem o bere. Numai noi doi, că ceilalți doi n-o au pe asta cu berea. Cu alcoolul. Foarte bine din partea lor. Rău din partea noastră. Dar, pentru noi, în vara asta e prea cald. Nu că n-am putea fără alcool, dar, aşa cum e şi firesc, ținem cu sfătuitorii medici, care ne cer să bem doi litri de lichide pe zi şi ținem cu clasa muncitoare şi cu patronii care dau de lucru la pălmaşi care fac berea şi-şi bagă şi banii în buzunarul băncilor.

- Dar când erai la Traniş şi te-ai întâlnit aici cu taică-tău, întreabă Mircea, mai ştii? Erai aici la o bere, cu calul, şi mi se pare că te duceai la oi, adică după caş şi zăr.

- Nu eram cu calul, spune Ghiurca, că atunci n-aveam cal.

- Cu tine ce-i aici, a zis taică-tău? Şi ți-o arătat largul uşii de la plecare. N-ai zis nimic. Ți-ai băut berea şi te-ai dus. Că, oricum, trebuia să te duci.

- Da' cu tine ce-i aici, l-a întrebat pe tătâne-tău Popăscu? Tu ce cauți aici? Şi i-a arîtat uşa de ieşire şi plecare.

- Nu mai ştiu. E cam mult de atunci. Cam mult şi fără importanță. Şi fără nimic.

- Cam mult, bine a zis Ghiurca. Întotdeauna e prea mult. Şi toate-s îngrămădite şi nu le mai dai de capăt. Dacă au

vreunul. Dacă au unul, înseamnă că au două. Nimeni nu le face ghem, nimeni nu le ţese. Să le facă preşuri, să poți călca pe ele. Să te ştergi pe tălpi de glod. Sau de omăt.

E vară de august. Plecăm în urma ei.

Valea Drăganului,
11 august 2013

GOGOR BĂTRÂNUL

Eram puțoi când am ajuns în sat. Până atunci, tot puțoi şi încă mai mic, stătusem cu părinții în Lunca Molivului, la părinții lui maică-mea. Ghiurca Nioani avea ultima casă din Dăgan. A Nioani înseamnă a Sâmnioani, adică a lui Simion. Acum când sciu îmi dau seama că Sâmnioane poate fi şi sfântul Ioan. Aşa cum Sâmgeorz este Sfântul Gheorghe.

Mai văzusem un joagăr de apă la Traniş, la Făniucu. Fiul său, Traian, mi-a fost profesor de istorie şi director de şcoală, de internat, de gospodării anexe, de etc. De toate. Cum, de altfel, le-a fost „director" la toți trănişenii, la care a ținut enorm. Trănişan fiind şi el. Chiar şi nevastă-sa, basarabeancă, profesoară de lb. Română, care era mai aspră uneori decât el. Cu vorbă bună, dar fermă.

Dar la firezul lui Gogor am stat pe îndelete. Puțoi fiind, cum am zis, dar şi mai mare. Până când firezul lui Gogor n-a mai încăput de tehnica nouă. De motoare electrice şi de circulare ascuțite mecanic. Şi de apa care nu mai curgea în vad. Nu mai curgea fiindcă se aduna în barajul de la Floroiu. Apoi la uzina electrică din Remeți. La dinamuri. Să fie lumină.

La Gogor n-a mai fost niciodată. Fierăstraiele, trei sau patru – depindea de grosimea lemnului – n-au mai tăiat. Apa n-a mai curs. Acolo unde era firezul – joagărul pentru alții – sunt bălării. Nu că-mi pare bine, nu că-mi pare rău. Îmi aduc aminte. Îmi aduc aminte că nici un plutaş n-a făcut avere (plutăritul a fost o primă mare îndeletnicire forestieră a drăgănarilor), n-a făcut avere nici un forestier, nici un morar, nici unul care se ocupa de joagăr (firez pe apă), şi, mai ales, nici un miner. Am fost şi în zone forestiere şi în altele miniere. Cu toții săraci. Nu săraci lipiți, dar fără avere. Ceva un pic mai

mult decât „de pe azi pe mâine”, dar nu cu mult. Eu cred că pentru toți aceştia, care în fapt se ocupă cu sacrul, există un blestem. Nu trebuie să-mi spună Eliade ceea ce am văzut şi trăit eu. Şi alții ca mine. Dar pe Mircea Eliade îl prețuiesc enorm. El deschide ochii care se cred, care se vor deschişi. El cu mâna lui.

Bătrânul era mic de statură. Avea o mustață mare, lungă, stufoasă. Umbla îmbrăcat cam jerprlit. Adică cu vestimentație de om sărac. Aşa şi era, sărac. Acolo, lângă Vale, unde stătea el într-o căsuță modestă, cu târnaț şi o încăpere, casă făcută din bârne de brad, fără podele, doar cu lut pe jos, acolo deci, unde stătea el, era un mic cătun locuit de oameni mai săraci din sat. A Dâmbanului, a lui Irod, a Bădiuțului. Acolo, lângă Vale. Mai sus de casa lui se uneau pâraiele de la moara Drulului şi de la firezul lui Gogor. Acolo, în pârâu, toamna, îşi topeau femeile cânepa. Şi-şi spălau hainele, cu maiul de lemn, şi-şi mai spălau şi preşurile, şi lipideauăle (cearceafurile țesute la război, cu bumbac şi cânepă), şi mai mergeau şi gâştele şi rațele la apă.

Sigur că mai era ajutat de câte un ucenic sau de câte un pălmaş care venea la tăiat de scânduri. Buştenii mai trebuiau curățai de cepuri, apoi trebuiau fixați pe cadrul care îi ducea, mânat de apă, în fața fierăstraielor. Trei sau patru, sau mai puține fierăstraie, în funcție de grosimea buşteanului. Debita orice: scândură, poşte, rigle, grinzi etc. Sigur că el, Gogor, ascuțea şi fierăstraiele. Cu mâna, cu pila. Muncă migăloasă, de meseriaş priceput.

Erau, pe vremuri, mai multe gatăre de apă în sat. Şi mori erau multe. Ba chiar şi mai multe crâşme erau. E drept, erau şi mai mulți bărbați. Rar dacă pleca vreunul din sat ca să se facă domn. Nu erau nici bani mulți. Dacă erau. O şcoală de bârne cu două încăperi. O biserică de bârne, cu loc separat pentru bărbați şi femei. O căsuță pentru popă, preuteasă şi pruncii lor. Popa Aurel Munteanu, când a fost popă-n sat, la

început de secol XX, le-a mai pus la punct. Ba a făcut şi o filială în sat a băncii Albina.

A murit de moarte bună bătrânul Gogor. Sărac.

Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească.

Valea Drăganului,
12 august 2013

SUPARAT IOANEA, SUPĂRAT

- Măi femeie, pe tine te-a lăsat Dumnezeu pe lume numai ca să-mi spui cât sunt eu de prost? De ce nu mi-ai spus asta când am fost tânăr? De ce nu mi-ai spus toate câte le spui atunci când am fost prost şi te-am luat pe tine de nevastă? Atunci ai tăcut molcom. M-ai luat cu binişorul, cu jocul, cu pălinca şi cu gura dulce. Acuma, sincer să fiu, deşi cred în El, mi se pare că nu mai există nici un Dumnezeu. Dumnezeu să mă ierte! Dac-o vrea şi Ăla. Că, dacă-i ca şi tine, atunci nu mai am nici un încotro.

Nimic nu era bine din ceea ce făcea bietul Ioan. Şi asta numai din pricina neveste-si, zicea el. Nici hăis, nici cea, nici drept înainte. Că înapoi nu mai putea da.

- Las-o, zice el, să zică, că tot nu o mai aud. Parcă, de la o vreme, m-a câştigat la Loto, la 6 din 49. Nu că m-a câştigat, ci m-a pierdut. Nimic nu-i bine, nimic nu-i rău. Totul este nicicum. Româneşte vorbesc şi nu înțelege. Unde să mă duc acuma bătrân, că m-aş duce, dar n-am une. Aşa că tac, îi musai să tac. Răbd. Îi musai să răbd. Da' până când?

Stăteam amândoi în drum şi aşteptam maşina patronului să ne ducă în pădure la lucru. Ioanea, mai bătrân decât mine. Spre 60. Nevastă avea, prunci nu. Avea o mică gospodărie. Casă, şură, o vacă, oi şi găini. Şi un purcel de tăiat la Crăciun. De Ignat. „Cine lucră, era o vorbă-n sat, n-are timp să câştige!" Cam aşa eram amândoi. Fără bani. Acolo, o brumă, care nu-ți foloseau decât pentru o aproape îndoielnică supraviețuire.

Spunea în gura mare ceea ce avea de spus. Acum nu se certa cu nevastă-sa, ci cu mine. În răcoarea dimineții. Aşa, ca luare aminte din parte-mi.

- Dacă te însori, nu-i bine, dacă nu te însori, nu-i bine. Atunci când Dracu' – Doamne iartă-mă – e bine pe pământ? Şi cine să te plângă dacă ajungi sub pământ? Poate blestemele şi afuriseniile femeii tale. Că, de lacrimi nu poate fi vorba. Poate că numai pământul te plânge. Aşa, tăcut, în pumni, să nu audă femeia, să nu-l spurce.

E luni dimineața. Nu-mi dau seama de ce-i aşa de supărat. Că, sâmbătă noaptea şi duminică toată ziua a avut timp să-şi calmeze nevasta. Dar nici popa, la biserică, nu-l calmase, şi nici a lui, acasă. Cred, totuşi, că avea altceva pe suflet şi îşi dădea năduful pe nevastă. Ori, cine ştie? Că, ce-i drept, era cam bună de gură şi cu străinii, şi cu neamurile. Normal, cu bărbatul n-avea nici o reținere. Nici o oprelişte.

- Lasă, zic, mergem în pădure şi acolo lemnele tac. Un mic foşnet să facă, şi-l tăiem.

- Nici lemnele nu tac, ca apa. Şi de ele-s sătul. Măcar pe ele, după ce le tai şi le-ncarc pe maşină, le pot trimite în altă țară. Şi-acolo, n-au decât să spună ce-or spune. Da' pe femeie n-o pot trimite acolo, să n-o mai aud.

- Lasă, zic, că deseară tot la ea ajungi. Şi te aşteaptă cu mâncare caldă.

- Ba mai bine stau în munte cu urşii. Să-i mângâi pe bot când mormăie. Că ursul nu mi-a spune că-s prost.

Numai Dumnezeu ştie ce avea pe suflet, că nu femeia îi stătea în vorbă.

Cine ştie?

Nu l-am întrebat.

Valea Drăganului,
13 august 2013

PISPUC ŞI GRĂDINA DE PE IERTĂUAIE

Mare lucru să ai livada ta, oriunde. D-apăi în Valea Drăganului. Aici, cândva, livada a fost un eveniment remarcabil. Nu mulți aveau pomi fructiferi care să formeze o livadă. Aveau, aşa, câțiva meri şi pruni, pentru consum, pentru pus pe iarnă, pentru silvoiță (dulceață de prune, făcută acasă în căldare) şi pentru pălincă. Şi câțiva nuci, vişini şi cireşi. Dar familiile acestea erau puține. Evident că aveai nevoie şi de pământ. Să renunți la fân şi otavă în favoarea poamelor. Să plantezi, să cureți, să altoieşti. Să culegi, să ai vase în care să le pui. Cât despre viță-de-vie, nici poveste. Nu era aşa ceva în sat. De sărbători aduceau vinul de pe Sălaj sau din Bihor. Contra lemne sau contra bani. Abia în ultimii ani, cam 30 să fie, şi-a pus multă lume viță pe lângă casă. Ferestari sau streşinari, cum se zice. Pentru mâncat, pentru compot, pentru sirop, pentru vin. Butuci nu. Zona-i de munte, trebuie un soi care se coace mai devreme, ca să apuce să se coacă prin octombrie, noiembrie.

Lui Pispuc, învățat de taică-său, Ioanea, dar şi de socru-său, Ghiurca, îi plăcea să aibă pomi. Din toate soiurile. Mai ales meri, pruni, vişini. Şi câte-un nuc sau doi. Acolo de unde era de loc, de la Traniş. Om de pădure get-beget, om de secure, de țapină, de cai. Adică forestier. Ca mai toți din Traniş şi din satele din jur.

Coborâse din Traniş în Vale, la Lunca Molivului. Luase de nevastă pe cea mai mică dintre cele trei fete ale Ghiurchii Nioanii, singura nemăritată. Din dragoste, din comoditatea şesului şi câmpiei, pentru avere. Poate că toate la un loc şi-au spus atunci cuvântul. Cine ştie? Trebuia, aşa cum era tradiția în sat, să rămână cu socri în casă, să lucreze alături de ei şi, mai

apoi, să moştenească casa şi o parte din avere. Numai că, cu spiritul său de independenţă, nu s-a împăcat cu socru-său. În urma multor diferende orale şi-au făcut casă la mijlocul satului, pe averea lui soacră-sa, adică a neveste-si. Casă din cărămizi făcute de ţigani pe Pod, şi arse în cuptor. Două camere, antreu, bucătărie, cămară. Casa au făcut-o, dar nu s-au mutat în ea decât mult mai târziu, prin anii 70, despărţindu-se definitiv de socru-său.

Lucra la pădure cu caii. La Chifor, mare şef la OFA. Plin de bani. Plin de banii lui, făcuţi de alţii care nu aveau alte variante mai bănoase şi nici mai nebănoase. Mergeau lunea în munte, cu mocăniţa, veneau sâmbăta. Peste săptămână stăteau în munte. În cabană, în colibă, sub brazi şi cetină, ori la câte-o stână.

Mutat în sat, a trebuit să-şi aranjeze casa. Tencuit, zugrăvit, mobilă, haine noi. Fântână, budă, şură, coteţe de porci şi de găini etc. Mai apoi, a luat el locul lui Chifor. La scară mai mică, dar era un început bun. Desigur, cu plocoane, mese, chefuri şi bani la şefi. După câţiva ani a ajuns şeful necontestat la OFA, Organizaţia Forestieră Agricolă (organizaţia furătorilor şi afaceriştilor, cum era supranumită de muncitorii pădurii).

Mutat în sat, a început şi achiziţia de locuri pentru a cultiva cele necesare: cartofi, porumb, ovăz. Fân şi otavă. A cumpărat un pământ pe Iertăoaie, pe care l-a degajat de tufe. A arat şi semănat. Apoi a mai cumpărat alte trei locuri pe lângă acesta. Şi aşa a început să-şi facă livadă. De pruni şi meri. Un cireş. Nucii nu i s-au prins decât mai târziu, deşi a tot încercat.

Acum, fie iertat, are, cred, cea mai mare livadă din sat. Împărţită între cei trei prunci ai lui. Are şi buţi (tocitori) de vreo 500 de kilograme în care adună prunele, are şi un mic cazan de făcut pălinca, sculă manuală pentru zdrobit prunele sau merele. Are tot ceea ce este necesar pentru o asemenea îndeletnicire. Avea.

„Pispuc, fie iertat, a fost şi este demn de toată lauda. Numai cuvinte de bine pentru el, şi ca om de munte, ca şef, dar şi ca gospodar", zice vecinul meu, Ghiţa lui Avram. „A venit un trănişan în sat ca să le dea acestora lecţii. Şi de gospodărie, şi de omenie. Le-a făcut livadă-n sat şi le-a arătat că se poate, dacă ai interes şi dacă pui mâna. După el s-au luat şi alţii, dar nimeni nu l-a întrecut nici acum". Aşa este.

Ştiu că primăvara, când erau pomii înfloriţi şi era ger sau ninsese, mergea la livadă să facă foc la pruni, ca să nu le îngheţe floarea. Gunoi şi săpat la rădăcină, văruiţi, curăţaţi. Cules. Puse prunele-n buţi. Pălincă.

Sărbători.

Valea Drăganului,
27 august 2013

FETȚELE VIENEZE

Degeaba mă acuză unele femei, ale mele, că n-am fost bun, că n-am fost bun niciodată. Niciodată, de când mă ştiu. Asta, ca să mă dau mare, nu înseamnă că n-am fost şi bun. Bun religios – adică homo religiosus -, nu bun neaparat moral. Etic, ca să vorbim şi de logos. Şi nu vorbim de Bine-le lui Platon sau al lui Plotin. Că ei n-au fost creştini.

Ca şi la bun, nici la femei nu m-am priceput niciodată. E drept şi adevărat, nici una nu mă regretă. Poate că încă n-am murit şi n-am nici avere.

Dar cu Lola, zice Cornel, am fost cât se poate de bun. Aşa zic foştii studenți când îşi aduc, cu nostalgie, aminte. De Lola. Asta spre brava enervare a neveste-si, Jeni, care, de-acum, e cam de-o dată cu noi. Numai, încă, nepoți nu are. Dar îi va da Cel de Sus. Măritul.

Să mai spun că eram la Transi? Adică la Fetițele Vieneze. În Cluj. Ştie toată lumea. Lumea bună. Nu vorbim acum de ciuflingari. Acum, ăia să tacă. Molcom să tacă. Dar nici dacă bat din gură, nu-i auzim. Pace lor.

Şi mă pune dracu, după câteva beri, şi-i cer condica, lui Lola. Aia în care poți să scrii. M-am dus la ea, să o rog. M-am dus la şeful de unitate, să mi-o dea. I-am spus că, deşi aveam câteva beri la bord, vreau să scriu de bine. A fost de acord. M-am dus apoi la Lola, să-i cer, în genunchi, condica de reclamații şi sesizări. În genunchi. Cornel, care mi-a adus aminte de faptul că era îndrăgostit şi de Lola, nu ştie. Acum, că scriu, s-o vezi pe Jeni ce vorbe ne spune. Amândurora. Ştiu, se termină cu ideea că eram beți şi, ca atare, proşti.

Că, doar nu o ceream pe Lola de nevastă, îi ceream condica. Ea, ca de obicei, nu şi nu. Mi-a adus-o pe masă.

Printre beri. N-am numărat câte beri, deci pot să scriu că erau nenumărate. Nu erau. Că, studenți fiind, n-aveam bani. Aveam, când luam bursa. O jumătate de zi. Apoi, pa şi pu. Ca să nu zic şi la. De la Lola.

Mă şi mir cum mai puteam scrie. Dar, când e vorba de scris, atunci te energizezi cu o bere şi scrii. Nu ştiu să reproduc acum ce am scris. Dar ştiu că am scris de bine. N-am scris un text în proză în caietul de reclamații şi sesizări. Am scris ceea ce trebuia ştiut. Pe vremea aceea, că vremea noastră a fost vremea lui Ceauşescu, când scriai în condică (nu în condicuță) era de rău. Se lăsa cu balamuc, cu scântei şi cu dute-n mă-ta de mârlan beat. Nu eram beți, dar condică aveam. Şi pe Lola, care, ştiindu-ne, ne mai aducea beri la halbă. Fără guler de spumă. Adică pline. De bere. Şi de ochii ei. N-o laud, c-o fac pe Jenii geloasă post coitum. Al ei coitum.

Am lăudat-o pe Lola. Începând de la costumul obligatoriu țărănesc. Avea şi fustă şi ie țărănească. Şi poale. Chiloți, aşa spune ordinea țărănească, nu. Avea una neagră şi păroasă. Normal. Normală. Că dor nu era să nu o aibă. Era blondă la părul de sus, dar neagră unde se cădea să fie astfel. N-aveam nici aparat foto, nici cameră video. Aparatul era la Lola. Bun. Sau cel puțin aşa ni se părea. Era bun, totuşi, că era tânără. Cam de-o dată cu noi. Şi, când eram la Transi, pe mintea noastră. Care minte nu voia decât beri. Şi vodcă.

Ca să nu plictisesc lungind povestea, deşi acum îmi vin în minte multe de spus, nu de scris, abonați fiind doar sâmbăta sau duminica, ne simpatizau şi alte domnişoare. Mai ales o doamnă care îl avea ca amant pe unul din multipli noştri consăteni. Şi ea, la spartul târgului, venea cu beri pe gratis. Mari cât țâțele ei. Adică mari şi pline ochi.

Am scris în condică de bine. Am lăudat-o doar pe ea. Era şi normal. Am dres-o, am învârtit-o, am scăldat-o. A ieşit bine. Zic eu. Zice şi Cornel. Că, în sâmbăta viitoare ne-am dus unde ne duceam să ne facem veacul de beri. La Transi. Era ea

de serviciu. Nu citise atunci ceea ce am scris. Dar, când ne-am aşezat la sectorul ei, masa bere se făcu. Fără bani. Şi cu un pupic, mărunțel, pentru mine. N-am prins-o de partea dorsală, că eram treaz-trezuc. Şi nici ceilalți. Că erau treji-trezuci şi ei. Poate un pic de marhmureală de la sesiune. Bursă aveam. Lolă aveam. Beri din partea şefului aveam. Şi din partea Lolei aveam. Cât ceream. Pe bani. Pe omenie. Pe bune.

Era prin 80. Şi-un pic.

Valea Drăganului,
28 august 2013

SLUJNICA

Am fost slugă, mi-e greu să văd, să simt, să aud cum e. Atâta ştiu, bine nu e. De parcă binele slugii ar ține doar de etic, de morală. Când eşti slugă, eşti rob. Ce omenie să ai? Când nici ceilalți ai casei n-au omenie cu ei înşişi. Dar tu, prunc aproape de țâță, ce să spui? Te uiți la ei şi înveți. Uneori, femeile sunt mai cu „frica lui Dumnezeu". Uneori bărbații. Numai că bărbații sunt duşi la pădure. Nu-i vede nimeni până sâmbăta. Dau şi ei ajutor la fân, sau la cele care trebuie anume făcute. Dar şi ei sunt obosiți şi s-ar spăla. De jeg, de munte, de toate alea. Poate că, până la noapte, chiar şi de femei. Şi de prunci.

M-am dus să-mi fie mai bine. Aşa am crezut. Mi-a fost. Totuşi, aici am o casă, am ce mânca. Am ce vedea, ce auzi. N-am multe, dar am mai multe. Acolo, unde eram, nu că nu-mi era bine, că eram cu ai mei, chiar dacă răbdam, şi răbdam zile întregi de foame. Bucuria e în suflet, că altfel n-am cum să-i spun. Poate că bucuria e la biserică. Poate. Dar, deşi cred, n-am de unde şti. Poate că o fi şi bucurie pe lumea asta. Că altă lume, deocamdată, nu-i.

Şi-apoi, câtă lume să fie? Că doar nu-i lume până la capătul pământului. Că, aşa cum aud, şi pământul are un capăt. „Din pământ eşti şi în pământ te vei întoarce!" Aşa că, după ştiința mea puțină, acolo-i capătul pământului. În cimitir. Că acolo te duci ultima dată. Să-ți vezi morții. Nu ştiu dacă se bucură, dar, oricum, eşti de-al lor. Au cine le spune vrute şi nevrute. Şi mortul nou miroase altfel, a pământ de aici. A lumânări şi lacrimi. Şi a pălincă, dacă-i om.

Eu sunt cu vacile şi cu mieii. Doamne bate-le! Că nu-mi dau pace. Nu mă lasă să stau să mă odihnesc. Se duc încolo şi încoace. Tu, du-te după ele. Dar şi animalele, că am învățat un

termen nou, ştiu unde-i mai bine de ele. Ştiu, nu-i vorbă, dar acolo nu-i slobod. Că e în locul altuia. Şi ăla face scandal. Că ce şi cum şi de ce. Şi toate se răstoarnă, adică se pun în capul meu. De parcă eu nu sunt om.

Acum, că-s bătrână, pot zice multe. Şi, Doamne, multe-aş spune.

Dar ce să mai spui când toți sunt morți?

Valea Drăganului,
28 august 2013

DIMINEAȚA DEVREME

Pe vremuri, se lucra zi lumină, adică de la vedere până la orbire, adică vreo 10-12 ore pe zi. Adică de dimineața până seara. De când se crăpa de ziua şi până se întuneca. Ori erai la pădure, ori în cariera de piatră. Şi n-aveai mijloace de transport să te ducă şi să te-aducă de la lucru. Unii veneau la lucru din Traniş sau din Vişag. Adică de la peste cinci kilometri. În opinci, pe jos, înainte şi înapoi. Vorbesc de ăştia care lucrau în sat, cum s-ar zice, că, ceilalți, care lucrau în munte, mergeau în butin lunea şi veneau sâmbăta. Pe cărare, până nu s-a făcut un pic de drum, cu mocănița când au făcut italienii şi ruşii, prizonieri de război, calea ferată până în Părăul Crucii. Au făcut-o mai apoi şi mai sus, până în Gura Crăciunului, până la Tălharu, şi şi mai sus. Pe Vale, până la Ciripa şi mai sus, până aproape de Izvoarele Drăganului.

Dar ăştia doi, de care-ți povestesc, lucrau aici, pe Valea Lungii. Unul în carieră, altul la pădure. Erau cumnați. Normal că şi ei stăteau la lucru, mai ales că erau şi şefi, până seara, când plecau toți. Ziua-i lungă, dar şi noaptea-i mare. Şi, până acasă, aveau drum lung. Că stăteau cam la mijlocul satului. Numai că, nemaifiind la prima tinerețe, nu se grăbeau prea tare către poalele nevestelor. Agale pe drumul nepietruit. Agale-agale, dar, în drum, mai erau şi crâşme. Mai jos de pod, cum vii în jos, pe stânga, era pălincăria Ioanii Gorii, iar pe dreapta era magazinul, la Filială, cum i se spunea atunci. Ulei, petrol, zahăr, marmeladă, pită, slănină, sare. Țigări. Şi ceva articole textile. De la Filială, dacă te înțelegeai bine cu boldaşul, puteai să-ți cumperi şi pe cont. Adică pe datorie. Până la salar. Cam toți aveau fițuica plină de datorii.

Aici, ori în stânga, ori în dreapta, se opreau cei doi,

Ioanea şi Ioanea. Că pe amândoi îi chema la fel, Ioane. Nu conta cine plăteşte, contau poveştile. Asta se spuneau fără grabă, bătrâneşte. Cu detalii, cu vorbă molcomă. Multe se reluau, se întorceau pe toate feţele, se cizelau. Se uitau unele, până la inevitabila aducere aminte. Şi-apoi deveneau un subiect nou-nouţ.

Mai erau şi alte crâşme pe drum în jos, dar nu de ele e vorba, ci de poveştile lor. Că, de-acolo de unde spusei, mai aveau până acasă vreo trei kilometri. Asta, normal, era preţ de o jumătate de oră, la pas întins. Numai că ei, povestind, se opreau la fiecare doi paşi. La povestit. Acuma, ai zice că numai femeile sunt cele care le au cu povestitul. Ei întreceau orice femeie, ba poate şi pe popă. Nu mai ţin minte ce aveau atâta, şi cu foc, de spus, dar nu se lăsau până nu isprăveau toate poveştile. Toate câte le veneau în cap, căci a doua seară le luau de la capăt.

Şi, măi Nelule, aici am vrut să ajung, că ajungeau acasă când era aproape dimineaţă. Sculau nevestele, îşi umpleau traista cu merinde şi o luau îndărăpt, înapoi la lucru. Poate că lucru nici nu conta atâta cât contau poveştile spuse toată noaptea.

No, acolo, cu ei, să fi fost tu, să le-asculţi şi să le scrii. Eu n-am de unde le şti, şi nici nu mă interesează.

Da, aşa făceau, de seara până dimineaţa.

Valea Drăganului,
30 august 2013

DICĂ

N-are rost s-o dau cotită, mă duc la Mircea la bar la o cinzeacă. E aproape, mi-e prieten, mai dă, din când în când, şi pe datorie. Nu numai el, toţi cei care vor să supravieţuiască în micile afaceri cu magazine, baruri, pensiuni etc. Metoda cu „condicuţa" (nu mă refer la altă „condicuţă" în care se scriau, la unele femei, vizitele medicale) nu-i nouă. E de când lumea. Unii zic că evreii ne-au învăţat. Nu-i drept. A lua pe datorie-i de când veacul. Veacul antic. „Îţi dau nişte făină de mălai acum, tu vii la vară o zi la adunat fânul." Sau la coasă, ori la plug, ori la dat în strungă sau la multe altele. Atunci era un fel de troc, acum e pe bani. „Dă-mi bani, zic şi domnii de la oraş, că ştiu eu ce să fac cu ei." Mircea dă o cincizeacă sau un deţ până mâine-poimâine. La cunoştinţe, la abonaţii care se ţin de datorie şi de cuvânt. De-aceea are un jug la intrarea în bar. Jug-jug, în care au tras boii şi mai apoi vacile. La arat, la adus fânul şi cartofii de pe hiribişte. Aici, la cartofi li se spune hiribe. Nici o legătură cu hribii. Cu ciupercile de primăvară apusă sau toamnă de septembrie.

Mai eram la bar cu Vasilie, văr cu Mircea, şi el, din când în când abonat la „caiet". Şi vine Dică, a Lichii Oniţii, şi el abonat cu state vechi. Dumnezeu să-l ierte pe taică-său, că s-a dus. E înmormântat chiar lângă taică-meu. În acelaşi pământ. Pe Pod. Acolo-i cimitirul. Acolo vreu şi eu să fiu dus. De către Popăscu, dacă va mai fi şi el pe atunci şi dacă va mai avea cai. „Îs bătrân, zice, nu mai ţin decât o iapă. Nu-mi mai trebuie doi cai. La ce am eu nevoie, mi-e destul". Când era tânăr voia să-i fie tot muntele numai al lui. Acuma, că-i bogat, nu mai vrea decât o iapă să-i facă mânji. Dar numai cu un cal nu mai poţi duce morţii la biserică, în cimitir. Treaba lui.

- Mă, zice Dica, dă-mi o cinzeacă!

- Ai bani?

Tace Dica şi se uită-n pământ. În gresia maro. Nu-i fum în bar decât de la două ţigări. Toţi tăcem, că ni se văd vorbele. Şi, oricum, ce-am avea de zis la faptul real că Dica n-are bani. De altfel, pentru o cinzeacă, e vorba de mărunţiş. Şi încă din ăla mărunt.

- Nu ţi-am spus ieri că nu-ţi mai dau pe cont? Fie şi pentru câteva minute. Te duci afară, te pişi şi vii cu banii. Nu-ţi mai dau pentru că şi eu trăiesc numai din ceea ce fac. Nu mă vezi că sunt într-un picior? Trebuie să mă rog de tine să-mi dai banii? De câte ori am strigat după tine să-mi dai banii pe ceea ce ai consumat? Te duceai ca boul, fără să-mi plăteşti. Şi nu e prima oară, e a cincea, a zecea. Nu-ţi mai dau fără bani! Înţeles?

Cum să înţeleagă când are nevoie, ca şi-un câne, de o cinzeacă. Mircea ştie asta, că nici el, în tinereţea lui barbară, n-a băgat-o-n pantofi. Şi, şi lui îi era rău dimineaţa. Dar nu putea, că avea meserie cu alcoolmetru la suflat dimineaţa. Alte vremi, alte verificări ale aerului respirat din plămâni.

- Că doară nu era să ţi-l pună în altă parte şi să sufli. Că acolo numai plămâni nu erau.

Partea proastă e că mai niciunul nu avem prea mulţi bani.

- Da, se zice, dar bani de băut aveţi! Nu v-ar răbda Cel de Sus. Zic femeile. Zic cei care beau suc de mere cu prune şi cu pere.

Aşa-i. Partea proastă e că toţi suntem oameni. Sau credem, pe văzute, că aşa e.

- Mă Dică, zice Mircea, să nu crezi că am ceva cu tine, dar până nu pui banul jos, nu-ţi mai dau. Poţi să te duci unde vrei, că nu te ţin eu de mână. Nici nu-ţi ţin sărbătorile ori posturile. Eşti om liber. Pălinca şi banii. La bar, că aici n-am ospătar să umble după tine. Uite că n-am pus, dar o să pun un

afiş, pe care să-l vezi şi tu, că ştii citi, că plata se face la bar, cu banii dați înainte de a-ți da eu ceea ce ai comandat. Spui, calculez, îți dau restul şi pălinca. Nu aşa, că mă rog eu de tine să-mi plăteşti. Uite, ca să nu zici că am ceva cu tine, ia, din partea casei, 25 de ml de pălincă. Fără bani. Ca să nu zici că nu sunt „doctor". Atât, şi du-te-n treaba ta.

Şi Lică era de față. Tăcea, că şi el era cu musca pe clop. Lică a ajuns, din cauza prea multor locuri de muncă pe-aici, din mecanic păzitor de vaci. Ciurdar. Sigur că nu-i place, sigur că unii consăteni, obişnuiți cu alte vremuri, îi țin sorocul. Uneori îl ceartă. Tace, sau nu grăieşte mult. Şi el e, la Mircea, până mâine, pe cont. Şi-a luat trei țigări şi-o pălincă. Şi-un suc. Coca-Cola. Cândva, i-a mers şi lui bine. Dacă putem vorbi de bine. Eram tineri şi nu ne păsa. Acuma putem judeca fără rost. Fără patimă. Am pierdut.

Îl văd pe Lică că-i dă o țigară, din alea trei luate pe cont, şi apoi îi pune în pahar şi 25 de ml de pălincă. Adică până sus în paharul de cincizeacă. Îl văd. Vedem toți. Nu-i bai, cu toții suntem prieteni. Azi, nu că nu suntem tot prieteni, dar n-avem bani. Culmea, nici Mircea nu are, că aşteaptă berea, şi pălinca şi țigările. Cu banii jos. Pe chitanță şi factură, dar numerar.

Nu plătim până mâine. Ieşim în frig. Plouă.

Nu-i nici un bai. Va mai ploua.

Valea Drăganului,
18 sept. 2013

CÂND S-A APRINS GRĂDINA CU NUCI

Vremea era de ploaie, mai ales că peste Dealul Mare, deasupra Bouăriştii, apărură nori negri, groşi, gata să-şi desfacă pântecele şi să se verse peste lume. De aceea se gândiră să-l mute din faţa casei în grădină, sub nuci, şi popa să-i facă acolo prohodul.

Murise Ion. Ca un trăsnet ajunse în sat vestea năpastei. Căzuse sub cai, în munte, şi ei, speriaţi şi neînvăţaţi bine în pădure, trecuseră peste el cu lemne cu tot, iar lemnele îi sfâşiaseră trupul. Asta s-a întâmplat în ziua de 4 octombrie, într-o vineri. Pe la 9 dimineaţa era mort. Rămase de el nevastă-sa şi un copil de doi ani, părinţii şi socrii, tuspatru tineri şi în putere. Rămase şi ordinul de chemare în cătănie.

Ioanea lui Todor, care ţinea pe Mărioara lui Pispuc, îi făcu din scânduri de brad copârşeul. „Rău noroc avu bietul Ion, zise unchiul Florea, abia l-am adunat pe-olaltă; o parte din maţe i-au rămas acolo-n pădure la ciori şi la muşte". Noi stăteam mai de-o parte, lângă fântână, ascultând liturghia. Deasupra sicriului ardea o lumânare albă cu flacăra lungă, roşietică. Nu-l văzusem mort pe Ion şi nici nu mi-l puteam imagina. Văzusem doar doi morţi: pe Gruia, bătrânul şi pe bunică-mea din partea mamei. Dintre cei morţi de tineri, nu văzusem pe nimeni. Şi nici copii morţi n-am văzut niciodată. „Abia de-l mai puteai cunoaşte, zise unchiul Florea, a căzut pe spate sub cai şi sub lemne, şi i-au trecut peste burtă şi peste faţă. Pe nevastă-sa, pe Anica, nici n-au lăsat-o să-l vadă. Au închis-o în casă până l-am pregătit şi l-am pus în sicriu. Numai câţiva l-am văzut."

Şi nu te teme, Doamne, de robii tăi de lut! Dar oare ce

căutau ei în rugăciunea aceea care amenința? Le-a fost dat să fie şi nu le era frică de moarte. Poate doar de ei înşişi. Uneori erau prea puternici, prea nesăbuiți, prea goi în forța lor brută. Nu le era teamă, dar acum n-aveau cum să nu ia aminte. „Doamne, ziceau, cu iarba dac-am semăna, să ne taie cu coasa şi să creştem mai fragezi şi a fân proaspăt să ne miroasă morții. Şi să dormim pe veci în câmp, acoperiți de fân". Cu mâinile alungau pământul din jurul lor, nevăzând că nu zidurile-i închid, ci mâinile. O mare putere era închisă în ei, molcomă, măsurată, dar şi iute la mânie. Puterea aceea cumpătată îi mâna pe calea de dinainte ştiută. Îi mâna. Aşa cum ei mânau primăvara vitele pe munte, aşa cum unii îşi mânau copiii la şcoală. „Mână, mă, striga câte unul ceteraşului, duminica la joc." „Au fost regi şi împărați şi s-au dus, d-apăi tu? Cu tine face pământul ce vrea. Numai dacă s-ar îndura cumva Dumnezău. Poate-aşa. Cine ştie." „Suntem legați în viața asta ca şi câinele cu lanțul de coteț. Lupu-i în spatele şurii, şi el nu poate decât să latre şi să se vaiete. Şi când rupe lanțul, îl prind lupii şi îl mănâncă. Aşa şi viața sau moartea asta. No, şi el, tânăr şi-n putere. Cine să poată gândi? Cine-ar fi zâs? Şi biata nevastă rămasă tânără cu copil mic fără tată. Mare păcat. Da' cu Dumnezău n-ai cum să te iei de piept. O fi avut mare nevoie de el în cer şi l-o chemat să se ducă."

Iarbă deasupra pământului, iarbă de mai, iarbă de iunie. Nepăscută de vaci, ori de oi, neîncâlcită de miei şi de capre sălbatice. Bătută numai de ploi, aplecată de vânt. „Iarbă iarba, nu omul. Şi iată-l cosit, cu sângele-n vene fără nici un folos. Pământul n-are ştire c-ai fost ori ba. Nici nu zice că amu, ori atunci, ori niciodată. Îi ca şi cum nici n-ar fi. Numai că de scăpat n-ai cum."

„Şi i-o spus Pispuc: mă, nu te duce singur acolo. Caii nu ți-s învățați în pădure şi, Doamne fereşte, iute le poți rupe picioarele, ori cine ştie... S-o-ncrezut, c-o fost tare şi vrednic. Da', ia! Da' şi caii, parcă ştiau, abia i-am prins dimineața să

punem hamul pe ei. După unul, după acela sur o fugit până în Gura Crăciunului, şi-acolo l-o prins Ghiţa lui Chifor, la pod. Da' dacă era acolo Pispuc, nu-l lăsa. Da' el s-o fost dusă sara acasă să se-ntâlnească cu nu ştiu ce domni de la Oradea. Şi-aşa-am rămas înţeleşi, că mergem să adunăm tot din parchet şi să adunăm znida, şi-apoi de luni să trecem cu toţii pe partea cealaltă. Da' el o fost şi lacom pe bani. Şi, ia, norocul cel rău l-o împins să se ducă şi l-o ajuns din urmă. Da' io cred că nu se-ntâmpla nimic dacă nu ploua. Da' o plouat, şi colnicul s-o-nmuiat şi lemnele-o fugit după cai. Şi n-o avut nici frână pentru lemne la el. Ştii panta aceea de pe Moldovanu, mai sus un pic de cracii păraielor, chiar cum ajungi în părău. Doară şi tu ai lucrat acolo anul trecut. No, acolo s-o-ntâmplat! Caii nu-i erau prea obişnuiţi în pădure şi cam ieşeau de pe colnic când fugeau lemnele după ei. Nu-i ca la arat, ori la cărat de lemne cu căruţa de pe Valea Lungii. Nu cunoşteau nici drumu', că nu mai fuseseră acolo niciodată. Erau şi cam spărioşi şi prea iuţi pentru pădure. Da' io numai' aşa cred că s-o-ntâmplat. El s-o dus înaintea lor să nu fugă ori să iasă de pe colnic. Lemnele-o fugit după cai, caii s-o speriat şi-o luat-o la fugă să nu-i prindă lemnele, iar el o fi alunecat şi s-o băgat sub cai şi l-o prins lemnele şi l-o dus până când s-or oprit în părău. Altfel n-o avut cum. Io l-am auzât strigând la cai, şi după felul cum o strâgat mi-am dat seama că ceva nu-i bine. Noi, cu Todor, eram pe cealaltă parte, mai jos, acolo unde-i un brad mare trăsnit de sus până jos. Acolo eram. Chiar pă culme. Am stat şi-am ascultat. Cam când o fost pe la mijlocul penţii cred eu că s-o-ntâmplat. Atunci ne-o strâgat pe noi. Todore, Avrame, o stâgat. Da' noi am crezut c-o dat cu caii pă lemne. Pă când am ajuns noi era aproape mort. L-o prins buza lemnului din primul danţ şi l-o târât în faţa lui până-n părău şi-acolo l-o zdrobit de pietre. Era plină de sânge apa când am ajuns noi. Caii stăteau speriaţi şi se uitau înapoi, că-l auzeau pe el cum horcăie şi-şi dă duhul. Dumnezăul lor de lemne şi de viaţă!"

Pădurea, foşnit-a ea atunci? Vaietul lumii i-a blestemat cetina? Numai că pădurea n-avea nici o vină. Ea nu rămâne niciodată pustie. Dar vai de omul care se-ncrede prea mult şi nu-i pasă. Şi nu-şi mai aduce aminte că-i numai om.

Aproape tot satul sta adunat în grădina lui Plotuna în jurul mortului, sub nuci. În stânga mortului femeile, cernite, plângând. În dreapta bărbaţii cu pălăriile în mână, mutându-se de pe un picior pe altul. La picioarele lui familia şi neamurile mai apropiate. În mijlocul lor sta nevastă-sa, care nici vorbi, nici plânge nu mai putea. Din când în când, cu un glas răguşit, din adâncul pământului, îl striga pe Ion: „Ioane, Ioane, zicea. Ioane, Ioane." De câteva ori s-a aruncat asupra sicriului şi l-a îmbrăţişat. „Ioane, striga cu glasul acela al neputinţei, ia-mă la tine cu copil cu tot şi cu soare cu tot, ia-mă şi hai să mergem!" „Doamne, biata fată, zise Mărioara lui Borta, făcându-şi cruce, pe om îl omori când vrei tu. Da' omoară-l, nu-ţi bate joc de el." „O, bietul prunc, să dusă să se-ntâlnească cu-al meu!"

Deasupra lumii, sub bolta ruginită a nucilor, se auzea glasul preotului: „Uită-te cu băgare de seamă la lucrarea lui Dumnezeu: cine poate să întrebe şi să îndrepte ce a făcut El strâmb? În ziua fericirii fii fericit şi în ziua nenorocirii gândeşte-te că Dumnezeu a făcut şi pe una şi pe cealaltă, pentru ca omul să nu mai poată şti nimic din ce va fi după el." Atunci un fulger cât satul de lung, de la Bogdăneasa până pe Greabăn, despică cerul cu lumina lui apocaliptică. Dar tunetul nu se auzi decât undeva departe în munţi, poate chiar acolo pe Moldovanu, unde murise Ion. O volbură se iscă însă-n cer printre nori, şi cum pornesc primăvara puhoaiele, aşa acum norii cu o ploaie măruntă, apoi cu o negură deasă coborâră iute peste Dealul Mare, peste Măgură, peste Merişor, peste Greabăn, întunecând lumea, şi ochii lumi, şi sufletul. „Un mort în mijlocul atâtor oameni. Şi vii! Şi plânsul acesta omenesc care îmbolnăveşte aerul. Şi norii de pământ, care ne îngroapă de

vii." Melania Bâcului venise lângă mine şi mă strângea de braţ, şi se lipea de frică lângă mine. Ceaţa, negura era atât de deasă încât abia de se mai puteau vedea între ei oamenii adunaţi sub nuci, cu lumânările aprinse. Doar glasul preotului se auzea, grăbindu-se să isprăvească prohodul. Cuvintele lui făceau lungi tunele prin întunecata strâmtoare a ceţii: „Când a plecat de acolo s-au luat după Isus doi orbi, cari strigau şi ziceau: ai milă de noi, Fiul lui David. După ce a intrat în casă, orbii au venit la El. Şi Isus le-a zis: Credeţi că pot face lucrul acesta? Da, Doamne, i-au răspuns ei. Atunci S-a atins de ochii lor şi a zis: Facă-se după credinţa voastră. Şi li sau deschis ochii."

„Aduceţi boii, poruncea preotul, aduceţi carul şi ţineţi mai sus lumânările, să se vadă!" Nu vedeam şi ne loveam unii de alţii, cu mâinile întinse ne pipăiam plini de groază.

Atunci s-a aprins grădina cu nuci, iar nucile aprinse pocneau deasupra noastră ca şi ciocanele în scândura crudă a sicriului. Şi tot aşa până în cer.

Perişor, Sângeorz-Băi, februarie 1987
Cluj-Napoca, august 2007

PĂSĂRICA PHOENIX

Poveştile, cu cât îmbătrânesc, cu atât sunt mai actuale. Bunăoară „Cenuşăreasa”. Multă vreme n-am citit, citind-o, decât un singur personaj, n-am trăit decât împreună cu eroina. Împăratul, care nu poate împărăți fără împărătească, văduv fiind, şi-şi ia muiere, împărătească adică, şi aia vădană şi cu două fete, n-am citit. Nici pe bietele fete ale împărătesei, sau reginei ori ce-o fi fost, nu le-am citit. N-am văzut-o decât pe „cenuşăreasă”. Care, deşi ajunsă într-o situație umilă, mai ales pentru o prințesă, este ajutată de către toată lumea. Inclusiv de către noi, cititorii.

În fapt, pe cenuşăreasă nu o „ajută” decât sectorul animal. Un animal frumos, ajutat de alte animale, ca să iasă din condiți-ai umilă şi să ajungă om. Regină sau împărătească. Cum, animal frumos fiind, a şi ajuns. Că, ajunsă sus, ce avea de făcut? Să stea crăcită-n pat şi să facă prunci. Şi să poarte la brăcinar cheile împărăției muiereşti. Şi, de la început, să aibă grija altor „cenuşerese” care-i umblau prin iatac şi prin bucătărie.

Povestea poate fi citită şi în notă politică. Adică, eliberăm femeia şi o punem şefă. Foarte bine. E bine, până dăm de dezastru. Sigur că tot ele ne vor spune că am fost proşti. Politic corect. Mai apoi, ideea că ceea ce e de viță nobilă, tot acolo sus trebuie să stea. Adică tot regină. Sângele albastru stă, ca şi o rață, deasupra apei. Are o castă din care nu are voie să coboare. Ea trebuie să fie şefa sexului suprem. Cu sexul ei cu tot. Ca să ducă mai departe sângele albastru.

Papucul ține de castă. Degeaba-ți ciopleşti din picior, papucul nu poate fi al tău. Oricât de grasă şi slută ai fi. Şi mai ales atunci. Papucul, dus prin târg de alți „cenuşari”, nu este

decât o adâncă supunere față de o anume ordine socială şi politică. O limbă de-un cot dată nu neaparat stăpânei, deşi şi ei, dată unei anume ordini sociale.

Ştiu că voi fi acuzat de misoginism. Am mai fost. De când le-am luat apărarea celor care sunt homo sau hetero, am fost acuzat (acuzat, nu altfel) că sunt homo. Am zis că-i mai bine să tac. Rău am făcut. Spun: ajutat de către animalitate, eşalonul doi ajunge în vârf. În vârful balului, în vârful nunții. Evident, în vârful patului. Care, fie vorba-ntre noi, e un fel de tron domnesc.

Mai limpede, puterea nu are cum sucomba. Vine pregătit eşalonul doi. Vine „sângele tânăr". Chiar dacă, până a ajunge sus, a lins mizerii. A tăcut. De altfel bine ştiind, bănuind, că locul ei este unul „curat", fără plebea care se înghesuie, prin tot felul de proteste şi baluri, la putere. Ce trebuie să facă, ajuns sus, al doilea om în stat? Stă spus şi scris: „Eu pup poala popii, popa pupă poala mea". Dacă nu, îți duci dosarul la Tribunal. Ăia semnează de primire şi pleci. De tot.

Bănuiesc că „cenuşăreasa" nu era „țigancă împuțită", cum este una de la noi. (Întrebați-l pe urmaşul cantacuzinilor: os domnesc, os grecesc, os de țigan.) Vreau să spun că „cenuşăreasa" era pre-destinată să ajungă în patul puterii. Să fie întruchiparea de păsărică phoenix a puterii. Despre baldâre altă dată. Presupun că, mici burgheze fiind după naştere, s-au măritat cu nişte aventurieri politici. Şi în bordeluri erau femei grase. Şi, după câte nu mai spune povestea, au ajuns lângă scaunul domnesc. Şefi, adică plătiți din bani publici.

„Cenuşăreasa", având bună practică, avea pe loc grijă de praf şi de pulbere. Adică de păpuci.

Valea Drăganului,
27 ian. 2014

LELEA ILEANĂ

- Stăteam şi ţeseam în război un ţol de lână. Cu dungi maro, cu lână vopsită cu vopsea făcută din coji de nucă. Eram tânără şi nu eram măritată. Cred că numai cu maică-mea mai eram acasă.

Nu ştiu dacă are rost să descriu casa, interiorul casei, şura, fântâna, vacile, caii, oile, găinile, porcii, oamenii din casă şi de pe aiurea. Grădina, căpiţele de pe câmpul din jurul casei, drumul şi râul, şi podul de lemn de peste râu.

Ar trebui, totuşi, să situăm oamenii într-un anume loc, într-un fel de timp şi într-o anume eră socială. Căci cititorul, oricât ar vrea, nu ştie ceea ce ştim noi şi nici nu ştie cât de amar ne este să le scriem pe toate. E drept că, până la urmă, rămânem: el cu ale lui, noi cu ale noastre. Dacă cititorul a trăit, cât de cât, la ţară, atunci îşi mai poate aduce aminte. Dacă nu, poate merge la dicţionar. Cititorul este cel care citeşte, nu un anume presupus cititor sau lector. Acuma, ce-i drept, cei mai mulţi citesc televizorul, nu textul scris despre ei de nu ştiu ce tolomac fără bani, care are timp să scrie despre viaţa lor. Că, oricum n-o să reuşească să scrie un roman în câteva fraze. Fraze din limba română, nu de la ţară. Mai bine-ar merge la cules de cartofi, ori la otavă, ori la strâns de prune, ca să aibă ce bea de sărbători. Aşa, ca prostu, stă şi scrie despre ceva ce nu-i mai trece nimănui prin cap. Şi cu ce folos?

- Acuma, ţolul se ţese din cel puţin trei laţi, care se cos apoi unul lângă altul cu mâna. După aceea se duce la piuă să scoată din el lâna şi să-l spele. Îl aduci acasă, îl pui la uscat şi apoi în lada de zestre. Pe când o să te măriţi, să ai cu ce-ţi acoperi bărbatul ca să-i fie cald. Şi pruncii, ca să doarmă neîntorşi. Şi-atunci, fără să bată la uşă ca acum, că atunci nu

era obiceiul, intră preceptorul comunei. Când venea acela la tine, ştiai că ceva nu-i bine pentru el, iar pentru tine că se lasă cu rău. Că dac-ar fi venit să bea o pălincă, nu era rău. Mai bea uneori, că dacă aveai, nu puteai să nu-i dai, ca să vadă că-i respecți funcția. Funcția dracului, că doară era din sat, comunist, şi venea şi-ți lua ce apuca din casă. Că bani să-i dai n-aveai. Şi slujile lucrau pentru mâncare, făină de mălai şi de grâu, cartofi, opinci şi ceva hăinuțe. De unde să le dai la toți bani. Că doară nu făcea nimeni banii cu ciocanul, cum se zice. Singurii bani îi făcea tata când ducea scânduri ori lemne prin Sălaj sau Bihor. Ori cine ştie pe unde. De unde aveau bani, nu ştiu, dar venea cu câțiva bănuți acasă şi cu grâu, cu porumb, cu ulei ori slănină, sare, petrol pentru lampă şi lămpaş, zahăr şi marmeladă. Şi, câteodată, vin de struguri.

- Unde-i gazda casei, întrebă preceptorul?

- Nu ştiu, zise mama, da' nu-i acasă.

- Plătitu-şi-o dările, întrebă el?

- Nu ştiu, zise mama din pat, unde făcea țevi cu sucala. Nu ştiu, că numa' el ştie.

- Lasă că ştiu şi io că nu le-a plătit, că doar nu vin la voi de bună voie, nici de dragi ce-mi sunteți. Are de dat o grămadă de bani, plus alte alea. Aveți bani?

- N-avem, de unde foc să avem? Că doar şi nouă ne-ar trebui pentru noi, d-apăi pentru alții.

Eu, mai tânără, tăceam şi trăgeam la război. El, îmbrăcat în haine domneşti, s-a aşezat pe laviță după masă. Şi bătea din gură mai rău ca o femeie. Că noi nu vream să dăm nimic, că sabotăm partidul şi țara şi pe sovietici – cine dracu o fi fiind ăia -, şi-l sabotăm şi pe el, că numa' el ştie cât e de greu să umble pe la toți prin sat şi toți să-l blesteme. Da' nu-i bai că ştie el ce să facă de-acum încolo. De parcă n-am fi ştiut, că venea şi-ți lua din casă ori din ogradă: țoale, cergi, lipideauă, lână, piei de oaie, porci, viței, găini. Ce găsea la casa omului. Ca să nu mai vorbesc de scânduri ori de lemne. Mai rău ca

sclavii. Da' astea nu le ținea nimeni acasă, că ți le lua întâiaşi dată. Ba nouă, o dată, ne-a luat un rând de potcoave nou-noațe. Lua-l-ar mătricea şi guta! Unde să te duci şi cui să te-nchini? Mama nu zicea nimic, numa-l aproba. Ce să mai pui paie pe foc când focu-i cât casa? Da, da, da şi iară da! Şi Doamne fereşte! Că de Drac nu putea zice cu voce tare. Şi când văzu că n-o scoate la capăt cu banii cu noi, se puse şi ne luă lâna de pe râşchitor şi ghemele din coş. Într-o traistă sau ce era.

- No, dacă n-aveți bani şi nu vreți să plătiți, vă iau lâna de la țol!

A crezut că nu l-om lăsa să ia ghemele cu lână. Că ne vom ruga de el.

- Ia-le, o zis mama. Ia-le şi du-te-n treaba ta.

Le-a luat. A ieşit din casă cu ele în spate şi s-a dus la moara lui Țimbic. A luat-o pe drum, a trecut podul ăla de lemn, care acum nu mai este, şi s-a dus la moară. Ăia, deşi morar el, aveau mari datorii. Nu ştiu precis, ceva cu uiumul. Că, dacă mergeai la ei la moară, dar nu numai la ei, îți lua uium şi pentru ei, şi pentru stat. Lua-le-ar Satana mințile, precum le-o şi luat.

Şi-apoi după o vreme mi-a trimis vorbă de la moară să mă duc să-mi aduc lâna şi ghemele, că-s acolo. Ce s-a-ntâmplat, nu ştiu. Nu cred că o fi pus cineva vreo vorbă bună, că nu avea cine. Ori s-a-mbătat pe undeva, ori i-a fost groază să le care în spate de-a lungul satului. Ori... să-l trăsnească Cel de Sus în vârful capului. Acolo unde îi. În groapă.

Valea Drăganului,
21 sept. 2013

PODUL NIOANI

Nu-mi aduc aminte de Podul Nioani. Nu l-am mai pris „în viață". Era ultimul pod peste vale, la capătul din sus al satului. La capătul Luncii Molivului. Acolo trecea pe lângă Gruia, Chicila, Boabiț, Maştei şi pe lângă Nioanea. De aici şi numele de Podul Nioani. Mai sus de el, pe cursul apei, în dreapta sa cum urci, erau lunca Nioani, lunca Oanciului şi Păstăiasa. Tot în dreapta cum urci, erau Dealul Lungii şi Mureştii. Mai sus, era satul Traniş. Pe ambele părți ale râului şi pe multe dealuri, până la Lunca Vişagului, sunt satele Vişag, Bologa şi Săcuieu. Mai sus, munții Vlădeasa.

Era un pod de lemn. Multă vreme i s-au mai văzut căşițele de la marginile podului, una într-a Nioanii, cealaltă într-a Toderii Tomaii. El făcea legătura dintre Drăgan şi Traniş. Peste el treceau oamenii cu pasul, cu căruțele cu fân sau lemne, cu sacii pe care-i duceau la moara lui Țimbic, cu boii, cu vacile, cu măgarii. Mai trecea din când în când şi câte-o maşină cu marfă la magazinul de la Checicheş.

Mai jos de pod, s-a construit podul de cale ferată. La calea ferată forestieră, care acum nu mai este, au lucrat şi localnici, dar principala forță de muncă era constituită de prizonieri de război: italieni şi ruşi.

Mai apoi, mai jos de podul trenului, s-a construit un pod nou, din beton, care tot podul Nioani se numeşte şi acum. Ăsta, noul pod, a fost sfârşitul podului de lemn. Deşi, unul dintre sfârşiturile lui mi l-a povestit bunicul meu, Ghiurca Nioani. Fecior de-a Sâmnioani, de unde i se trage numele, adică un fel de poreclă, de-a Nioani.

- Podul ăla, povestea bunicul, era un pod de clasa una. Dar atunci n-avea altceva mai bun. Case de lemn, poiată de

lemn, cotețe de lemn, aşa că n-aveai cum să faci podul altfel decât din lemn. Şi căşițele care-l apărau de apă erau din lemn şi pilonul din mijloc, umplut ca şi căşițele, cu piatră din vale. Oricât de mare a venit apa, şi atunci venea, nu ca şi-acum că vine numai de la baraj, de la Floroiu, în jos. Atunci, când venea apa mare primăvara, dar nu numai, era tot o apă până sub coaste, pe sub coaste în jos până la Colți, unde-i acuma puntea lui Plotuna. Dar şi el, ca şi omul, n-are decât o viață. Dar şi el, ca şi omul uneori, a murit ca şi-un câne.

Întâi a trecut peste el spre Traniş o maşină, nu era mare, că atunci nu erau nu ştiu ce maşini. Era încărcată cu de toate, cred, pentru magazinul de la Checicheş. Au pârâit grinzile-un pic, dar a trecut maşina fără probleme. A trecut şi înapoi şi s-a dus de unde-a venit. Cred că de pe la Huedin. Şi a doua tâtâzi, Mărioara lui Chisel, a dat să trecă şi ea peste pod cu măgarul încărcat până peste urechi. Ce dracu ducea atâta, nu ştiu. Oricum nu era greutate mare. Poate că mai grea era ea, că era cam grasă. Dar, oricât de grasă-ar fi fost... Şi numai ce s-a auzit cum se rup scândurile de la pod şi grinzile de susținere. Şi-a căzut Chiseloaie în apă, cu măgar cu tot. Femei, budigăi, măgar, catrafuse. Şi apă să le înmoaie. Noroc cu nişte cosaşi care lucrau pe luncă, că o sărit să-i scoată din apă.

- Dracu să vă ia, blăstăma femeia, că nu mi-ați spus că podu-i rupt. V-ați bătut joc de mine. Nu v-ar răbda nici iarba, nici pământul, nici apa. Şi nici măgarul ăsta să nu vă ierte, lua-l-ar dracu şi pe el, că nu putu trece mai iute.

Acuma, zicea bunicul, cine să ştie că podu-i rupt? Că doar îi spuneam să trecă prin apă, că măcar se mai limpezea pe picioare. Şi cosaşii, săracii, ce vină aveau că s-au dus s-o scoată din apă? Mai bine-o lăsau acolo, că, la câtă apă era, nu trebuia să înoate. Şi, oricum, n-o putea duce apa. Că era vară. Şi ea stătea ca o balenă în mijlocul apei c-o scândură pe cap.

Atunci, cu ea, a fost de râs, dar nu-i de râs când se duce un pod. Că atunci se rupe o cale. Şi pe calea aia nu mai ai cum

te duce. Nu că nu poți trece prin apă, dar aşa-i făcută calea, cu pod.

L-au reparat cât l-au reparat, apoi au făcut altul. De fapt era în construcție, şi pe cel vechi l-au lăsat în grija dorului. Şi a apei. No, aşa-a murit Podul Nioani.

Valea Drăganului,
3 febr. 2014

BIBLIOTECA TOAMNEI

Dacă cineva nu este de pe lumea asta, atunci toamna de pe aici nu este. Vine din altă lume. Deşi o aştepți. Ai adunat prunele roşii pentru pălincă, până prin august. Le-ai pus în căzi şi aştepți să fermenteze şi să dea rod la cioroi, adică la cioroiul răcitorului. Înainte de sărbători. Mai laşi merele şi perele de toamnă până la prima brumă. Asta dacă nu ți le fură alții, mai ales țiganii. Care nu le pun peste iarnă să le dea la puradei, ci le vând la tot felul de ciumeți excursionişti.

Aduni cartofii, aduni mălaiul şi nucile. Mai dăunăzi, nu făcea nimeni tratament cu miez de nucă. Miezul îl vindeau la târg la Cluj, cojile pe foc. Acum vin, iarăşi, țiganii şi-ți dai nucile lor, pe vase de mâna a doua. Sau pe cine ştie ce alte prostii. Cică n-ai ieşi în pagubă. Cel puțin femeile aşa zic. Le cred. N-am strâns eu nucile lor.

Fânul şi otava le-ai făcut, acum le aduci de pe câmp. La adăpost în podul şurii. Asta dacă mai ai animale. Căci nu prea sunt. Nici oameni care să le îngrijească nu sunt. Îs bătrâni şi fără vlagă. Nu că s-au domnit, n-au putere. Sunt mai aproape de moarte decât de muncă, şi moartea, chiar dacă nu-i azi, nu-ți dă putere, nu te întramă. Iar doctorița, chiar din sat fiind, chiar frumoasă fiind, n-are mare lucru ce-ți face. Aşa că, vine popa cu amin, amin. Şi cu gropin, gropin. Şi lopatin, lopatin. Aşa-i creştineşte.

De toamnă țin toate cele de mai sus. Şi încă de lemne pentru iarnă n-am spus că trebuie aduse, tăiate, crăpate şi stivuite. Şi nici de curățatul grădinilor. Şi nici de ciuperci n-am spus nimic. N-am uitat.

Da, dar toamna e altfel. E venită din altă lume. Ea nu vine cu muncile noastre, ci cu ale ei. Prima muncă a toamnei

este să se dezvăluie. Adică să fie. Poate că ar trebui să fii turist, spectator, pălmaş cu ziua la toamnă ca să o poți vedea. Sigur că ea nu vine pentru ochii noştri. Nici pentru ai altora. În ea se unesc cerul şi pământul, ca să fie. Dar nu ele se unesc, ea le uneşte. Le pune altfel, ea ştie cum, împreună. Nu ştiu ce şi cum spune toamna la şes, dar aici la munte nu-ți dă pace. Zice că eşti tu, şi se duce. Zice că mai stă, şi se duce. Tace, şi-i dusă. Se-nvăluie în brumă, în ploi, în zăpadă. No, că nu-i.

Poate că nu vedem decât frunzele cum se schimbă la față. Deşi nu suntem din deşerturi sau din Asia ori Arabia, ne bucurăm, munteni cum suntem, de culoare. Nici nu ştiu dacă culorile ei ne dezrobeşte bucuria sau ne eliberăm, prin ea, până adânc în noi înşine. Ne limpezim. Cred că ştie că şi noi facem parte din ea. Că nu ne suntem exteriori unul altuia. Degeaba te duci la contemplat de toamnă sau pe cărările din ea, o contempli şi te duci din şi cu tine însuți. Ea se contemplă. Şi-ți spune că nu e aşa. Ea e în tine însuți. Mai precis, tu eşti toamna. Adică eu.

Pentru o vreme, suntem pictori. În plan sau tot în plan, cu iluzia tridimensionalității, a perspectivei. Mai mult, şi cu aceea organică a timpului.

Nimeni nu-i în sărbătoare pe dum, nici casele, nici oamenii. Poate doar de Sfântă Mărie, la Schimbarea la Față. Pe drum, printre cele două dealuri (Dealul Mare şi Măgura) şi, din când în când, alături de Valea Drăganului, adică de râul Drăgan, păşeşti precum într-un templu făcut din culoare. Din frunzele pădurii. Lumea-i aceeaşi, dar ştii cu siguranță că într-o altă lume păşeşti. Dacă n-ar fi maşinile domnilor (de ieri şi de azi) care să te ducă, pentru o clipă, cu beteşuguri, la oraş.

Una dintre rodirile sale eşti tu însuți. Cu ea cu tot. În fapt, n-o priveşti decât o clipă. O recreezi pentru tine, apoi o laşi să fie. E prea mare ca să o poți cuprinde. Cum tu însuți eşti aşa. Poate că nu-i nimic baroc în această existență a ei. Dar un

fel de ruptură existențială tot este. Vezi nu numai culoarea, ci şi frunzele fâlfâind în aer, căzând sub ramuri sau peste câmp. Vezi cum cad soarele şi cerul şi se fac pământ. Divinitatea însăşi se face pământ, adormită peste rădăcini. Vor rămâne ramurile goale, cele din cer şi cele de sub pământ, cu zeul adormit sub zăpadă. Hibernând în tine, ca să aducă primăvara.

Poate că vorbim de toamnă doar când este ziuă. Când o putem vedea. Poate că noaptea nu putem vorbi decât despre cer. Mai colorat decât toamna e cerul. Ni se pare că e al nostru, dar că e atât de departe. Abia dacă vedem cerul. Deşi dinăuntrul lui îl privim. Cu noi cu tot. Trebuie să ajungem în bibliotecă, printre cărți, ca să-l putem înțelege. Atâta cât l-am putut citi. Şi scrie.

Toamna poate că nu este decât o bibliotecă din care ne alegem ziare, colecții de ziare vechi, cărți de tot feul pentru citit.

Valea Drăganului,
4 febr. 2014

GIGI DIN CEALALTĂ CASĂ

Când stai la o poveste, bărbat fiind, trebuie să stai la o bere sau la o pălincă. Dacă eşti aici, la ţară. Adică la lucru. Adică să nu stai degeaba, după ce ţi-ai terminat lucru pe ziua asta. Aşa stau eu şi cu vecinul, la taifas, cum ar zice moldovenii. Ne aducem aminte de pruncie. Şi de ai noştri, părinţii, de când erau tineri. Poate că atunci, în pruncie, eram nemuritori, de aceea ne amintim, reamintim. Nu-i ca la pieptosul de Platon, din neam bun el, dar grec şi plin de bani. Şi, printre alţii, cu Dion. Adică homo. El, Platon. Ca şi mulţi alţii. El era din prima fază a despicării sferei omului, aceea a bărbatului cu bărbat. Noi, născuţi mai târziu şi fără mitul grecesc la îndemână, suntem mai modeşti, bărbat cu femeie. Dar ne mai place aşa. Şi, aşa s-a dat, avem câte un băiat şi câte o fetiţă, copiii. Normal, cu femeile nostre.

Stăm la o pălincă de pere, pe care i-o făcusem ajutat de tatăl său, Ioanea lui Orban, şi-acum, după o săptămână, s-a mai limpezit licoarea şi o gustăm mai altfel decât pe cea cursă atunci din cazan. Mi-a spus atunci, badea Ioane, la făcut de pălincă, o grămadă de poveşti adevărate legate de el sau de alţii. Doar la politică nu ne-am înţeles. Eram de aceeaşi parte cu politicul, dar nu eram şi cu vorbele. I-am spus: „politică şi religie nu vorbim, că n-o să ne înţelegem". Aşa a şi fost. N-a fost rău.

- Cum nu s-a certat niciodată cu maică-mea, zise Gigi, că, dacă nu minte, ştiu eu ce-a fost. Atunci n-am ştiut, că eram mic.

Nu că nu se mai certaseră până atunci badea Ioane cu lelea Ană. Dar niciodată chiar aşa de rău. Normal că erau tineri, cu copilul mic spre mărişor – de vreo trei-patru ani -,

dar de data asta era altfel. Ca şi până atunci, fără strigături şi fără bătaie. Doar cu o singură şi imensă îmbufnare din partea lui Ioanea. Se mutaseră de la părinții lui, care stăteau lângă vale, pe Pod, aproape de biserică. Singuri cu pruncul şi cu gospodăria. Nici nu are importanță din ce motiv. Sigur nu din gelozie. Şi nici datorită băuturii. Că Ioanea, nu că nu bea, dar nu o făcea să se îmbete şi să facă prostii. Câte-un ştampel sau două. Sau o bere. Două, vara când îi era mai sete. Lucra la Poieni, în Fabrica de cherestea. Făcea naveta pe jos, cam un kilometru. Normal că avea grijă şi de gospodărie.

Îmbufnat, s-a dus la ai lui. O săptămână. Venea dimineața acasă şi făcea tot ce se cuvenea în gospodărie. Vaci, porci, găini, cosit etc. Atâta doar că nu vorbea deloc cu Ana. Era mut în ceea ce o privea.

„Hai Ioane acasă", zicea ea, rugându-l. Aşa cum am spus, mergea acasă, dar nu scotea un cuvânt. De culcat se culca la ai lui. „Ană, i-a spus o vecină, du-te la ai lui şi cheamă-l acasă. Că unde să se ducă?" S-a dus. A vorbit cu el şi cu socri. Într-o mai de cu seară a venit acasă. O boabă de cuvânt n-a scos. Ea, în schimb, a pregătit o cină bună. Şi un pic de pălincă, ca să facă loc la mâncare. Să-i curețe drumul spre stomac.

Şi-a mai făcut ceva ce nu mai făcuse până atunci. I-a aşternut celui mic, lui Gigi, patul în cealaltă casă, adică cameră, să doarmă singur.

- Vai ce bine a fost atunci, zice Gigi. Aşa de bine-am dormit, de numa'. Mult după aceea, amintindu-mi, mi-am dat seama de ce se întâmplase o aşa mare minune.

Dimineața totul era ca şi cum nimic n-ar fi fost. Ca şi cum nimic ar fi fost.

Valea Drăganului,
12 iulie 2014

PLOAIA

Depinde când vine. Şi cum.

Mai ales în „Jurnale" vine foarte des. De parcă ploaia îl determină pe scriitorul închipuit să fie deştept dintr-o dată. Numai că el stă la birou, în faţa ferestrei, cu caietul în faţă. Mă rog, cu calculatorul. Afară poluă, în casă e plin de cuvinte ştiute. De convenţii. De gravă politică afectivă.

Din cuvinte nu plouă niciodată, plouă din cer. Adică de pe pământ. Din comete nu plouă niciodată. Cică, spun unii mai deştepţi decât mine, apa pe pământ ar fi venit din comete. Aşa ar fi luat fiinţă mările şi oceanele. Sau din apa „îmbuteliată", prin elementele care o compun, în pietre. Nu se ştie precis, se ştie doar că apa a fost aceea în care s-a „născut" viaţa. Alţii zic că a venit „din cer". Ideea panspermiei. Ipoteze, dacă nu-i Dumnezeu de faţă, să stai cu el la taclale la o bere, şi să-ţi spună el ce şi cum. Sau măcar alte inteligenţe cosmice, care, zic alţii, ne-au vizitat şi ne-au „îndrumat" genetic. Adică „oameni ne-au făcut". Dar, după cum se vede, nici cu unul, nici cu altul nu poţi sta de vorbă. Şi-atunci, te uiţi în cer şi pe pământ şi în minte. Ceva teorie tot iese. Una. Două, mai multe. Depinde cum plouă afară. Cum, cât şi unde.

La noi plouă din cer. Se strâng norii negri deasupra gurii văii Drăganului, adică la Valea Banului (acolo unde Drăganul se varsă în Crişul Repede şi-i dă acestuia putere), nori veniţi din vest, adică de la unguri. Atunci, cu siguranţă va ploua. Metode e veche, preluată din mamă-n mamă şi din tată-n fiu. Acum sunt peste tot televizoare şi emisiuni cu rubrică de ştiri meteo. Atunci te uitai pe cer, la nori. Şi la vânt. Era de coasă, era de fân, era de secere, era de arat, de săpat. De meliţat cânepa, de tuns oile. Dacă ploua, te bucurai, dacă nu, te

bucurai. „Îi lăsată de Dumnezeu, ştie el ce face!" Făcea. Mai fulgera câte-o casă, câte-o căpiță de fân, câte-un copac. O vacă sau viței, oi sau doar norii. Câte-un om. Numai la om, dacă murea, venea popa să-i facă prohodul.

Şi ploaia vine din apă, şi omul.

Numai oamenii pot fi numărați, stropii de ploaie, adică ploaia, nu. Nici Thales n-a numărat-o. Nici ploaia, nici apa. Apă dulce. Apă sărată. Apă sulfuroasă. Viață. Numai oamenii se numără între ei, deşi mai rămân câțiva cărora nu le pasă de statistica istoriei. Un fel de „dictatură filosofică" a propus Thales. Dar şi Brâncuşi şi-a propus să „facă" şapte fântâni. N-a făcut nici una. Monumente funerare. De aducere aminte. De potolit setea şi setea memoriei.

„Doamne fereşte-ne de rău!" se zicea rugăciunea când ploua altădată. Se trăgeau clopotele din turnul bisericii. Curcubeul era semn bun. Mitic, mitologic. Semn de la Cel de Sus. Dracul nu are curcubeu. Adică n-are lumină. Dar de pus pariuri cu Cel de Sus pe credință, ştie. Da, dar de la el nu plouă. Oricum, nu plouă cu viață.

Ploaia este şi a cerului, şi a pământului. Mai ales cea cernută prin sită deasă. Mocănească. Adică este şi a omului. Şi când plouă „cu găleata", tot a omului este. Cu inundații cu tot, cu viituri, cu năpaste.

Şi zăpada este tot o ploaie. Una încremenită. Ce frig e în cer! De altfel, cerul se răceşte de la facerea lumii, adică de la Big Bang încoace. A fost atunci o ploaie cu heliu. Mai încolo nu se ştie, că nimeni n-a fost de la începutul lumii. Şi nici la sfârşit nu va fi nimeni. Întuneric şi un frig imens. Măcar dacă ar fi Dracu, cu smoala lui. Dar şi el se va duce dracului. De altfel, nici nu cred că există Drac fără om. Şi om fără drac. Drac păzitor. Ca să nu mai vorbesc de femei.

Vine şi te învăluie şi lacrimă se face. Surâs se face. Şi busuioc.

N-are nici o treabă cu omul. El se pune în calea ei.

Privim totul prin om. Chiar şi Zeul îl privim prin om. Dar cum am putea gândi altfel? Da, dar altădată zeul era cel care ploua.

Ne stă bine îmbrăcați în ploaie. Un fel de mâl peste care curge timpul, Dionisos cel afumat de vin. Acum e bătrân, nu mai bea. Dă ploii, adică nouă, de băut. Băiat bun Dionisos.

Valea Drăganului

CU CÂT ÎMBĂTRÂNIM

- Cu cât îmbătrânim, cu atât ne ducem Dracului.
- Şi n-ar fi mai frumos să ne ducem la Domnul?
- Ba da, dar nu contează.
- Măcar dacă te-ai duce singur, dar se duce şi Anicuța.
- Cum se duce şi ea pe năcazul meu?
- Se duce, că şi ea-i în sufletul tău.
- Şi-n al tău.
- Dacă-i şi-n al meu, o duc şi eu.
- Adică ea merge de două ori?
- Merge.
- Şi noi de câte ori mergem?
- Unde să mergem? Că noi suntem la făgădău.
- Lasă că şi la biserică mergem.
- Poate tu, că sufleul îți rămâne acasă.
- Doar nu rămâne acasă la tine.
- Nu, că la mine-i pustiu.
- Pustiu pe dracu.
- No, nu-i pustiu, da' nu-i nimeni.
- Şi tu unde eşti?
- Da' io ştiu?
- Păi unde să fii, dacă eşti acasă?
- Nu-s acasă, poate-s la mine în biserică.
- Ni mă, da' ce biserică-i aia fără popă?
- Io-s popă!
- Şi-o duci cu tine oriunde mergi?
- O duc.
- Atunci şi-acuma-i cu tine.
- Îhî.
- Mă, da' fainã biserică-i făgădăul.

- No, vezi că am popă.
- Care popă?
- Cum care? Tu.
- Cum, io ți-s popă ție?
- Tu, că tu dai de băut.
- Ş-apăi.
- Nici un ş-apăi.

Valea Drăganului,
21 febr. 2015

PERUŞUL

Ne-am întâlnit cu Emil la Medicul de familie, adică la nevastă-sa care este coafeză şi frizeriţă. A fost la ea să se tundă, dar mi-a dat şi un scurt telefon să ne întâlnim la una mică. E iarnă. De lucru nu prea am. Lemne de foc am. Mai citesc, mai scriu. Dar, a te întâlni cu Emil este întotdeauna o mică bucurie. Ne revedem. Punem ţara la cale. Ţara noastră, cea mică. De două persoane.

Fusese tuns, aşa că am luat una mică – un „cioc" şi un pahar cu vin – şi ne-am pus la o masă. Doar noi. Ne văzuserăm cu o zi înainte. N-aveam multe de povestit.

- Mă duc la soră-mea, la Mureş. În fiecare an ne ducem, împreună cu nevastă-mea, şi stăm acolo câteva zile. La fete am fost, mă duc să văd ce-mi mai fac neamurile.

- Văzut-ai afară o colivie pentru papagali? Întreabă.

- Văzut, răspund.

- E a mea, zice, adică a papagalului.

- Şi papagalul unde-i? Că afară e foarte frig.

- Papagalul e aici în buzunar la mine. Mort. Am zis că dacă mergem la Mureş, să-i aduc la nepoată-mea colivia cu papagalul pe care i l-a dat la fata lui fiică-mea, când a fost la noi, să se joace. L-am luat să-l aduc. Nevastă-mea l-a învelit într-o căciulă, într-un fes, să nu moară de frig. N-a murit de frig, că a murit sufocat. În buzunarul meu interior de la piept. Acuma, cum să mă duc la ea cu colivia goală?

Era tare cătrănit. Cum, om bătrân, să i se întâmple una ca asta. Nu era papagal, că era peruş. Da, dar tot mort. De-aci, din Drăgan, n-avea de unde să cumpere, fiindcă nu sunt. Sau nu ştim noi să fie pe la careva. La Huedin, dacă sunt. Sau la Cluj. Dar şi de la Cluj trebuie adus. Şi fără colivie.

- Uite, zice, cum stă moartea în buzunar la mine! Parcă nici nu-i mort. Da-i mort. Uită-te şi tu!

Degeaba m-am uitat. Era frumos. Cu pene galbene şi sure. Şi cu pene lungi în coadă. Trecuse dincolo. Dacă şi ei trec undeva. Sufletul omului, se zice, stă trei zile pe lângă casă sub formă de pasăre, şi abia după trei zile se urcă la cer. Trei, sau nouă.

Nu era nimani pe catafalc. Sau, mă rog, catafalcul era un buzunar, cu un fes şi cu un peruş mort în el.

- Vezi, zic, că a rămas sufletul peruşului pe undeva pe lângă tine.

Nu voiam să fiu pus cu gândul pe moarte, dar îmi stătea pe limbă să-i spun: ori că el nu va mai muri nicodată, ori că i-o luase pasărea înainte. Mai mult, aveam moartea în mână. Nu ne gândeam la ea. Mari cutre.

Cutre-cutre, dar am intrat şi la bănuieli: oare nu din cauză că mă aşteptase pe mine a murit peruşul? Nu, pentru că era mort când ne-am întâlnit. Poate că murise în timp ce era tuns. Dar nu-l putea tunde Dora cu căbatul pe el. Murise pe drum. De la el de-acasă până la Mircea este cam un kilometru şi jumătate. Să fi fost doamna de vină? Nu cred. Doamnă-sa are grijă de tot, inclusiv de Emil. Adică, inclusiv de bietul peruş. Aiurit, cum e uneori, adică mai tot timpul, sigur moartea survenise din neatenția lui, a lui Emil. Nu că ar fi vrut, Doamne fereşte! Dar neştiința lui în ale fragilității peruşilor i-a fost fatală frumoasei păsări. Toți o iubeau. Inclusiv el. Acum vor trebui să îndrăgească altă pasăre. Alt peruş. Alții. Că i-am spus: cumpără doi. Nu i-a cumpărat, pentru că colivia este la mine în cămară.

- Cum să mă duc la fată cu colivia goală?

Eu stau la vreo 100 de metri de Mircea. Un pic mai sus.

- Adă-o la mine, i-am spus.

A adus-o. N-a venit după ea. Deci n-a cumpărat încă peruşi. Dacă n-a fost la Cluj, şi n-a fost, n-avea de unde.

Colivia goală este tot la mine în cămară. Să fie vreun semn? După ce-am stat cu moartea-n mână, acum stau cu colivia goală. În cămara de bucate. Dar dacă destinul, în care nu cred, chiar asta a vrut? Să fie la mine responsabilitatea golului, a morții? Mai mult, a întregului univers. Prea mult pentru un pârlit de aşa-zis scriitor.

N-o să-l las să ducă colivia goală. Dar ce să pun în ea? Mai bine o lasă, până la vremuri mai bune, la mine în „colivie". Cu golul ei nu sunt singur. Nu suntem.

Să nu lăsăm golul să-şi facă de cap. Că, oricum, îşi face. Stăm cu peruşul în mână. Mort. Cu pene galbene şi gri. Cu pene lungi în coadă. Vedem. Nu ne pasă.

Nici nu ştiu ce a făcut cu peruşul.

Valea Drăganului,
21 febr. 2015

ŞI UITAREA SE UITĂ

- Măi Neluț, degeaba scrii tu tot felul de poveşti despre oamenii din sat sau de aiurea. Că nu-i bine. Că nimeni, sau foarte puțini, vor să se ştie ce au făcut ori n-au făcut cândva, chiar dacă ştie tot satul. A făcut omul o boacănă, las-o de mesteacăn, că se uită. Poate se uită. Că, până la urmă, chiar şi uitarea se uită, şi-atunci fapta-i ca şi nefăcută. Dar dacă tu o scrii în carte, atunci se uită mai greu, şi dacă scrii şi bine, atunci se uită şi mai greu. Şi tu-i legi a doua oară omului tinicheaua de coadă. Ce, te crezi Dumnezeu la Judecata de Apoi să judeci? Şi încă să judeci de pe acum? Lasă-i să moară, dacă-s morți.

N-aveam replică. Deocamdată. Stăteam cu Emil la masă, la Mircea, şi sorbeam încet din licoare. Emil este dascăl. A fost. Acum e în pensie, pensionat şi pensionar. De la o vreme, prin preocupările noastre oarecum comune, am devenit prieteni buni. El bea vin, eu beau tărie. Câte un „cioc", adică 50 de mililitri. Adică o jumătate de deț. Nu băutul era preocuparea noastră comună, ci literatura şi filosofia. Şi viața. Rar când discutam, comentam evenimente politice.

Crescut de mic la Casa copilului, Emil este, cred sigur, un învingător. A absolvit Facultatea de filosofie, a predat „cam de toate" prin oraşele şi satele din Ardeal (Cluj, Huedin, Aghireş etc.), şi-a întemeiat o familie, are trei copii (două fete şi un băiat), are nepoți şi câțiva buni prieteni. Printre ei, profesorul Matiş din Huedin, tatăl lui Lucian Matiş, ucis la Cluj, în decembrie '89. I-am cunoscut şi eram prieten cu amândoi. Cu Lucian ne-am cunoscut în Sângeorz-Băi, de unde era nevastă-sa. Cu bătrânul Matiş ne-am cunoscut în Cluj, la evenimentele organizate în cinstea eroilor căzuți la Revoluție.

Acum bătrânul Matiş e bolnav, Emil se mai întâlneşte

aproape des cu el la Huedin, şi, în decembrie, de câțiva ani, îi „ține locul" la evenimentele organizate la Cluj în cinstea morților de-atunci. Bietul Matiş nu mai are cum ajunge la oraş. Emil este cel care plânge în locul lui. De fapt, plâng amândoi. Şi nu numai ei.

Acolo, la Casa Copilului, şi-a trăit Emil prima dragoste. Era adolescent acum. Se îndrăgostise de o unguroaică. Nu mare, ci totală iubire, aşa cum este ea de fiecare dată. Mai ales când e prima. Oricum, a doua nu-i la fel. Deşi nici una nu se uită. Stau scrise în om. Duse fiind, nu mai ai ce le face. Le citeşti, reciteşti de la fila care îți ajunge atunci în minte. Nu se uită. Sau se uită încet şi se duc o dată cu omul. În pământ. Sau în Cer. Sau undeva unde se adună întreaga memorie a lumii. Stau acolo şi influențează lumea vie şi moartă. Iată, îmi zic, că stau şi în Cer (sau cum s-o fi numind acel loc), nu numai pe Pământ. Nu numai scrise anume pentru rafturile bibliotecilor.

- Nu-i leg nimic a doua oară de coadă, zic, dacă pot, prin scris, îl fac să fie viu. El, prin fapta lui, a ieşit oarecum din statistic. Aşa că, bibliotecile nu sunt cimitire, ci gânduri de om, la fel ca într-un anume Cer. Dacă ai fi un „arheolog" de gânduri, l-ai putea recompune. L-ai putea „face" întreg. Pe om.

Poate că bravez, dar s-ar putea regândi viața lui Emil, a lui Lucian, a bătrânului Matiş, a altora, prin câteva gesturi, câteva gânduri pe care le avem la îndemână. N-ar fi o viață „în carne şi oase", dar ar fi, cred, una reală. Mai ales una vie. Cam asta cred că încearcă să facă mai ales prozatorii. Pleacă de la un fapt real, de la un fragment, dar, prin el, poți avea, dacă vrei, întregul. Completezi textul cu de la el putere, cu de la tine putere. Orice lume n-are cum fi doar „lumea ei", este şi lumea ta. Nimeni nu trăieşte doar într-o singură lume. Şi, evident, în nici una din ele nu e singur. Filmele, ca exemplu, făcute acum pe calculator, cu lumea dinozaurilor, morți acum vreo 65 de milioane de ani, sunt ale lumii noastre. Sunt reali, sunt vii, sunt ai noştri. Nimeni, dacă se mai poate, n-a încercat să clocească

un ou de dinozaur. Să-i dea viață, prin orice mijloace. Căci sunt şi altele.

Mă îndrăgostisem de Enikö, povestea Emil. Ştiam un pic de maghiară din copilărie, dar atunci, cu ea, am învățat-o destul de bine. Vorbeam în ambele limbi. Maghiara, prin iubita mea, îmi devenise şi mie maternă. Aşa cum îmi este acum italiana, prin fiică-mea, stabilită în Italia. Apoi, nu noi, ci viața ne-a despărțit. Mai am la mine, nu ştiu cum, o hârtie scrisă de ea. Am găsit-o zilele trecute printre alte hârtii uitate. Nu mai ştiu nimic despre ea, precum şi de mine, cel de atunci, ştiu din ce în ce mai puțin.

- Şi de „biscuitele", madlena lui Proust, nu ți-ai amintit? Şi el reface o lume de la o „muşcătură".

- Ba da, dar scrisul ei îmi era mai aproape decât aluatul lui copt. Era, acolo, în hârtie, în urma creionului, vie. Acum, şi prin grafologie, îmi spunea şi mai mult. Există un Cer şi în om. Un fel de „Rai" al celorlalți ai tăi, pe care i-ai ştiut, i-ai iubit, ți-au fost aproape sau te-au necăjit. Da, cred că există un Cer şi în om.

- Atunci „Iadul" este Cerul de care nu poate scăpa. Avatarul, metempsihoza, reîncarnarea. Neştiința. Cam toate păgâne.

- Şi scrisul, aşa cum îl gândeşti tu, nu-i păgân? Scriind despre el, despre om, nu-i aduci aminte de moarte? Ce dacă va intra în bibliotecă? Şi-acolo sunt cărți de care nu mai poți scăpa.

- Le ceri la masă, le citeşti, fişezi, dai examen.

Mă duc la Mircea la bar să mai luăm două cărți. Începem să le citim şi pe astea.

- Uitarea sau moartea?

- Mai bine uitarea care uită.

Valea Drăganului,
20 febr. 2015

LELEA ANĂ

E mult de când nu mai iese fumul pe hornul din bucătăria lelei Ană. E iarnă şi-i frig. Şi-ar trebui să fie foc în casă. Numai că în casă nu-i nimeni. Ea, pe la vreo 84 de ani, s-a dus pe Pod, adică în cimitir, iar Giță, fiu-său, s-a dus la Cluj. Singur şi bolnav, ce să mai facă aici? Mai vine Ghița Dongului să se mai uite le ce e vechi şi dacă nu-i ceva nou. Adică hoți. Încă nu. E totul bine. Adică pustiu.

Şi badea Octavian, bărbatu-său, s-a dus. Mai demult. A rămas singură o vreme, până când s-a îmbolnăvit şi umbla foarte greu. Atunci a revenit pentru mai mult timp Ghiță în sat, s-o ajute. Mai mergeam pe la ei, de fapt pe la Ghiță, dar n-am auzit-o niciodată să tacă. Gura-i mergea. Normal că, din tot ce făcea fiu-său nimic nu era pe placul ei, adică nu era bine. L-am compătimit, altceva n-aveam ce-i face. Uneori, mai rar, beam câte-o bere pe o bancă din curte.

Mi-a spus, lelea Ană, o grămadă de poveşti. Pe care nu le voi scrie, poate, niciodată.

E mult de când nu mai iese fumul pe hornul din bucătăria lelei Ană.

Valea Drăganului,
22 febr. 2015

NOROC CU CEI BĂTRÂNI

Mare noroc şi mare năpastă că mi s-au înmulţit anii. La vârsta mea trebuia să fiu înţelept, adică oale şi ulcele.

Şi, ca tot înţeleptul, m-am dus de dimineaţă la Doctorul de familie. Să-mi iau, să-mi dea doza de antibiotic. Până aici e bine. Dar acolo era şi Gheorghia Popăscului. Şi el la un mic antibiotic. După ce isprăvise cu animalele. Fân, abrac, apă, rânit. Asta acasă. Când nu-l scuteşte Măria, nevastă-sa. Dar acum, azi, era duminică, şi ea, ca şi tot credinciosul, merge la biserică. Adică la popă.

Noi, fapt constatat, ne-am dus la Doctor. La una mică. Care s-au făcut două. Şi-un pic. Asta nu-i bai, că toate animalele erau deja adăpate. Rumegau.

Fiind duminică, ne luăm de popă. Câţi bani face în sat. Celălalt făcea, dar avea, are, nevasta bolnavă. Foarte bolnavă. Trebuia dusă de două ori pe săptămână la Cluj, la dializă. Tăcem. Nu ştiu de ce, dar tăcem.

- Popa nou, zice Gheorgia, nu ia nici un ban.

Nu banii mă interesează, ci faptul că el duce, cu caii săi, toţi morţii la groapă, pe Pod.

- Şi tu, că duci mortul, zic, cât încasezi?

- Nici un ban şi nici un leu.

- Adică duci morţii pe gratis?

- Nu, îi duc pe omenie. Şi nu-i duc eu, că-i duc caii şi-i îngroapă popa.

- Bine, zic, că nu le face popa şi groapa.

- No, zice, acuma şi tu... (şi urmează un şir de binecuvântări). N-am luat de la nimeni nici un leu, nici măcar colacii şi ştergurile care li se cuvin la cai nu le-am luat.

Îl cred. Că de înjurat înjură, dar de mint nu. Mai ales

când stăm liniştiți la o pălincă.

La țară, îl crezi pe om, crezi că omul acela nu poate minți. Dacă nu-l crezi, te-ai dus dracului. Nu-i vorba de Ev Mediu, dar dacă n-ai onoare, n-ai. Şi ştie toată lumea. Inclusiv femeile. Şi, iertare, femeile întotdeauna sunt în vârf.

- Niciodată, repetă, ca şi cum l-aş mai fi întrebat.

Valea Drăganului,
22 febr. 2015

A DOUA ZI E MAI LESNE

Ştiam vorba, adică zisa, dar nu ştiam de ce. Am aflat. Normal, de la Doctorul de familie. Că el le ştie pe toate.

- Măi Neluț, a doua zi e mai lesne pentru că nu-ți trebuie mult să te îmbeți, dacă te-ai îmbătat cu o seară înainte. Un deț sau două şi eşti la loc. Dacă seara ai băut un kil. A doua zi e mezilic. Sau mizilic. Bănuiesc că de la mezel, cred că din franceză. Dar nu suntem regățeni să ne băgăm în lingvistică. Mai bine în pălincă. Până unde? Până-n gât.

Nu despre mine e vorba. Nu că nu m-am îmbătat şi eu. Sau vecinul meu de pahar, Logopedul. Nu. Nu vorbesc în locul mortului.

Normal că totul e pe bani. Cine-ți dă de băut pe omenie? Care omenie, oricum, nu se cumpără şi nu se vinde. Şi nu se plăteşte. Dar nimeni nu dă pe omenie la bețivi. Că, ăştia, nu o au.

- O au, zic eu, dar, pentru unii, omenia lor nu se pune. Nu se ia în seamă. Şi ei au, câteodată, dreptate. Dar nu despre dreptatea lor e vorba. Nici despre a altora. Şi nici despre dreptatea divină. Pentru toți aceeaşi. Aşa se zice. Aşa o fi.

Acuma, ce să zic, dacă şi bursucii mănâncă şerpi veninoşi şi stau cu burta-n sus câteva ceasuri, dormind, oamenii ce să facă? Să nu bea şi ei o pălincă? Mai ales că e accizată şi dau statului o grămadă de bani. Iar dacă e fumător, dă şi mai mult.

- Mă, dar oare cum ar fi mai bine, dacă-i mai lesne? Să stai dracului acasă sau să te duci la făgădău şi să te dregi cu o pălincă? Cui pe cui se scoate.

- Dacă-i mai lesne, atunci mai bine un cui. Că poți bea două.

- Dar nu pălinca e mai lesne, ci băutul. Te pui la loc cu bani mai puțini. Dar tot de râs te faci.

- Îi mai lesne pentru că e mai puțină, dar cu acelaşi efect. Cu o şaretă mai mică te duce în aceeaşi lume în care-ai fost şi ieri.

- Nu-i bine, pentru că nu-ți mai aduci aminte de lumea aceea. Şi nici de asta. Ai fost, vii înapoi şi tu nu ştii nimic. Iar nevasta îți spune numai despre ziua de azi. Şi nevasta spune cât un sobor de preoți. Ori de gardieni. Ori de gabori. Are şi ea dreptate, dar dreptatea ei nu este din lumea aceea, ci din asta. Dar ea te spovedeşte despre lumea cealaltă. De nicăieri.

- Nu-i rău dacă te poți duce în altă lume pe bani puțini. Fără copârşeu, fără popă, fără groapă. Şi nici nu te plânge nimeni. Că de ce dracu te-ar plânge, dacă eşti turtă. Şi, a doua zi, la fel.

- Nu plânge nimeni, numai paharul. Uite că-i gol. Doctore, mai dă-mi o penicilină. De aia din Sălaj, nu de-a lui Fleming.

- Vezi să nu te-mbeți.

- Nu mă îmbăt pe lumea asta, iar pe cealaltă nici atât. Că acolo, oriunde ar fi, nu are nimeni lumea lui. Ori o are pe a lui Dumnezeu, ori pe a Dracului. Nici nu ştiu de ce ne-am mai născut, dacă trebuie să trăim veşnic.

- Da, dar de băut nu poți bea veşnic. Pe tine asta te supără cel mai mult.

- Măcar dacă n-ar trebui să am şi acolo nevastă. Nu zic nimic de prunci, numai de nevastă de la o anume vreme. Parcă şi-a făcut o ciocănitoare cuib în ea. Care ciocănitoare v-o doresc şi vouă.

- Nu ne trebuie, că avem şi noi. Toate cu clonțul lor.

- Şi noi cu al nostru.

Azi e duminică. Se împrimăvărează. Vine pe lume altă putere. Alt împărat. Altă lume. Nu suntem în crâşmă decât noi trei. Şi nici noi nu stăm mult. Deşi poftă de vorbă-am mai avea.

Deşi dă colțul ierbii, n-avem puteri.
N-avem, no!

Valea Drăganului,
29 martie 2015

OVIDIU

Mă întâlnesc cu Ovidiu, din când în când, la Mircea. Adică la doctorul de familie. Nu la doctoriță, adică la nevastă-sa. Care, şi ea, este bunătatea înțelegerii de pe lumea asta. Ca să nu mai spun despre fiică-sa, profesoara, care m-a învățat genetică. Nu glumesc, dacă este rai, este în sufletul ei. Poate să fie fata mea, aşa că țin la ea. Mi-e dragă. E cum aş ține la fiică-mea, de care mi-e dor. Nu ți-e dor de cine nu-ți este drag. Nu-i mare lucru să scrii, dar, totuşi, eşti om, numai om. Şi, uneori, te doare sufletul.

Ovidiu, ca să ieşim din sentimentalisme de bună credință, era ca o fată mare. Nu bea, nu fuma, dar se săruta. (Asta-i rima, cât o fi). Lucra în Carieră. S-a însurat. S-a însurat cu nevastă-n pat. Abia apoi a început să bea. Mult. Şi-au cumpărat apartament în Huedin, şi maşină Dacia şi-au cumpărat din banii de la nuntă şi din economii. Au divorțat când copilul avea vreo trei ani.

Cel mai bun prieten al său i-a luat, mai apoi, nevasta şi copilul. Un fel de trio pe care nu mai are rost să-l mai scriu.

Nu trecând, ci ținând cont de feminism, aici, la țară, nu s-a revoltat nici o nevastă (deşi, unele, aveau de ce), n-a fost nici o revoluție feministă. Eşti, se spune, nevasta lui ăla, sau ăla, sau ăla. Da, dar tu, ca nevastă, ții casa. Omul tău aduce banii, merge la muncă. Tu, ca nevastă, cu gospodăria şi casa. Cu banii. Nu vorbesc de epoca aceasta, după unii consumeristă şi postconsumeristă. Vorbesc de omul, femeia, de lângă tine. Nici de păcatul sexual al protopărinților nu scriu. Nici despre prima femeie din istoria iudaică, Iudith, nu scriu. Nici despre codul genetic. Prin care suntem nemuritori.

Nu ştiu cât de dragă îți este, de la o vreme, femeia ta.

Dar copiii ți-s dragi. Chiar dacă ea zice, la țară nu zice, că n-a fost decât o emisie de spermă. Atunci de ce te măriți? De ce mergi la popă în haine de mireasă? De ce faci o băută cu daruri? Așa-i cutuma. Fix pix. Cutuma e să întemeiezi o familie. Şi să ții la familia ta. Cu sexul tău cu tot. Şi cu toată omenia ta. Pe care o pui la dispoziție plăcută a unui „al treile om". Nu logic, nu abstract. În pat. În patul tău de nevastă. Ştiu că nu-i slănină să se gate, toată lumea ştie. Şi ştie şi că „așa a fost să fie".

Nevasta, după divorț, s-a măritat cu cel de-al treilea. A mai făcut un copil. Sănătos să fie.

Stăm şi bem un deț de pălincă. Nu mă lasă să plec. Că eu, vezi Doamne, sunt de la oraş. Mai bem un „cioc", adică o jumătate de deț.

„Mă, zice, suntem acasă patru bărbați".

Taică-său, frate-său, fiu-său şi el.

Plec. El rămâne să se îmbete. S-o ducă până la capăt.

Păcat. Mare păcat.

Valea Drăganului,
22 aprilie 2015

PISPUC

- Auzi cum bat clopotele a jele? A murit Pispuc. Azi îl îngroapă. Cred că a avut şi el vreo 80. A fost bolnav în ultimul timp. A zăcut la pat, cu un picior rupt din şold.

N-a nins, ninsese până atunci. Era 6 ianuarie.

Oare al cui să fie cimitirul: al bisericii, al morților, al oamenilor? Sau al tuturora? Când eşti viu, ai grijă de morții tăi, după ce mori au alții, ai tăi, grijă de tine şi de mormântul tău. Şi de biserică.

Oare după ce mori, mai crezi? Ori credința ține numai de viața de aici, nu şi de cea de pe Pod, din cimitir? Că, până la Judecata de Apoi mai e mult. O viață pe pământ, una în groapă, adică cine ştie unde, şi apoi o alta, după Judecata din urmă. Care contează mai mult? Doar ultima e veşnică. A doua e până la Sfântul Aşteaptă. Adică tot cam veșnică. Doar prima, pe care o ştim cumva, are un strop de umbră şi vis. Jale și bucurie.

Întâi este proscomidion. Asta ar fi copilăria şi poate adolescența. Apoi vin catehumenii. Adică noi, încă nemorți. Vine apoi strigarea: „Cei chemați, ieşiți!" Ies catehumenii pe poatra bisericii şi a cimitirului şi rămân, în groapă, doar creştinii autentici, fundamentaliştii morții. Asupra lor, împreună cu ei, are loc o tainică euharistie. Iar când se zice „Amin", la sfârşitul liturghiei, vine şi Judecata din veci. Cam multe judecăți, căci, la o adică, se pune doar ce ai făcut în viața asta. Din asta se toarnă în toate, ca o apă care ajunge în Mare. Ca o calotă glaciară care acoperă pământul.

Moartea ar trebui să fie, poate că aşa este, o unire mistică cu a doua ta viață. Asta dacă eşti creştin. Iar Judecata, ar trebui să fie ultima unire, cea de veci. „Amin" -ul de pe

urmă. La alții, moartea este altfel gânită. La fel şi unirea mistică. La fel şi Zeul cel mare. Un om şi trei feluri de a muri. Dintr-o dată. Depinde după cine te iei. Adică ce credință-ți ia capul.

- Auzi cum cântă clopotele a jale? A murit Pispuc. Nu că era bătrân, deşi era, că avea 80 de ani, dar n-a mai avut zile.

- Poate că zile o mai fi având...

- Da' ce, zilele-s ca apa sfințită să le pui de-o parte pentru sărbători? Cum să aibă, dacă-i dus?

Aşa e, se dusese bătrânul Pispuc din lumea asta. Pus în sicriu, singur într-o cameră, cu lumânări la căpătâi. Şi cu una pe piept. Îmbrăcat ca de nuntă. Cu crucea rezemată afară de peretele casei. Veniseră oamenii cu praporii. Şi popa.

Şi multă, foarte multă lume.

Groapa era gata. Îl aştepta.

Cu golul ei.

Valea Drăganului

ARĂTURA

Ca un şarpe se răsucea pământul sub plug. Țesătură de doliu arătura cu brazde lungi în pământul negru cu humus. Şi caii albi. Şi plugul de şes. Şi omul.

- Cea, măi Dinule, cea, cea, măi calule!

Țesătură de doliu în pământul dezghețat de timp, încă jilav, cu plugul urzind, țesând cu brazde lungi din suveica trasă de cai în răsăritul zilei. Şi omul, cumpănă între cer şi pământ, să adape viii şi morții, de sub glia cerului, de sub glia pământului. Şi soarele, mijind de după Măgură, în cerul limpede, în cerul rece, în cerul pustiu.

- Ho, mă, ho! Să mai suflați şi voi, zise Iosif. Ara singur. Numai când avea de arat pe coastă sau în locuri mai rele ori prin grădini cu pomi avea nevoie de ajutor, de om la cai. Aici, unde ara acum, pe şes, la loc deschis, adică în Boaică la Lunca Molivului, se descurca singur.

Caii îi primise de la taică-său, acum doi ani când se însurase, ca dar de nuntă. Locul pe care-l ara acum era de-al muierii, primit şi el zestre. După nuntă, venise în casa nevestesi, ginere adică, „slugă", cum le spunea prietenilor când stau cu toții, duminica, la o bere. „Decât se te duci ginere, mai bine stai şi te uiți la un câine cum se cacă!", zicea atunci şi i se putea vedea supărarea din vorbă şi de pe față. Nu se înțelesese cu socu-său. Amândoi firi voluntare, puternice, nu era loc de două săbii într-o teacă, de două fântâni în una singură. Nu era loc de doi capi la aceeaşi familie. La o singură familie, cum ar fi vrut socru-său. Aşa că-şi pusese pâinea şi blidele separat. „Când te însori, ai familia ta, al cărei cap eşti. Ori, dacă nu, stai pe curu-ți!"

Aprinse o țigară. Chibritul nestins îl aruncă în fața lui,

lângă tulpina unei buruieni uscate care luă foc. Nu arse decât până la mijloc, vreo doi centimetri, apoi se frânse.

Deasupra Măgurii, chiar în dreptul casei lui Plotuna, răsări soarele, mare cât rotița de la plug, cât cea mică, care calcă pe marginea arăturii. Îl privi o clipă cum se ridică deasupra casei, deasupra nucului, pe cer. „Oare ce s-ar face omul fără el, gândi. Omul se miră, uită şi nu se teme." Vru să-şi facă cruce, apoi renunță. „Aici nu-i nici biserică şi nici altar, îşi zise. Altaru' mă-si de viață!"

- Cea, Dinule, cea mă! Ei Gelule! Hai mă, că trebuie să-l dăm gata până deseară.

O vrabie zbură de pe arătură prin fața cailor şi-i sperie.

- Ne, măi cal, că doar nu-i suflet de mort, îi numai pasăre. Cea Dinule, cea, mâncate-ar câinii!

Vrăbii, pițigoi şi câteva ciori vânau râme şi coropişnițe din arătura proaspătă. Plugul le scotea din pământ şi le-ntorcea pe brazdă. Mâncare pe gratis pentru păsările pomilor, ale pădurii şi cerului. În aprilie, spre sfârşit, încă nu sunt insecte în aer, nici greieri şi lăcuste în iarba abia încolțită. Iar holda, semănată din toamnă, e verde, dar nu-i decât de-o palmă, şi porumbul abia acum se seamănă. Până se vor coace, ca să aibă şi ele ce mânca din belşug, mai trebuie aşteptat. Atunci vor fi şi ele cu pui, cu pui mari.

Ajunse cu brazda la marginea arăturii. Pământul jilav, moale, negru, se prindea de plug. Cu o lopățică de lemn curăță plugul, apoi întoarse caii pe cealaltă parte a arăturii şi începu o nouă brazdă. Când ari pe şes şi cu plug de şes, trebuie să încep aratul fie de pe margini, fie din mijlocul locului. Dacă începi din mijloc, brazdele calcă un peste alta şi, cu timpul, pământul se ridică şi când plouă mult, apa nu mai bălteşte pe semănătură. Pe deal, pe coastă ari cu plug de coastă, căruia îi poți schimba brăzdarul de pe o parte pe alta, te duci de jos, de pe margine, cu brazdă peste brazdă. Aşa ara la Traniş, la părinți, unde majoritatea locurilor erau în coastă. Deal lângă

deal, dâmb lângă dâmb. Pline de răzoare făcute de plug, de cai şi de omul care le ară.

- Ho mă, că s-a-nfundat plugul, bată-l sărăcia de plug!

Scoase plugul din brazdă şi-l curăţă de pământ. Puse lopăţica la locul ei în grindei. Hai mă! Dinule! Remule! Cea, măi cal! Cea, Dinule, cea, mânca-te-ar lupii!

Dinu, calul din dreapta, îşi întoarse capul spre el şi-l privea printre opritori. Nu era hotărât, nu-l îndemna inima la ham, la arat.

- Ei, Dinule, Dinule, acum ai dat tu de dracu' şi de maică-sa. Da' tu ce crezi, că eşti domnişoară de oraş să umbli numai pe asfalt şi cu pantofi de lac şi să mănânci numai bomboane? Greşit. Eşti cal, aşa te-a făcut mă-ta, cal, că n-avea cum să te facă altceva. Şi, dacă eşti cal, trebuie să tragi în ham, la căruţă, lemnele din pădure, ori la arat, ca acum. Crezi cumva că mie, care nu-s cal, mi-e mai uşor?

- Hăis, Remule, hăis, mă! Ori vrei să arăm până la dimineaţă? Lua-v-ar dracu' de coropişniţe. Hai Dinule! Mai calcă-le şi tu, că tu eşti în brazdă. Nu vezi că eu n-apuc să le omor pe toate?

De vreo trei ani aici fusese semănat trifoi. Rădăcina lui dulce e căutată de gângăniile pământului, de cârtiţe şi coropişniţe. Cârtiţele, la vremea aratului, încă mai stau amorţite în pământ. Nu le găseşte plugul. Coropişniţele hibernează mai la suprafaţă, şi brăzdarul plugului le scoate casa, mare cât un ou de găină, la soare. La păsări domestice ori sălbatice. Stau acolo-n pământ până când le trezesc rădăcinile semănăturii. Atunci le caută vulpile şi bursucii şi câte-o pisică ieşită la braconaj.

Aşa-i şi omul, îşi zise, scurmă pământul să nu moară de foame, el şi animalele din bătătură. Zici că eşti liber, dar eşti slugă în fiecare zi. Iar duminica eşti supus şi smerit şi te duci la biserică să te certe popa: că eşti prost, că eşti păcătos, că nu posteşti, că înjuri, că bei, că sunt pocăiţi în sat, că unii nu cred,

că alții nu vin la biserică, că îi trebuie bani, că..., că..., că... Pământ care scormonește pământul. Dar dacă Adam n-o asculta pe Eva şi nu muşca din fructul oprit, acum am fi fost cu toții în grădina Edenului. Cu burta-n sus, la soare. Da' dacă Dumnezeu i-a făcut din lut? Lutul tot la lut trage, cum trage tot banul la ban. Şi Dumnezeu nici măcar nu s-a uitat la bucatele aduse de Cain. I-a plăcut mai mult friptura de miel decât mămăliga.

- Cea Dinule, cea! Cea Diiinule! Până nu-ți trag una să pomeneşti şi țâța care-a-i supt-o când erai mânz. Ho! Aşa, cu ho ți-ar place. O dată cea şi de trei ori ho. Atunci, fie cum zici tu, ho. Pauză de-o țigară.

Privi arătura, neagră şi zbârcită, cu vrăbiile şi pițigoii şi ciorile vânând râme şi coropişnițe. Ca o holdă soarele peste Măgură, ca o holdă coaptă.

Şi la Măgură, în Groapa Luncanului, mai avea un pământ de arat. Pământ de-al neveste-si. Acolo semăna orz. Şi în Traniş mai avea două locuri arătoare, la Chisel şi acasă la ai lui, la Pispuc, cum îi spune lumea lui taică-său, dar şi lui, pe Zidilie, unde semăna cartofi. Pe deal, pământul e mai sărac, trebuie ajutat cu gunoi de la vite dacă vrei să crească semănătura. De la vite ori de la oi. Pui staulul oilor pe el şi-l muți peste o zi sau două, până gunoiezi tot locul. Nu mai trebuie să cari în vârful dealului gunoiul cu căruța, ori iarna cu sania sau sanceul.

„Omul, ca şi animalul, nu are nici o bucurie. Trage şi el în jug ori în ham, să nu moară de foame, să-şi facă averi şi să se impună cu asta între ceilalți, să nu se spună că-i curu' cânelui. Dar, la o adică, numai cu o gură mănâncă şi numai cu o gură bea apă. Şi, când îi să fie, moare dracului şi scapă de griji şi de lume. Țărână din țărână eşti, lut din lutul de la facerea lumii. Da, dar mai înainte lut, abia apoi om. A luat Dumnezeu vreo trei roabe de pământ pe care l-a amestecat cu balegă de vacă, ca să țină, l-a frământat cu apă, ori poate că s-a pişat peste el, l-

a pus la soare să se usuce şi să se coacă. Apoi i-a dat viaţă. Şi femeie. Adame, Adame, de ce eşti în curu' gol, l-a-ntrebat? Du-te şi-ţi ia izmenele pe tine şi hai că pleci, că trebuie să îngrădesc Edenul. Edenu-l făcuse anume pentru om, după facerea lui. I-a pus apoi garduri şi câini să-l apere de om. Că, dacă stai bine şi te gândeşti, tot muritor îl făcuse pe om, dacă Adam nu avea voie să mănânce din pomul vieţii şi al morţii şi să trăiască veşnic. Tatăl să trăiască în veci, şi numai pruncii lui să moară."

- Cea Dinule, că tu n-ai fost în Grădină să mănânci din măr. Tu n-ai mâncat decât mere putrede. Şi iapa ta n-a fost aşa turbată ca deşteapta de Eva, să facă numai după capul ei cel prost.

- Cea, trăsni-te-ar ciocanul şi secera şi imnul naţional!

Îi trase peste spate două bice, ca să-i aducă aminte cine-i stăpân şi cine-i cal.

- Dacă nu vrei de voie bună, atunci n-am ce-ţi face, trebuie să vorbesc cu tine pe limba ta. Cu biciul. Ştiu că te doare limba ta, dar uite că pricepi şi te faci cal cuminte.

- Hooo, că suntem în grafic! Mai luăm o pauză să ne tragem sufletul.

Nu se ara greu în trifoişte. Numai că pentru cai pământul era moale, nu se puteau sprijini bine pe picioare şi nu aveau forţă, mai ales pentru cel care era în brazdă, şi-i obosea mai repede. Îi lăsă să pască pe marginea arăturii iarbă şi trifoi dezmeticiţi de soare.

Privea peste arătura pe care coborâseră de nicăieri şi de niciunde piţigoi şi vrăbii şi câteva ciori la vânat ori la pescuit de râme şi coropişniţe.

Aprinse o ţigară şi aruncă chibritul peste arătură, băţul arse până la capăt cu o flacără roşu-gălbuie, chircindu-se.

Ca iarba.

PĂSTRĂVUL

Câte nu vorbesc femeile când se-ntâlnesc mai multe de două la un loc!? N-o iau sistematic, pe capitole, pe căprării, pe articole, ci alandala, cum vine vorba şi cum se cerne povestea. Şi dacă se-ntâlnesc la clacă, la săpat de cartofi, să te ții bine; de la Rai la Iad şi de la facerea şi până la desfacerea lumii, toate sunt spuse şi mărunțite ca şi ceapa pentru rântaş. Acum vorbeau de Anicuța, care nu mai are mult până trebuie să nască.

- Eu, zise Vironica Hondri, am ştiut când am rămas grea cu primul prunc, cu Vasile, încă înainte de vremea când trebuia să-mi vină bolile.

- Ai ştiu da, că tu şi-atunci şi-acum le ştii pe toate, zise Ileana, care săpa în dreapta ei şi-o auzi mai bine.

- O ştiut, că i-o plăcut, că Hondrea lucra în Fabrică şi era acasă, în pat în fiecare noapte, nu ca ai noştri, în munte, că nu ne vedem cu ei decât sâmbăta şi dumineca, zise Ana lui Orban.

- Mi-o plăcut ori ba, nu mai ştiu, da' ştiu că atunci am visat un vis altfel decât toate celelalte. Se făcea că mă duceam la vale să mă spăl. Apa era limpede şi vedeai prin ea ca printr-o fereastră. M-am dezbrăcat şi eram numai cu un maiou şi cu poalele pe mine. Am intrat în vale şi la marginea apei ce să vezi, un păstrăv frumos venea spre mine. Te-aşteptai să fugă, că doară nici un peşte nu stă de bună voie să-l prinzi, d-apăi un păstrăv, care-i ca săgeata. Venea din josul apei spre mine. O venit, aşa încet, până la picioarele mele. M-am aplecat şi am mi-am întins poalele în apă şi păstrăvu o venit deasupra lor, parcă anume voia să-l prind şi l-am prins şi l-am dus acasă. M-am tot gândit că oare ce semn ar putea fi. Şi m-am gândit că

numa' aia poate fi, că am rămas gravidă. Şi n-o să mă credeți, da' şi când l-am avut pe Gheorghia tot cu un peşte am visat, că nu ştiu cine a venit la noi şi mi-o dat un păstrăv viu şi eu l-am băgat în fântână. Da' visul acesta numai Dumnezo mi l-o ştiut trimite.

- Eu n-am visat nimic, zise Viorica lui Gogor, mai tânără decât toate săpăşițele şi mai slobodă la gură, c-aşa-am dormit de bine! Că, după-aceea, mă-ntind cât îi patu' de lung, stau un pic aşa, apoi mă-ntorc şi-l iau în brațe pe-al meu şi-mi bag un picior printre picioarele lui. Şi-aşa dorm până dimineața. Şi-apoi dimineața îi tura a doua. Îl mulg, să margă muls la lucru, nu să-l doară ujeru'.

Cluj-Napoca
5 mai 2010

ÎN CER ŞI PE PĂMÂNT

- Oare în cer mai poți vorbi, mai poți ara, mai faci ce-ai făcut toată viața?

- Poți pe dracu', că acolo n-ai voie decât să cânți ode şi imnuri de preamărire. Şi n-ai cum să-njuri. Mai ales de Dumnezău.

- Şi-n cerul ăla, adică-n Rai, nu-i nici soare, să fie zi şi să fie noapte, îi altfel de lumină.

- Şi femeile pot ele sta crăcite an la rând, că n-au fofoloancă, da' nici tu n-ai ce le-ar trebui şi lor şi ție. Acolo, în Rai, nu se mai fac prunci. Nu se-aude nici un scâncet, nici o boabă de murmure de copil. Nici nu vezi femei spălând scutece.

- Păi, dacă n-ai prunci, de ce mai trăieşti?

- Nu mai trăieşti, dac-ai murit.

- Cum să mori, dacă mai trăieşti?

- Trăieşti pe dracu'.

- Trăieşti, da' ai altă minte şi nu mai gândeşti cum gândeşti acum.

- Atunci eşti ca şi cum ai fi alt om.

- Păi, dacă eşti alt om, nu mai eşti tu!

- Tu eşti, da' a rămas din tine numai partea dumnezeiască.

- Şi partea bărbătească nu?

- Nu!

- Eu nu-nțeleg cum poți gândi cu altă minte. Că de fî, am înțeles că nu mai fî. Da' dacă n-ai mintea ta, cum mai poți fi tu?

- Mă, prostule, acolo eşti parte din Dumnezo. Nu mai ai ce face cu mintea asta, care n-ai putea zice că-i nu ştiu ce. Asta

e mai sus un pic de mintea vacilor.

- Păi, dacă-ți pierzi mintea, eşti cam nebun. Şi dacă n-ai deloc, eşti nebun bine! Adică de tot.

- Aici ai dreptate, că tu eşti nebun de pe-acum. Mă, ți s-a dat mintea ca să te poți descurca dracului aici pe pământ. Acolo eşti în cer, nu-ți mai trebuie mintea asta.

- Păi, dacă n-ai mintea asta, cum mai poți recunoaşte acolo pe unul ori altu', cum mai poți umbla pe drum, cum mai poți cânta?

- Şi sfântu Petru de ce mai stă la poartă cu cheile la brăcinar?

- Şi cum te mai vede Dumnezo, dacă nu mai eşti om, numa' ceață, ori negură, ori puf de rață?

- Şi cum se-aude cântecul în cer, dacă nu este aer?

- Şi vacile, şi boii, şi alte orătănii cântă la fel ca tine? Şi ele au altă minte, care-i la fel, acolo, cu mintea ta? Şi şerpii cântă?

- Cântă, că n-au ce face!

- Cântă pe dracu', că trebuie să auzi ce cânți!

- Mă, prostule, tu eşti cântecul, nu te poți auzi.

- Ce cântec poate fi ăla care nu-i auzit? Oricât ar fi de frumos. Ce om frumos îi ăla pe care nu-l vede nimeni?

- Înseamnă că cerul e mut şi orb şi surd.

- Ba nu-i, că de-aia-i cer şi Rai.

- Da' nu-i Raiul făcut pentru oameni? Nu-i făcut Iadul pentru oameni? Într-o parte eşti om şi-n alta nu mai eşti?

- Şi dacă-n Iad rămâi om, nu duci cu tine-n Iad şi partea dumnezeiască din tine? Că, dacă n-o duci, atunci unde dracu rămâne şi ce face ea până la sfârşitul lumii? Se duce singură, aşa de capu' ei, în Rai?

- Şi de ce-i nevoie de altă judecată, dacă ai fost o dată judecat? Ori n-ai fost judecat de prima oară drept?

- Şi dacă Iadul rămâne-n veci, atunci unde rămâne el? Stă de-o parte, ca un câne, şi să uită la Dumnezo?

- Adică sfârşitul lumii nu-i şi sfârşitul omului, că mai rămân oameni, şi-ncă mulţi de tot, în Iad?

- Şi dacă Iadu-i în fundul pământului, atunci înseamnă că pământul rămâne?

- Şi dacă rămâne pământul, atunci mai e sfârşitul lumii?

- Şi dacă deasupra pământului nu-i nimeni, atunci nu pot ieşi cei de sub pământ să-şi facă treaba lor de chinuri pe pământ?

- Şi dacă chiar aşa e şi-acum?

Cluj-Napoca,
30 mai 2010

FLORICA

De mine să nu scrie toți bețivii. Că, ce, am eu viață să-şi bată toți bețivii joc de ea? Mai margă toți la mama lor. Ştiu ei unde.

Trimiterea la origine e, dacă ar fi să stăm strâmb şi să judecăm drept, o binefacere. Atunci când nu e un blestem. De obicei este un blestem. Şi spus şi de o femeie. Care ştie ce şi cum.

Şi nici de neamul meu să nu se lege toți bețivii. A mai zis. Foarte bine a zis. Numai de univers n-a zis, că n-avea treabă cu el şi nici el cu familia ei. Şi nici cu ea.

Şi să nu vină pe aici toți bețivii să-mi dea lecții mie. Că le ştiu. Acuma, bătrână, ştie tot. Numai prescuri nu poate face. Că nu-i iertată. Adică la menopauză. Asta pentru fetele trecute de 46. Scăpate de pampers. Sau de tot felul de reclame penibile. Că altele n-am văzut.

Şi să nu-mi vină toți bețivii care se dau deştepți. Are dreptate. Da, dacă ar fi numai dreptatea ei. E. Dar ea nu-i singură. Că nu trăieşte în pădure, ci şi printre bețivii care scriu. Şi nu scriu despre ea.

Partea proastă e că bețivii numai beau. Numai. Femeile, altădată. Lasă spună. Ele spun, ele aud.

Până se trezeşte un bețiv să scrie.

Ce să scrie, mă, ce să scrie?

Mă!

Valea Drăganului,
22 febr. 2015

CUPRINS

Lumina de ziuă... 5
Cimitirul vechi... 7
Sâmion... 8
Lelea Viorică... 9
Pruncii... 10
Ghiurca... 12
Mărioara... 13
Vila... 14
În post... 15
Costica Nioani... 17
Droju... 19
Ioanea Mițeghi... 21
Popăscu... 23
Tinu... 25
Doctorul de familie... 27
Florin... 29
Anicuța... 31
Peletiuc... 32
Bătrânul Pispuc... 34
Melania... 35
Petrea Părăşti... 36
Fanea lui Maştei... 38
Romolica... 40
Ghiurca Nioani... 42
Melania... 44
Mândroteca... 45
Cornelul... 46
Tata Delu... 48
Melania... 50
La Mircea, doctorul... 51

Irod... 52
Tatiana... 54
Ana... 55
Jeni, eu şi Tatiana... 56
Borna din Susani... 57
Măi Neluț... 60
Melania... 61
Bebe... 62
Dănuț... 64
Vila lui Resteman... 65
Întrebare... 67
Costica Nuțului... 68
Vosi lui Toni... 70
Mircea... 71
Danul lui Spătar... 72
Costica Nuțului... 74
Melania... 75
Câte-o dată... 76
Costanea... 77
Dodu... 78
Doctorul... 79
Când mai vin mongolii?... 80
Maria Mărioara... 81
Popăscu... 84
Maricica... 85
Norocul bun şi norocul rău... 87
Măicuțe ecologice... 90
Rică... 94
Viorelul Margaretei... 96
Ioan... 98
Octavian... 101
Miteghea bătrânul... 103
Goateaş... 105
Pispuc... 107

Pispuc cel tânăr... 109
Ghița Blaghi... 110
Lucreția... 112
Lalu... 115
Liviu şi caii... 119
Nelu lui Cornijan... 119
Anicuța... 121
Gorea... 122
Aurica... 123
Mircea Toma... 125
Ghița Viorichi... 127
Anicuța... 129
Aurelul Natului... 130
Gusti Tălegi... 132
Părul de jos... 134
Pispuc... 136
Aşa era drumul... 138
Lemnele de pe Strâmba... 140
Maestrul Cornel... 142
Petrea... 145
Ghița Pepi... 148
Gogor bătrânul... 151
Supărat Ioanea, supărat... 154
Pispuc şi grădina... 156
Fetițele vieneze... 159
Slujnica... 162
Dimineața devreme... 164
Dică... 166
Când s-a aprins grădina cu nuci... 169
Păsărica Phoenix... 174
Lelea Ileană... 176
Podul Nioani... 179
Biblioteca toamnei... 182
Gigi din cealaltă cameră... 185

Ploaia... 187
Cu cât îmbătrânim... 190
Peruşul... 192
Şi uitarea se uită... 195
Lelea Ană... 198
Noroc cu cei bătrâni.. 199
A doua zi e mai lesne... 201
Ovidiu... 204
Pispuc... 206
Arătura... 208
Păstrăvul... 213
În cer şi pe pământ... 215
Florica... 218

Autorul aduce mulțumiri celor care l-au ajutat să supraviețuiască şi ca această carte să fie scrisă şi publicată:

Lucian Giurgiuman, Victor Giurgiu,
Gheorghe Negru, Mircea Teuca,
Vasile G. Dâncu, Mircea Arman, Ioan Pavel Azap,
Gabriel Cojocaru, Radu Potra, Liviu Lung,
Luminița Negru, Horea Negru, Sânziana Gădălean,
Lucreția Lungu, Olimpia Morar, Ioan Danciu.